

Nr 162

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall; given Stockholms slott den 29 april 1960.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framlägges, på grundval av 1960 års bolagsskattesakkunnigas promemoria, förslag till provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomiska föreningars vinster. Bestämmelserna föreslås skola gälla vid 1963—1973 års taxeringar. Enligt förslaget skall aktiebolag medgivas avdrag för utdelning å nyemissioner verkställda efter den 1 juli 1961 med fyra procent av inbetalat kapital. Vidare skall bolag och föreningar vara skattskyldiga för utdelning å aktier och andelar, som anskaffats i kapitalplaceringssyfte.

Förslag
till
**förordning med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags
och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall**

Härigenom förordnas som följer.

Om aktiebolags rätt till avdrag för viss utdelning

1 §.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse och av jordbruksfastighet enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt under de beskattningsår, för vilka taxering i första instans äger rum åren 1963—1973, äger svenskt aktiebolag åtnjuta avdrag för utdelning i enlighet med vad nedan i 2—8 §§ stadgas.

2 §.

Avdrag enligt 1 § må åtnjutas för utdelning å aktier, för vilka inbetalning skett under tiden 1 juli 1961—31 december 1966, i den mån sådan utdelning förfallit till betalning under beskattningsåret och under förutsättning tillika, om aktierna utgivits i samband med bolagets bildande, att ansökan om stiftelsehandlingarnas godkännande för bolagets registrering ingivits till registreringsmyndigheten efter den 30 juni 1961 samt, om aktierna utgivits i samband med ökning av aktiekapitalet, att beslut om ökningen anmälts för registrering efter nämnda dag.

Avdrag må dock ej erhållas, om inbetalning för aktierna skett genom tillskott av aktier och andelar i andra bolag och ekonomiska föreningar.

3 §.

Avdraget må för visst beskattningsår uppgå till högst fyra procent av vad som för aktierna inbetalats före beskattningsårets utgång, oavsett om vad som erhållits för aktierna lagts till aktiekapitalet eller till reservfonden.

Om beskattningsåret omfattar kortare eller längre tid än tolv månader, skall avdraget i motsvarande mån jämkas.

4 §.

Har bolaget inkomst hänförlig till annat inkomstslag än rörelse eller jordbruksfastighet må avdrag åtnjutas endast till den del det för aktierna inbetalade beloppet kan anses belöpa på den eller de till rörelse eller jordbruksfastighet hänförliga förvärvskällorna.

5 §.

Avdrag enligt 1 § må åtnjutas vid taxeringen till och med femte taxeringsåret efter det då avdrag för utdelning å aktierna i fråga första gången erhållits.

6 §.

Rätten till avdrag bortfaller, om bolaget under beskattningsåret eller tidigare utskiftat tillgångar till delägarna. Vad nu sagts skall dock icke gälla

utskiftning, som verkstälts före den 1 maj 1960 eller föränletts av att ägar-
na av vissa aktier, för vilka inbetalning skett, enligt ett i bolagsordningen
före nämnda dag intaget förbehåll ägt rätt att fordra inlösen av dessa.

7 §.

Avdrag enligt 1 § må icke åtnjutas, om mer än hälften av samtliga aktier
i bolaget vid beskattningsårets utgång ägdes eller på därmed jämförligt sätt
innehades av svenska aktiebolag, svenska ekonomiska föreningar och ut-
ländska bolag.

Vid bedömning huruvida hinder mot avdrag föreligger enligt första sty-
cket skall hänsyn icke tagas till aktier, vilka innehades av svenska aktiebo-
lag och svenska ekonomiska föreningar, därest bolagen eller föreningarna
äro skattskyldiga för utdelning å aktierna och fråga icke är om förvaltnings-
företag som i 10 § första stycket sägs. Ej heller skall hänsyn tagas till ak-
tieförvärfare, som innehades av sådant förvaltningsföretag, med mindre dylikt eller
dylika företag, i förekommande fall jämte aktiebolag eller ekonomisk för-
ening som med hänsyn till äganderättsförhållanden eller organisatoriska för-
hållanden kan anses stå förvaltningsföretaget eller förvaltningsföretagen
nära, innehade aktier i den omfattning som i första stycket sägs.

Vid tillämpning av bestämmelserna i denna paragraf skola aktier, vilka
ägas av en av bolag eller förening bildad pensions- eller annan personal-
stiftelse, anses innehavda av bolaget eller föreningen.

8 §.

Aktiebolag, som vill åtnjuta avdrag enligt 1 §, skall i självdeklarationen
lämna de upplysningar angående aktieägare i bolaget som påkallas av be-
stämmelserna i 7 §.

Om skattskyldighet i vissa fall för utdelningar

9 §.

Utan hinder av bestämmelserna i 54 § kommunalskattelagen samt 7 §
förordningen om statlig inkomstskatt skall med avseende å de beskattnings-
år, för vilka taxering i första instans äger rum åren 1963—1973, iakttagas
vad nedan i 10 och 11 §§ stadgas.

10 §.

Svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, vilkas verksam-
het helt eller till väsentlig del består i förvaltning av annan fastighet, värde-
papper eller annan därmed likartad lös egendom (förvaltningsföretag), skola
vara skattskyldiga för utdelning från svenska aktiebolag och svenska eko-
nomiska föreningar, i den mån sammanlagda beloppet av den utdelning, som
uppburits under beskattningsåret, icke motsvaras av egen utdelning som
företaget beslutat för samma beskattningsår.

Består förvaltningsföretags verksamhet uteslutande i förvaltning av vär-
depapper och annan därmed likartad lös egendom och är det en väsentlig
uppgift för företaget att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda
aktieägare eller andelsägare riskfördelning samt ägas aktierna eller ande-
larna i företaget av ett stort antal fysiska personer, skall dock företaget vara
skattskyldigt för sådan uppburen utdelning som nyss sagts allenast i den
mån sammanlagda beloppet härav icke motsvaras av egen utdelning, som
företaget beslutat för beskattningsåret, ökad med en fjärdedel.

Förvaltningsföretag äger, utan hinder av bestämmelserna i 39 § 1 mom. kommunalskattelagen, åtnjuta avdrag för ränta å gäld som belöper å värdehandlingar.

11 §.

Andra svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar än förvaltningsföretag skola vara skattskyldiga för utdelning å sådana aktier och andelar i svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, som förvärvats i kapitalplaceringssyfte eller utgöra lagertillgång i byggnadsrörelse, tomtstyckningsrörelse eller yrkesmässig handel med fastigheter.

Aktier och andelar skola anses förvärvade i kapitalplaceringssyfte, om deras sammanlagda röstetal vid beskattningsårets utgång motsvarade mindre än en fjärdedel av röstetalet för samtliga aktier eller andelar i det bolag eller den förening, som verkställt utdelningen, och det icke göres sannolikt att förvärvet av aktierna eller andelarna betingats av rörelse, jordbruk eller skogsbruk, som bedrivs av det utdelningsmottagande företaget eller av aktiebolag eller ekonomisk förening, som med hänsyn till äganderättsförhållanden eller organisatoriska förhållanden kan anses stå detta företag nära.

Oaktat vad i nästföregående stycke sägs skola aktier och andelar i förvaltningsföretag anses förvärvade i kapitalplaceringssyfte, därest förvaltningsföretaget i sin tur äger aktier eller andelar vilka, om de innehafts direkt av det företag som äger aktierna eller andelarna i förvaltningsföretaget, skulle ansetts hava förvärvats i sådant syfte.

12 §.

Riksskattenämnden må, om särskilda skäl därtill äro, medgiva att bestämmelserna i 10 och 11 §§ under viss tid, dock högst tre år, icke skola tillämpas för visst bolag eller viss förening. Över beslut som riksskattenämnden meddelat i sådant ärende må klagan icke föras.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningsamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 april 1960.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *ändrade grunder i vissa hänseenden för beskattningen av aktiebolags och ekonomiska föreningars vinster* samt anför därvid följande.

I. Inledning

Enligt nu gällande regler beskattas aktiebolags och ekonomiska föreningars vinster två gånger, nämligen dels hos bolagen och föreningarna, dels hos delägarna när vinstmedlen utdelas till dessa. Bolagen och föreningarna äger, med visst undantag för kooperativa föreningar, vid taxeringen icke göra avdrag för de belopp som utdelas. Genom att avdrag inte medges för vinstutdelningarna beskattas fonderad och utdelad vinst hos bolagen i princip efter samma grunder.

Dubbelbeskattning av angivet slag av bolags vinster infördes i vårt land första gången år 1902 och har alltsedan dess gällt om än i något skiftande former. Sålunda har tidvis den fonderade vinsten beskattats hårdare än den utdelade. För att undvika att bolagens och föreningarnas vinster beskattas mer än två gånger gäller i princip, att om ett aktiebolag eller en ekonomisk förening uppbär utdelning från annat svenskt bolag eller annan svensk ekonomisk förening, det bolag eller den förening, som uppbär utdelningen, inte är skattskyldig för denna. Undantag från sistnämnda regel gäller beträffande vissa slag av aktiebolag och ekonomiska föreningar.

I utlandet, bl. a. i Västtyskland, har man under senare år differentierat den statliga bolagsskatten på så sätt att utdelad vinst beskattas lägre än fonderad. Genom en lägre beskattning av utdelad vinst har man bl. a. avsett att underlätta kapitalanskaffning genom nyemissioner. Även i vårt land har i den allmänna diskussionen framförts förslag i sådant syfte om ändrade regler för bolagsbeskattningen. Förslagen har gått ut på att bolagen vid taxeringen skulle i viss utsträckning få avdrag för utdelning å nyemitterat aktiekapital.

Då de förslag som sålunda framkommit syntes vara värda att prövas närmare, anmälde jag frågan den 30 december 1959 och framhöll därvid att en utredning i ämnet borde komma till stånd. Utredningen borde självfallet inte begränsas till nu antydda möjligheter till en differentierad beskattning av vinsterna utan borde avse även andra tänkbara åtgärder i samma riktning. Jag framhöll vidare, att utredningsarbetet borde bedrivas företrädesvis från skattetekniska utgångspunkter. Därest utredningen fann sig kunna förordna ändringar i reglerna om beskattningen av bolags och föreningars vinster, borde förslag härom framläggas. Därvid borde utredningen även i erforderlig omfattning kunna ingå på förordningarna om kupongskatt och om utskiftningsskatt.

Då de nyss antydda förslagen framfördes i den allmänna diskussionen hade man även riktat uppmärksamheten på den frikallelse från skattskyldighet, som för närvarande gäller för bolag och föreningar i fråga om uppburna utdelningar. Jag anförde, att utredningen borde omfatta även detta spörsmål. En översyn av reglerna i ämnet syntes bl. a. motiverad med hänsyn till att frikallelsen från skattskyldighet för utdelningar syntes ha bidragit till att bolag och föreningar i stor utsträckning placerat överskottsmedel i börsnoterade aktier. Jag erinrade om att i flera länder frikallelsen från bolagsskatt för uppburna utdelningar var begränsad till utdelning från bolag, som stod i visst organisationsförhållande till det bolag, som mottagit utdelningen.

I samband med utredningens överväganden i övrigt borde även undersökas, vilka återverkningar de eventuella nya reglerna på området kunde få för de av Sverige ingångna dubbelbeskattningsavtalen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande nyssnämnda dag tillkallade jag byråchefen i finansdepartementet I. E. Eckersten, ordförande, byråchefen för lagärenden därstädes S. V. Lundell samt taxeringsintendenten E. H. Annell såsom sakkunniga med uppdrag att verkställa en utredning rörande ändrade grunder i vissa hänseenden för beskattningen av aktiebolags och ekonomiska föreningars vinster.

De sakkunniga, som antagit benämningen 1960 års bolagsskattesakkunniga, har med skrivelse den 21 mars 1960 överlämnat en (stencilerad) promemoria innefattande förslag till lagstiftning rörande avdrag vid inkomstbeskattningen för utdelningar å nyemissioner samt beträffande aktiebolags och ekonomiska föreningars skattskyldighet för erhållna utdelningar.

Vid promemorian fogade, av de sakkunniga utarbetade författningsförslag torde få såsom *Bihang* fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

Över de sakkunnigas promemoria har, efter remiss, *yttranden* avgivits av fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, riksräkenskapsverket, kamrarrätten, kommerskollegium (med överlämnande av yttranden från samtliga handelskammare i riket), riksskattenämnden, konjunkturinstitutet, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Västerbottens län, Sveriges indu-

striförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Svenska bankföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Sveriges akademikers centralorganisation, Riksförbundet Landsbygdens folk, Kooperativa förbundet, Sveriges lantbruksförbund, Svenska byggnadsentreprenörföreningen, Sveriges redareförening samt Svenska försäkringsbolags riksförbund.

Några av näringsorganisationerna har åberopat ett yttrande, som avgivits av delegerade för Sveriges industriförbund, Stockholms handelskammare, Svenska bankföreningen och Svenska försäkringsbolags riksförbund. Detta yttrande betecknas i fortsättningen såsom avgivet av näringslivets skattedelegation.

II. Gällande bestämmelser och deras tillkomst

Sammanfattning av gällande rätt m. m. En av huvudgrundsatserna för beskattningen av aktiebolags och ekonomiska föreningars inkomst är, som inledningsvis nämnts, att denna inkomst i princip beskattas två gånger, nämligen dels hos bolaget eller föreningen och dels, i den mån inkomsten utdelas, hos delägarna. För de kooperativa föreningarna är denna dubbelbeskattning såtillvida modifierad, att avdrag medges för utdelning i form av pristillägg, rabatter eller dylikt i förhållande till gjorda köp eller försäljningar (29 § 2 mom. kommunalskattelagen).

Då, frånsett sistnämnda speciella fall, avdrag för gjorda utdelningar inte medges, medför detta — vilket i detta sammanhang är av betydelse — att hos det utdelande bolaget eller den utdelande föreningen hela inkomsten beskattas efter samma grunder. Någon skillnad göres med andra ord inte mellan fonderad och utdelad vinst. Den skatt i form av statlig och kommunal inkomstskatt som utgår är proportionell och beräknas på hela inkomsten efter samma procentsats. Den statliga inkomstskatten utgår för närvarande med 50 eller 40 procent beroende på om företaget är ett aktiebolag eller en ekonomisk förening. Från och med 1961 års taxering är skattesatserna 40 respektive 32 procent. Hos utdelningens mottagare, åter, lägges utdelningen till de övriga inkomster som denne kan ha uppburit och beskattas efter de regler som gäller för honom. Detta innebär, om mottagaren är en fysisk person, att utdelningen beskattas efter den för fysiska personer gällande progressiva skatteskalen för statlig inkomstskatt — olika för gifta och ogifta — och med den proportionellt utgående kommunala inkomstskatt som beslutas i vederbörande kommun. Är mottagaren i stället ett aktiebolag eller en ekonomisk förening som är skattskyldig för utdelningen, har bolaget eller föreningen att på sätt nyss nämnts utgöra proportionell statlig och kommunal inkomstskatt för utdelningen.

Ett konsekvent genomförande av den angivna huvudregeln om dubbelbe-

skattning av utdelade vinstmedel skulle, när mottagaren är ett aktiebolag eller en ekonomisk förening, leda till en flerfaldig beskattning av dessa vinstmedel, om mottagaren i sin tur delar ut vinstmedel till sina delägare. En sådan kedjebeskattnings har man velat i princip undvika. Därför gäller att svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar principiellt är frikallade från skattskyldighet för utdelning från andra svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar (54 § 1 st. kommunalskattelagen).

Från skattefriheten har emellertid gjorts betydelsefulla undantag. Undantagna är sålunda aktiebolag och ekonomiska föreningar, vilka driver bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse. Vidare har från skattefriheten för erhållna utdelningar undantagits de s. k. svarta familjebolagen. Till denna kategori är ett aktiebolag eller en ekonomisk förening att hänföra, om dess aktier eller andelar till huvudsaklig del äges eller på därmed jämförligt sätt innehaves — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer, och om bolaget eller föreningen tillika inte visar att dess vinstmedel i skälig omfattning använts för utdelning till aktieägarna. Emellertid är de kategorier, som intar en särställning i fråga om skattskyldigheten för erhållna utdelningar, inte skattskyldiga för alla utdelningar. Sålunda gäller beträffande de bolag och föreningar, som driver penningrörelse, liksom beträffande de svarta familjebolagen, att de åtnjuter skattefrihet för utdelning å aktier eller andelar, vilka innehaves som ett led i organisationen av bolagets eller föreningens verksamhet, till den del denna avser annat än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. För aktiebolag, som driver sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse, gäller motsvarande befrielse utdelning å aktier och andelar, vilka innehaves som ett led i organisationen av sådan bolagens verksamhet. De här berörda bestämmelserna om skattefrihet för utdelningar återfinnes i 54 § 2—4 st. kommunalskattelagen. Det kan i detta sammanhang nämnas, att riksskattenämnden meddelat anvisningar till ledning vid tillämpningen av ifrågakvarande bestämmelser (se nämndens meddelanden 1953 nr 3: 1).

Då utdelning, som hänför sig till organisationsaktier och organisationsandelar, enligt vad som framgår av det sagda ansetts böra behandlas förmanligare än annan utdelning och organisationsbegreppet är av viss betydelse jämväl i det nu förevarande sammanhanget, torde innebörden av detta begrepp här få belysas något närmare.

Med organisationsaktier och organisationsandelar avses sådana aktier och andelar, vilka innehaves av bolaget såsom ett led i organisationen av annan verksamhet än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. Härav följer att ett bolag, som självt icke tjänar annat ändamål än att vara förvaltningsbolag, icke kan inneha organisationsaktier i nu åsyftad mening. Ett bolag, som driver rörelse, kan däremot inneha sådana aktier, nämligen om aktierna innehaves såsom ett led i organisationen av rörelsen. Så är fallet exempelvis när tillverkningen av varor sker inom ett bo-

lag, medan försäljningen av varorna ombesörjes av ett dotterbolag, eller när en filial organiseras i form av ett dotterbolag. Om ett bolags rörelse bedrivs i en fastighet, vilken äges av ett dotterbolag, har aktierna i dotterbolaget likaledes i allmänhet ansetts utgöra organisationsaktier.

För att det skall vara fråga om organisationsaktier och organisationsandelar i här avsedd betydelse, kräves i regel att det företag, som äger aktierna eller andelarna, skall kunna öva ett verkligt inflytande på det företag i vilket det är delägare. Så är t. ex. fallet om mer än 50 procent av röstetalet för samtliga aktier disponeras. Det händer understundom att ett bolag eller en förening förvärvar enstaka aktier eller andelar i ett annat företag, som är ett kund- eller leverantörföretag. Detta kan ske för att stärka förbindelserna med företaget och för att få en viss insyn i detsamma. Sådana enstaka aktier och andelar är inte i beskattningshänseende att anse som organisationsaktier eller organisationsandelar, trots att de anskaffats i och för rörelsen.

Aktier eller andelar, som utgjort organisationsaktier eller organisationsandelar, förlorar denna sin karaktär om företagets verksamhet så förändras, att det inte längre finnes något samband mellan den verksamhet som de ifrågavarande företagen bedriver. Om t. ex. ett bolag förvärvar aktierna i ett annat bolag, därför att båda bolagen driver likartade rörelser, är dessa aktier att anse som organisationsaktier, men de förlorar denna sin karaktär om dotterbolagets rörelse övertages av moderbolaget och dotterbolagets verksamhet därefter endast är att förvalta en fordran å moderbolaget. Ett uttalande i sådan riktning har gjorts av riksskattenämnden i dess meddelande 1954 nr 4: 6.

Begreppet organisationsaktier och organisationsandelar har betydelse även för »vita» bolag, d. v. s. bolag som är frikallade från skattskyldighet för utdelningar, enär ränta som belöper å innehav av dylika aktier och andelar är avdragsgill trots att utdelningen är skattefri. Annars gäller den regeln att ränta, som belöper på innehav av aktier och andelar, är avdragsgill endast till den del den överstiger uppburen skattefri utdelning.

I sammanhanget torde även böra erinras om den speciella lagstiftning som kompletterar de förut angivna allmänna reglerna för inkomstbeskattningen och som avser att göra dubbelbeskattningen mera effektiv.

Om den utdelningsberättigade är en fysisk person, vilken ej är bosatt eller stadigvarande vistas här i riket, eller ett oskift dödsbo efter sådan person eller utländskt bolag eller därmed likställd juridisk person, är utdelningen underkastad *kupongskatt* enligt förordningen den 12 februari 1943 (nr 44) i stället för statlig inkomstskatt, under förutsättning dock att utdelningen inte är hänförlig till inkomst av rörelse som här bedrivits. Kupongskatt utgår jämväl i fall då den utdelningsberättigade genom annat fång än arv eller testamente förvärvat rätt till utdelningen utan att också ha förvärvat aktien. Vidare utgår kupongskatt, om den utdelningsberättigade uppträder som bulvan för annan eller ock innehar aktie under sådana förhållan-

den, att fysisk person erhåller obehörig kupongskattebefrielse. Kupongskatt utgår för närvarande med 30 procent av utdelningen.

Ett annat komplement till beskattningen av aktieutdelningar genom den statliga inkomstskatten är *utskiftningsskatten* enligt förordningen den 27 juni 1927 (nr 321). Utskiftningsskatten är en skatt å besparade vinstmedel, vilka inte i vanlig ordning utdelats utan tillfaller aktieägarna först i samband med bolagets upplösning eller i samband med nedsättning av aktiekapitalet. Skatten utgår med 40 procent av det till utskiftningsskatt beskattningsbara beloppet. Denna skatteform sammanhänger med att de vid ett bolags upplösning eller vid aktienedsättning till delägarna utskiftade beloppen icke till någon del inkomstbeskattas som utdelning hos dessa. Denna lucka i systemet utfylles genom utskiftningsskatten, som uttages av aktiebolaget i stället för hos aktieägarna. Utskiftningsskattens karaktär framstår särskilt tydligt, om man jämför med motsvarande förhållanden i fråga om ekonomiska föreningar. Beträffande dessa förefinnes nämligen inte någon sådan lucka som beträffande aktiebolagen, då enligt 38 § 1 mom. kommunalskattelagen såsom utdelning från svensk ekonomisk förening i inkomstskattehänseende skall anses vad som vid föreningens upplösning utskiftats till medlem utöver inbetald insats.

Såsom utskiftningsskatteförordningen utformats medger den möjlighet för aktiebolagen att genom fondering av vinstmedel uppskjuta beskattningen. För att förhindra, att aktiebolagsformen på grund av denna möjlighet i alltför stor utsträckning skulle utnyttjas i skattenedbringande syfte, tillkom år 1933 förordningen om *ersättningsskatt* (nr 395). Förordningens bestämmelser gäller endast svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening, vars verksamhet väsentligen består i förvaltning av fastighet eller av värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom, eller sådant företag, som enligt 64 § 2 mom. kommunalskattelagen i beskattningsavseende betraktas såsom svensk ekonomisk förening, ändå att dess säte är i utlandet. För tillämpningen förutsättes, att bolaget eller föreningen vid disponerandet av sin vinst för visst verksamhetsår underlåtit att besluta vinstutdelning, ehuru sådan underlåtenhet icke skäligen kan anses påkallad av företagets ställning, eller ock beslutat vinstutdelning med belopp, som med hänsyn till ställningen kan anses mer än skäligen ringa. Därjämte kräves, att omständigheterna gör det sannolikt, att ett väsentligt syfte därvid varit att bereda fysiska personer, vilka ägt del i företaget, lindring i deras beskattning här i riket. Ersättningsskatten utgår med 25 procent av vad som bort kunna utdelas. Det kan konstateras att förordningen hittills tillämpats i ett förhållandevis ringa antal fall.

Om *aktieutdelning uppbäres från utlandet* eller *utbetalas till i utlandet bosatt person* blir merendels särskilda bestämmelser tillämpliga. För att undvika att svenska skattskyldiga beskattas såväl i Sverige som i utlandet för bl. a. uppburen aktieutdelning har avtal om undvikande av dubbelbeskattning träffats med ett stort antal länder. De regler som därvid överenskommit har i förhållande till de skilda länderna fått en något olikartad ut-

formning. I allmänhet kan emellertid för nu ifrågavarande inkomstslag de ingångna avtalen sägas ge uttryck för den huvudregeln att beskattningsrätten till inkomsten i fråga i princip tillkommer det land där utdelningsmottagaren är bosatt eller hemmahörande. I fråga om utdelning som uppbäres från utlandet av svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar har denna huvudregel i allmänhet kompletterats med en bestämmelse om att bolagen och föreningarna skall frikallas från skattskyldigheten i Sverige under samma förutsättningar som gäller för skattebefrielse för utdelningar från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar. På denna punkt innehåller sålunda avtalen en direkt hänvisning till interna svenska skattebestämmelser. I några fall har som ytterligare villkor för skattebefrielsen angivits visst krav på omfattningen av det utdelningsmottagande bolagets innehav av aktier i det bolag, varifrån utdelningen uppbäres. I 1952 års avtal med Nederländerna har exempelvis som villkor upptagits att det förstnämnda bolaget behärskar 50 procent av röstetalet för aktierna i det sistnämnda bolaget.

Såsom nyss nämnts har beträffande uppdelningen av beskattningsrätten till aktieutdelning i allmänhet tillämpats den principen att beskattningen skall ske i utdelningsmottagarens hemland. Härav följer att i de fall utdelning utbetalas från Sverige eljest utgående svensk kupongskatt i regel bortfaller. I förhållandet till ett stort antal länder gäller därför ej den i det föregående omnämnda kupongskattesatsen av 30 procent. Är betalningsmottagaren bosatt i ett land med vilket dubbelbeskattningsavtal slutits, skall i avtalet angiven lägre procentsats tillämpas eller, om så föreskrivits i avtalet, hel befrielse medges.

Tidigare bestämmelser. I de sakkunnigas promemoria har framhållits huruvida de nuvarande reglerna för beskattningen av bolagens vinstmedel är resultatet av en fortlöpande utveckling på området. I promemorian har lämnats en närmare redogörelse för denna utveckling. Här må i korthet nämnas följande.

Vad beträffar den *kommunala beskattningen* förekom till att börja med inte dubbelbeskattning av bolags- och föreningsinkomster. Utdelningarna beskattades inte hos delägarna. Åren 1919 och 1920 ändrades emellertid bestämmelserna härutinnan och dubbelbeskattning infördes. Däremot undveks kedjebeskattning genom att bolag och föreningar undantogs från skattskyldighet för mottagna utdelningar. Detta gällde dock icke solidariska bankbolag samt aktiebolag, som drev bankrörelse, annan penning- eller lånerörelse, försäkringsrörelse eller handel med värdehandlingar, för vilka utdelningen ansågs utgöra inkomst av rörelse.

Beträffande *statsbeskattningen* däremot har dubbelbeskattning av aktiebolagsinkomster förekommit ända från inkomstkattens införande genom 1902 års förordning om inkomstkatt, till en början dock i begränsad omfattning. Den utvidgades genom 1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt och fick sin med kommunalskattelagens bestämmelser över-

ensstämmande form genom 1928 års förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, som sedermera ersatts av 1947 års förordning om statlig inkomstskatt.

Att man även tidigare varit inne på en viss differentiering av bolagsbeskattningen framgår av den nyssnämnda begränsningen av dubbelbeskattningen enligt 1902 års lagstiftning. Denna differentiering innebar för bolagens vidkommande en lindrigare beskattning av utdelad vinst i förhållande till fonderad vinst. Enligt nämnda lagstiftning medgavs nämligen, såsom den i promemorian lämnade historiken utvisar, avdrag vid aktiebolags taxering för gjord utdelning, dock inte för mera än 6 procent av inbetalat aktiekapital. Hos aktieägaren, å andra sidan, beskattades hela utdelningens belopp, varför dubbelbeskattning förelåg till den del utdelningen översteg 6 procent. Den statliga bolagsskatten var då, liksom skatten för fysiska personer, progressiv efter inkomstens storlek.

Genom 1910 års lagstiftning upphävdes bolagens rätt till avdrag för utdelningar. Den progressiva inkomstskatten gjordes i stället beroende av bolagets kapital på så sätt att skatt skulle utgå med högre procent av inkomsten ju större denna var i förhållande till kapitalet. Denna beskattningsform avlöstes emellertid, såsom framgår av de sakkunnigas historik, år 1919 av en rörlig skatt, som byggde på i särskilda skattetariffer fastställda grundbelopp. Grundbeloppets storlek var beroende av inkomstprocenten, d. v. s. det procenttal, som den beskattningsbara inkomsten utgjorde av bolagets kapital. Varje år skulle — efter statsverkets behov — beslut fattas angående den procent av grundbeloppen, varmed skatten skulle för det nästkommande året utgå. Detta system avlöstes i sin tur då man år 1938 övergick till proportionell beskattning av aktiebolags och ekonomiska föreningars inkomst i likhet med vad som gällt vid den kommunala beskattningen.

Nämnas bör även den beskattning av fonderade vinstmedel som, vid sidan av den egentliga inkomst- och förmögenhetsskatten för bolag, infördes genom 1919 års lagstiftning, eller den s. k. B-skatten. Denna skatt var så anordnad, att bolaget skulle så att säga i förskott erlagga skatt i delägarnas ställe för den vinst, som icke utdelades. I den mån denna vinst sedermera utdelades och alltså föll under beskattning till A-skatt (d. v. s. den ordinarie inkomstskatten) hos delägarna, skulle restitution ske. Därigenom förebyggdes, att sådana vinstmedel drabbades av trefaldig beskattning. Då det vid sådan restitution icke var möjligt att avgöra, huruvida de utdelade medlen avsatts det ena eller andra året, och sålunda ej heller huru stor B-skatt som erlagts för desamma, ansågs restitution icke kunna ske med just den för de utdelade medlen erlagda B-skatten, utan det befanns i stället lämpligt att vid restitutionen räkna med det procenttal för A-skatten, som fastställts för taxeringen det år, då de utdelade medlen skulle taxeras till A-skatt. Därest B-beskattade vinstmedel aldrig utdelades, antingen på grund av att de under senare år förlorades eller emedan bolaget upplöstes innan utdelning i vanlig ordning skett, kunde restitution av för sådana medel erlagd B-skatt icke meddelas. I dessa fall blev alltså B-skatten definitiv.

Det nämnda restitutionsförfarandet visade sig emellertid förenat med betydande svårigheter i den praktiska tillämpningen. B-skatten upphävdes därför år 1926 och man övergick i stället till metoden att beskatta de hos aktiebolagen uppsamlade vinstmedlen först när de vid upplösning av bolaget eller vid nedsättning av aktiekapitalet utskiftats till delägarna. I sådant syfte infördes utskiftningsskatten genom den efter vissa ändringar ännu gällande förordningen den 27 juni 1927 om skatt vid utskiftning av aktiebolags tillgångar, vilken omnämnts i det föregående.

Av den historiska redogörelsen i de sakkunnigas promemoria framgår vidare, att man år 1928 även vid den statliga bolagsbeskattningen genomförde den frihet från kedjebeskattnings, som därtills gällt endast vid den kommunala beskattningen.

I detta sammanhang diskuterades också, huruvida åtgärder borde vidtagas till förhindrande av att nämnda frihet utnyttjades för att åstadkomma icke avsedd skattelindring. Frågan upptogs sedermera av 1928 års bolagsskatteberedning, som framhöll, att reglerna för beskattning av aktiebolag var sådana, att de icke blott lämnade utrymme för kringgående av den åsyftade dubbelbeskattningen av bolagsvinster utan även möjliggjorde, att under vissa omständigheter inkomst, som föll under dubbelbeskattning, i verkligheten blev lindrigare beskattad än om inkomsten skulle ha blivit beskattad allenast hos en fysisk person. Till motverkande av dessa olägenheter framlade beredningen förslag om att en särskild skatt, kallad ersättningsskatt, skulle utgå i vissa fall då vinstmedel, som kunnat utdelas, fick kvarstå i företaget. På grundval av detta förslag tillkom genom beslut av 1933 års riksdag nu gällande förordning om ersättningsskatt.

Spörsmålet om missbruk av friheten från kedjebeskattnings upptogs till förnyat övervägande av 1944 års allmänna skattekommitté. Enligt kommitténs mening borde till den kategori företag, som skulle drabbas av skattskyldighet för utdelningar, i första hand hänföras sådana företag, vilka i egenskap av förvaltningsföretag föll inom ersättningsskatteförordningens tillämpningsområde. Kommittén ansåg emellertid, att en begränsning av skattefriheten borde genomföras även beträffande rörelseidkande bolag och föreningar, i den mån dessa kunde utnyttjas för åstadkommande av icke avsedd skattelindring för fysisk person. Utmärkande för de företag kommittén fann böra undantagas från bestämmelsen om skattefrihet skulle vara utdelningsintressets underordnade betydelse, enär aktierna eller andelarna ägdes så, att en eller ett fåtal personer bestämde över dispositionen av företagens vinstmedel. — Kedjebeskattnings borde dock enligt kommitténs mening inte träffa vissa s. k. organisationsaktier vare sig de innehades av nu nämnda familjeföretag eller av banker och liknande företag.

Allmänna skattekommitténs förslag i förevarande fråga blev i allt väsentligt genomfört vid 1951 års riksdag, då de tidigare nämnda reglerna om s. k. svarta bolag tillkom. Nämnda regler har sedermera underkastats en mindre ändring år 1953.

III. Utländsk rätt

I de sakkunnigas promemoria har lämnats en närmare redogörelse för beskattningen av aktiebolagen och deras delägare i vissa länder. Redogörelsen omfattar de nordiska grannländerna samt vissa andra länder inom de aktuella europeiska marknadssammanslutningarna ävensom Amerikas förenta stater. För upplysning om de regler som på förevarande område gäller i dessa länder hänvisas i första hand till den nämnda redogörelsen. Då emellertid de förslag, som i det följande kommer att framläggas, i viss mån har sin motsvarighet i den utländska lagstiftningen, skall här i kort-het nämnas något om de olika systemen. Av intresse är dels de anordningar som tar sikte på en lindrigare beskattning av utdelad bolagsvinst i förhållande till fonderad vinst och dels de regler som gäller för beskattning av utdelningar mellan bolag.

Lindrigare beskattning av utdelad vinst

Fransk speciallagstiftning. Den närmaste motsvarigheten till det förslag till lagstiftning rörande avdrag vid inkomstbeskattningen för utdelning å nyemissioner, som framlägges i promemorian, återfinnes i Frankrike. I promemorian nämner de sakkunniga, att enligt en speciallagstiftning av år 1957 vissa bolag, som deltar i en särskild samarbetsplan, äger åtnjuta avdrag med 5 procent av vissa nya kapitaltillskott gjorda före utgången av år 1961. Denna lagstiftning har införts genom ett dekret den 29 augusti 1957. Rörande dekretets huvudsakliga innehåll har inhämtats följande.

Franska aktiebolag, som bildats eller som ökat sitt aktiekapital under tiden mellan dekretets ikraftträdande och den 31 december 1961, äger på vissa villkor och i viss omfattning åtnjuta avdrag för utdelningar å de i samband med bolagsbildningen respektive kapitalökningen nyemitterade aktierna.

Rätt till avdrag föreligger i fråga om redan existerande bolag under ett-
vart av de sju första räkenskapsåren efter det kapitalökningen verkstälts
samt i fråga om nybildade bolag under sju räkenskapsår räknat från och
med det fjärde till och med det tionde räkenskapsåret efter bolagsbildningen.
Avdrag medges med högst 5 procent av det inbetalta kapitalet, i förekom-
mande fall ökat med de emissionspremier som aktieägarna erlagt och som
bokförts i balansräkningen.

Avdragsrätten i fråga är knuten till följande två förutsättningar.

Den *ena* är att bolaget deltar i moderniseringen och upprustningen av lan-
dets industri eller i den regionala utvecklingen enligt fastställt program och
att bolagsbildningen respektive ökningen av aktiekapitalet godkänts av bl. a.
finans-, ekonomi- och budgetministrarna.

Den *andra* förutsättningen är att bolagets samtliga aktier introducerats på
börsen, såvitt angår existerande bolag inom tre år från nyemissionen och

såvitt angår nybildade bolag inom sex år från bolagsbildningen. Denna andra förutsättning är ovillkorlig och, om den inte uppfyllts, återföres de avdrag som visas obehörigen ha åtnjutits.

Ifrågavarande kapitalökning skall anses verkställd i och med dagen för undertecknandet av föreskriven deklaration angående aktieteckningen och inbetalningen. Om ett bolag efter dekretets offentliggörande och före kapitalökningen nedsätter aktiekapitalet utan att detta är motiverat av någon bolagets förlust, får avdrag för utdelning å nyemissionen inte ske i den mån denna ej överstiger beloppet av det nedsatta aktiekapitalet.

Inte heller föreligger avdragsrätt för utdelning å en nyemission, om denna efterföljes av en omotiverad nedsättning av aktiekapitalet, i den mån nyemissionens belopp inte överstiger beloppet av aktienedsättningen.

Även om ett bolag, som verkställer utdelning, skulle uppfylla de villkor som enligt vad nyss sagts gäller för avdragsrätt för utdelningen, föreligger likväl inte avdragsrätt, om utdelningen tillfaller vissa slag av moderbolag. Till dessa moderbolag hör bl. a. sådana bolag som — därest de äger minst 20 procent (i vissa fall 10 procent) av aktiekapitalet i det utdelande bolaget — jämlikt särskilda bestämmelser inte behöver innehålla källskatt för det vidareutdelade beloppet, då detta utbetalas till den fysiske aktieägaren.

Av tillgängliga kommentarer framgår bl. a., att regeln om att avdragsrätten för de nybildade bolagen inträder först under det fjärde året efter bolagsbildningen sammanhänger med att man inte velat ge dessa bolag sådan rätt förrän de kommit över sina initialförluster och startkostnader. Vidare avser restriktionerna beträffande utdelningar till moderbolag i nyss angiven mening att hindra att dubbla förmåner åtnjutes.

Det har upplysts, att på grund av det snävt begränsade tillämpningsområdet endast ett relativt litet antal bolag kommit i åtnjutande av den provisoriska skattelättnad som dekretets bestämmelser medger.

Det västtyska systemet. I den skatterättsliga diskussion som föregått de sakkunnigas utredning har beskattningen av bolagsvinster i Västtyskland tilldragit sig särskild uppmärksamhet. Detta har i främsta rummet gällt den starka differentieringen av skattesatserna för inkomstskatten på fonderad vinst å ena sidan och utdelad vinst å andra sidan. Genom en den 18 november 1958 verkställd lagändring, varigenom man velat stimulera till högre utdelningar och främja kapitalökningar, har denna differentiering från och med 1959 års taxering blivit än mera markerad än tidigare.

Före lagändringen utgick inkomstskatt på bolagsvinst med 45 procent. I den mån vinsten utdelades var skatten emellertid endast 30 procent. Genom lagändringen höjdes inkomstskatten för bolag i allmänhet till 51 procent på fonderad vinst, varemot skatten på utdelad vinst nedsattes till 15 procent. För vissa bolag av mera personlig karaktär (s. k. personenbezogene Kapitalgesellschaften) gäller dock särskilda skattesatser. Såsom förutsättning härför gäller bl. a., att minst 76 procent av aktierna eller andelarna i bolaget äges av fysiska personer. Beträffande aktiebolag måste samtliga aktier vara ställda å viss man, varjämte aktierna inte får vara säljbara på bör-

sen eller eljest på den allmänna marknaden. Vidare får bolagets förmögenhet vid förmögenhetstaxeringen inte ha överstigit 5 milj. DM. Såvitt angår bolag av denna kategori utgör inkomstskatten 49 procent av ej utdelad vinst och 26,25 procent av utdelad vinst. För den del av den icke utdelade vinsten som icke överstiger 50 000 DM beräknas dock skatten efter en för varje 10 000-tal DM stigande skala från 39 till 59 procent.

Differentierad bolagsbeskattning i andra länder. I Storbritannien har aktiebolag att för sin inkomst erlægga inkomstskatt dels i form av income tax, som för närvarande utgår med 38,75 procent, och dels i form av profits tax med 10 procent av den del av inkomsten som överstiger 2 000 pund (i ett under april 1960 framlagt budgetförslag har föreslagits en höjning av sistnämnda skatt till 12,5 procent). Eftersom dessa skatter i princip avser bolagets totala inkomst, oavsett om vinsten till någon del utdelats till aktieägarna, träffar beskattningen formellt sett i lika mån fonderade och utdelade vinstmedel. Genom att bolaget har rätt att av utdelningens belopp innehålla den income tax som belöper på utdelningen åstadkommes emellertid i realiteten för bolagets del en kraftig differentiering av den beskattning som träffar fonderad vinst, å ena sidan, och den som träffar utdelad vinst å andra sidan. Differentieringen innebär att bolaget, om jämväl profits tax uttages, betalar skatt med 48,75 procent ($38,75 + 10$) av fonderad vinst och 10 procent av utdelad vinst. Aktieägaren åter behöver inte betala income tax för utdelningen men väl, i förekommande fall, tilläggsskatt (surtax). Denna differentiering är givetvis i och för sig ägnad att stimulera till vinstutdelning från bolagens sida.

Även den franska bolagsbeskattningen bygger på ett liknande system med rätt för det utdelande bolaget att i avräkning å aktieägarens allmänna inkomstskatt innehålla viss del av utdelningen.

I Danmark och Norge förekommer en i viss mån differentierad bolagsbeskattning, ehuru den fått en annan form än i de nu nämnda systemen. De gällande bestämmelserna angående aktiebolagens beskattning i Danmark har fått sin särprägel av att skatten utgår progressivt efter förhållandet mellan bolagets inkomst och dess aktiekapital. Delvis på grund härav har beskattningsreglerna blivit ytterst komplicerade. I de sakkunnigas promemoria har dessa regler redovisats närmare. Här må blott nämnas att man vid bestämmandet av den ordinära skatten för ett bolag — vilken skatt utgår efter nyssnämnda progressiva skala, beräknad efter förhållandet mellan inkomsten och aktiekapitalet — sedan skattesatsen fastställts men innan skatten uträknats, medger avdrag för 5 procent av inbetalt aktiekapital, varefter skatt påföres. Genom detta avdrag har man i viss mån velat lindra dubbelbeskattningen av utdelad vinst.

Emellertid skall enligt ett den 26 november 1959 till folketinget framlagt lagförslag angående beskattningen av aktiebolag m. m. de nuvarande danska statliga och kommunala bolagsskatterna ersättas av en enda proportionell statlig skatt. Den nya skatten skall utgå med 44 procent av bolagets skattepliktiga inkomst. Vid inkomstberäkningen skall dock hälften av den skatt

som påföres bolaget få avdragas. De föreslagna reglerna innebär bl. a. att utdelad vinst beskattas efter samma skattesats som fonderad vinst.

I Norge har man åstadkommit en hårdare beskattning av fonderad vinst i förhållande till utdelad vinst genom att vid sidan av den vanliga bolagskatten, som beräknas på bolagets hela inkomst med undantag för aktieutdelning från annat bolag, uttaga en särskild fondskatt, vilken träffar endast den del av inkomsten som inte utdelas till aktieägarna. Härvid frändrages dock avsättningar till reservfond och, vad beträffar försäkringsbolag, till säkerhetsfond. I den mån inkomst som belagts med fondskatt, vilken utgår med 8 procent, sedermera utdelas, erhåller bolaget restitution av erlagd fondskatt. Det kan tilläggas, att i samband med framläggande av årets budgetproposition förutskickats att förslag avsetts skola föreläggas stortinget om fondskattens avskaffande.

Av särskilt intresse i detta sammanhang är att man i Norge dryftat möjligheten av en skattebefrielse för aktiebolagens vidkommande för aktieutdelningar intill viss storlek, förslagsvis 6 procent. En för ändamålet tillsatt kommitté har i ett i december 1959 avgivet betänkande behandlat de ifrågasvarande spörsmålen. I detta betänkande har kommittén emellertid begränsat sig till att framlägga förslag till upphävande av de i Norge gällande reglerna om utdelningsbegränsning och deras ersättande med regler, innebärande skyldighet för aktiebolag att till bolagets reservfond avsätta minst lika mycket som utdelas till aktieägarna utöver 5 procent av aktiekapital och reservfonden. Däremot har kommittén inte ansett sig kunna avgiva något bestämt förslag beträffande frågan om viss skattefrihet för aktieutdelning. Kommittén föreslog att denna fråga skulle tagas upp i ett vidare sammanhang, eventuellt i samband med en översyn av bolagsbeskattningen i dess helhet.

Bolagens skattskyldighet för utdelningar från andra bolag

Frågan om aktiebolagens skattskyldighet för utdelningar, som de mottagit från andra bolag, har enligt vad som framgår av de sakkunnigas promemoria reglerats på olika sätt i skilda länder.

I flera länder är utdelningarna i princip skattefria hos det mottagande bolaget. Stundom gäller dock vissa inskränkningar. I Finland föreligger skattefrihet vid den statliga inkomstbeskattningen, utom beträffande aktiebolag, som bedriver handel med värdepapper, men inte vid den kommunala beskattningen. I Norge fritages mottagen utdelning från den statliga bolagsskatten men inte från fondskatten, försävt inte vidareutdelning till aktieägarna verkställes. I Italien är den mottagna utdelningen inte underkastad den proportionella inkomstskatten men väl bolagsskatten. I sådana fall då ett visst organisatoriskt samband föreligger mellan företagen medges dock reduktion av bolagsskatten med 25 procent. I Storbritannien är mottagen aktieutdelning helt skattefri.

På vissa håll beskattas endast en viss procentuell andel av den mottagna

utdelningen. Så gäller t. ex. i Amerikas förenta stater att det mottagande bolaget äger göra avdrag med 85 procent av den erhållna utdelningen, dock inte om denna härrör från vissa skatteprivilegierade bolag. Detta innebär att bolaget i princip skattar för allenast 15 procent av utdelningens belopp.

Stundom beaktas intresset av att undvika kedjebeskattning genom avdrag vid skattepåföringen. Sålunda gäller i Frankrike den allmänna regeln, att från skatten på bolagets totalinkomst, som inkluderar mottagen utdelning, får avdragas den skatt som det utdelande bolaget erlagt för denna utdelning.

Ibland föreligger skattefrihet för uppbyren utdelning endast om visst koncernförhållande mellan bolagen kan sägas vara för handen. För att ett dylikt förhållande skall föreligga fordras i regel att det bolag som uppbyr utdelningen äger en viss procentuell andel av aktiekapitalet i det utdelande bolaget. Som exempel härpå nämner de sakkunniga lagstiftningen i Holland. Enligt denna är nämligen utdelningen skattefri, om det bolag, som erhåller utdelningen, äger minst 25 procent av det nominellt inbetalda aktiekapitalet i det utdelande bolaget. Som villkor för skattefriheten gäller att det bolag, som uppbyr utdelningen, skall ha ägt aktierna från årets början och att aktierna medtagits i bolagets bokförda aktieinnehav. Vidare förutsättes att ömsesidig delaktighet mellan bolagen inte föreligger. Denna skattefrihet kan beviljas även i fall då aktieinnehavet inte uppgår till 25 procent av aktierna i det utdelande bolaget. Förutsättning härför är att aktieinnehavet befinnes utgöra ett led i bolagets normala verksamhet (t. ex. skofabrik och garveri) eller ock att innehavet är motiverat av ett allmänt intresse.

I Schweiz åtnjuter aktiebolag, som äger minst 20 procent av aktiekapitalet i ett annat bolag eller vars andel i det andra bolaget uppgår till ett värde av minst 2 milj. francs, nedsättning av inkomstskatten till edsförbundet med så stor del som utdelningen utgör av hela bruttoinkomsten.

I Västtyskland gäller att, om utdelningsmottagaren är ett aktiebolag (moderbolag), som under hela beskattningsåret ägt minst 25 procent av aktierna i det utdelande bolaget (dotterbolag), moderbolaget är befriat från skattskyldighet för utdelningen från dotterbolaget, under förutsättning att den uppbyrna utdelningen i sin tur utdelas vidare till moderbolagets aktieägare (Schachtelprivileg). Vid moderbolagets beskattning torde denna skattefrihetsbestämmelse böra så förstås, att av moderbolaget verkställd utdelning alltid i första hand, så långt utdelningen därtill förslår, anses hänförlig till mottagen utdelning. Överstiger moderbolagets utdelning beloppet av den från dotterbolaget erhållna utdelningen, har moderbolaget att därå erlægga inkomstskatt med 15 procent enligt den förut angivna allmänna huvudregeln.

I den mån moderbolaget underlåter dylik vidareutdelning uttages en särskild skatt å den fonderade utdelningen, s. k. Nachsteuer, med 36 procent av utdelningsbeloppet i fråga. Skatten motsvarar således skillnaden mellan skatten på icke utdelad vinst och skatten på utdelad vinst ($51 - 15 = 36$).

I Frankrike medges ett aktiebolag (moderbolag), som äger minst 20 pro-

cent av aktiekapitalet i ett annat bolag (dotterbolag) under två på varandra följande år eller, om tiden är kortare, oavbrutet sedan dotterbolagets bildande och som uppbär utdelning från dotterbolaget, rätt att, i stället för skatteavdrag vid skattepåföringen enligt den tidigare nämnda allmänna regeln, vid sin inkomstberäkning åtnjuta avdrag med 75 procent av den uppburna utdelningen (sedan därifrån avdragits innehållen källskatt å 24 procent). Denna sistnämnda avdragsbestämmelse är till sin typ likartad med den amerikanska regeln om avdrag för 85 procent av erhållen utdelning.

I Danmark gäller att, om ett bolag (moderbolag) äger minst 50 procent av aktiekapitalet i ett annat bolag (dotterbolag), moderbolaget kan på där-om gjord framställning medgivas nedsättning helt eller delvis av den del av moderbolagets statsskatter (men inte kommunalskatter) som belöper på utdelningen. Om moderbolagets verksamhet uteslutande avser ägande och förvaltning av ett visst annat bolag, kan dylik nedsättning beviljas, även om moderbolaget blott äger 25 procent av dotterbolagets aktiekapital. I detta fall nedsättes dock endast den extraordinära statsskatten för bolag men inte den ordinära inkomstskatten. I det tidigare nämnda lagförslaget har emellertid föreslagits att utdelning, som av ett danskt aktiebolag erhålles från ett annat aktiebolag, i fortsättningen i princip skall undantagas från beskattning, oavsett hur stor del av aktiekapitalet i det utdelande bolaget, som äges av det mottagande bolaget. Någon särskild framställning om skattebefrielse blir inte längre erforderlig. Från regeln om skattebefrielse har — vilket är av intresse i förevarande sammanhang — undantag gjorts för utdelning av aktier, vilka av det utdelningsmottagande bolaget förvärvats i spekulationssyfte. Vidare undantages från skattebefrielsen utdelning å aktier, som ingår i näringsverksamheten.

Slutligen kan beträffande bolagens skattskyldighet för mottagna utdelningar nämnas den särskilda behandlingen av vissa slag av investmentbolag i Amerikas förenta stater, s. k. regulated investment companies. Därmed förstås bolag som är inregistrerat i viss ordning (enligt Investment Company Act 1940). För att i beskattningshänseende behandlas som regulated investment company uppställs i huvudsak följande villkor.

Aktierna i bolaget måste vara spridda på ett stort antal händer. Även bolagets eget innehav av aktier i andra bolag måste förete en stor spridning. Vidare måste totalinkomsten till minst 90 procent utgöras av utdelningar å aktier och vinst å försäljning av aktier o. d. samt till mindre än 30 procent av vinst å försäljning av aktier som innehafts kortare tid än 3 månader. Bolagen måste utdela minst 90 procent av nettoinkomsten, varvid dock undantages vinst som uppkommer genom försäljning av aktier o. d., som innehafts längre tid än 6 månader.

Därest bolagen i fråga uppfyller de angivna villkoren äger de ej rätt till förenämnda avdrag av 85 procent för mottagen utdelning men åtnjuter i stället avdrag för den utdelning de själva verkställt. De beskattas sålunda endast för den del av inkomsten som icke utdelas. Den utdelade inkomsten beskattas hos aktieägaren.

De fysiska personernas skattskyldighet för utdelningar

I den hittills lämnade redogörelsen för utländsk skattelagstiftning har den fysiske aktieägarens skattskyldighet inte närmare berörts. Det nu framlagda förslaget innebär inte någon ändring i dylika aktieägares beskattning. Sammanfattningsvis må framhållas att principen om dubbelbeskattning av aktiebolagens vinstutdelningar torde vara allmänt genomförd även i den utländska lagstiftningen. Vissa modifikationer gäller dock.

I Amerikas förenta stater är exempelvis av mottagen aktieutdelning, med vissa undantag, de första 50 dollars undantagna från beskattning. Utdelningen i övrigt beskattas i vanlig ordning. Från den uträknade skatten får emellertid avräknas fyra procent av den skattepliktiga utdelningens belopp (sedan avdrag gjorts för de första 50 dollars).

Vad Storbritannien beträffar skall aktieägaren visserligen inte formellt betala någon income tax för den utdelning han uppbär, men han måste å andra sidan i regel vidkännas en reducering av utdelningens belopp, motsvarande det av bolaget verkställda skatteavdraget. Vidare är en fysisk person som uppbär aktieutdelning, om hans inkomst överstiger 2 000 pund, skyldig att för den överskjutande inkomsten utgöra tilläggsskatt i form av surtax, som utgår efter en progressiv skala (10—50 %). Vid inkomstberäkningen skall i detta sammanhang utdelningen upptagas till sitt bruttovärde, d. v. s. utdelningens belopp före skatteavdrag. Dubbelbeskattning av aktieutdelning kan alltså sägas föreligga i detta senare fall, om aktieutdelningen tillika underkastats profits tax hos det utdelande bolaget.

I vissa länder innehåller det utdelande bolaget källskatt å utdelningen, vilken skatt går i avräkning å aktieägarens inkomstskatt.

Av ett visst intresse är även aktieägarnas beskattning i Danmark. Frånsett att aktieägaren, om han är en fysisk person, har att utgöra statlig och kommunal inkomstskatt i vanlig ordning för utdelningen, skall nämligen enligt gällande rätt fondaktier, som tillfaller en aktieägare, inräknas i den skattepliktiga inkomsten. Beskattningen av fondaktier fungerar i viss mån såsom en hämsko på bolagens möjligheter att enligt det gällande systemet minska sin skattebelastning genom att utöka aktiekapitalet. Samtidigt som man framlagt det förut nämnda förslaget till ny bolagsbeskattning har föreslagits att den hittills gällande beskattningen av fondaktier skall upphävas. Därvid har tillika den ändringen föreslagits att all vinst genom försäljning av aktier och andra värdepapper, oavsett hur länge de innehafts, ävensom vinst vid bolags likvidation skall utgöra föremål för särskild inkomstskatt. Denna skatt skall utgå efter en fast skattesats av 30 procent för inkomst överstigande 1 000 kr.

Även i Amerikas förenta stater synes fondaktier föranleda inkomstbeskattning, dock endast i den mån de avyttras.

IV. De sakkunnigas förslag

Allmänna synpunkter

I promemorian framhåller de sakkunniga, efter att ha berört de historiska skälen för dubbelbeskattningen av bolagens och de ekonomiska föreningarnas vinstmedel, att det inte ingått i deras uppdrag att ompröva frågan om dubbelbeskattning av bolagsvinster i hela dess vidd. En sådan omprövning skulle, om den verkställdes, syfta till en genomgående omläggning av hela bolagsbeskattningen. Den verkställda undersökningen har i enlighet med direktiven begränsats till vissa frågor, som har samband med dubbelbeskattningen. De sakkunniga anför därefter.

I den kritik som riktats mot dubbelbeskattningen av bolagsvinster har anförts — förutom rättvisesynpunkter — att dubbelbeskattningen har vissa icke önskvärda verkningar i ekonomiskt avseende. Till dessa icke önskvärda återverkningar hör enligt kritiken bl. a. att dubbelbeskattningen kan medverka till en alltför långt driven självfinansiering hos bolagen och att den försvårar kapitalanskaffning genom nyemissioner av aktier, därför att denna kapitalanskaffningsform blir dyrare än upplåning.

Vill man motverka en dylik effekt av dubbelbeskattningen utan att minska det sammanlagda skatteuttaget kan man — såsom skett i Tyskland — skärpa beskattningen på fonderad vinst och minska beskattningen av den utdelade. Genom att skatten på utdelad vinst blir lägre, får bolagen större möjligheter att anskaffa kapital genom nyemissioner eftersom den verkliga förräntningskostnaden för bolagen för de nyemitterade aktierna — utdelningen + skatt å den vinst som erfordras för utdelningen — blir lägre än om skatten inte varit differentierad.

En på så sätt differentierad bolagsbeskattning inte bara stimulerar till ökade nyemissioner, den kan också antagas leda till ökade vinstutdelningar i förhållande till det egna kapitalet. Genom att en fondering av bolagens beskattade vinstmedel torde komma att ske i mindre omfattning än hittills efter genomförandet av en sådan skattereform, kan man räkna med att aktieägarna i fortsättningen får uppbära skattepliktig utdelning med större belopp än förut men att å andra sidan deras aktieinnehav inte kommer att bli föremål för lika stor värdestegring som för närvarande. Om rent fiskaliska synpunkter anlägges på beskattningen av aktieägarna, är intet att erinra mot en sådan utveckling. Vid själva omläggningen till ett skattesystem av antytt slag skulle emellertid marknadsvärdet å aktier i bolag, som utdelar huvuddelen av öppet redovisad vinst, stiga. Ett sådant resultat torde av många anses icke önskvärt, framför allt under en högkonjunktur.

I fortsättningen framhåller de sakkunniga, att det måhända även kan göras gällande att en skärpt beskattning av fonderade vinstmedel skulle ytterligare öka ojämnheter i beskattningen mellan, å ena sidan, bolag som driver sådan verksamhet att de allenast i ringa utsträckning kan utnyttja möjligheterna till skattemässigt avdragsgill fondering av vinstmedel genom nedskrivning av varulager m. m. och, å andra sidan, bolag som kan utnyttja dessa möjligheter. Enligt de sakkunnigas uppfattning skulle därför införandet av en starkt differentierad beskattning av fonderad och utdelad

vinst få så vittgående ekonomiska konsekvenser, att de inte utan ytterligare ingående undersökningar velat framlägga förslag härom. Därtill kommer, framhålles i promemorian, att även om enighet i stort sett kan antagas råda i fråga om önskvärdheten av att i dagens läge underlätta bolagens kapitalanskaffning, kan det befaras att meningarna är delade beträffande lämpligheten av att genom ändrade beskattningsregler stimulera bolagen till ökade utdelningar. De gjorda undersökningarna har dock, framhåller de sakkunniga, givit vid handen att problemen i samband med en differentierad bolagsbeskattning kan från taxeringstekniska synpunkter lösas på ett tillfredsställande sätt och att lösningarna i vissa hänseenden skulle leda till förenklingar i förhållande till nu gällande bestämmelser. Specialregler i fråga om utdelning, som uppbäres av familjebolag, skulle således bli överflödiga. Vissa komplikationer kan dock uppkomma, t. ex. i fråga om utdelningar från utländska dotterbolag och till utländska moderbolag. De sakkunniga fortsätter.

Av nu anförda skäl har vi avstått från att i detalj utforma och framlägga förslag till en lagstiftning om differentierad bolagsbeskattning av ovan angivet slag. Vi har i stället utarbetat ett förslag som inte medför skärpt beskattning av fonderade vinstmedel och som inte heller stimulerar till höjning av de procentuella utdelningarna utan vars verkningar begränsas till att göra nyemissioner billigare. Därjämte har vi i enlighet med våra direktiv utarbetat förslag till viss begränsning av den frikallelse från skattskyldighet för utdelningar, som för närvarande gäller för bolag och föreningar. Den verkställda utredningen har i överensstämmelse med direktiven varit av i huvudsak skatteteknisk karaktär.

Åtgärder för att underlätta nyemissioner

I promemorian anføres, att de svenska bolagen hittills i förhållandevis ringa omfattning finansierat sin verksamhet genom nyemissioner. Detta torde, enligt de sakkunniga, bero på flera orsaker. Den främsta orsaken kan antagas vara att vinstutvecklingen hos bolagen tillsammans med liberala avskrivnings- och värderingsregler vid inkomsttaxeringen och möjligheter till skattefria avsättningar till pensions- och andra personalstiftelser samt till investeringsfonder underlättat en självfinansiering av företagen. Något behov av att anskaffa kapital utifrån genom nyemissioner har inte förelagat hos flertalet större företag. Om bolagen verkligen haft behov av kapitaltillskott har de oftast föredragit att skaffa sig detta genom lån. Orsaken härtill torde, framhåller de sakkunniga, till inte oväsentlig del ha varit att en kapitalanskaffning genom nyemission på grund av den dubbelbeskattning som träffar vinstutdelningar ställt sig väsentligt dyrare än låneformen. Ränta å lån är avdragsgill vid beskattningen medan däremot utdelning å aktiekapital inte är avdragsgill. Kostnaden för nyemitterat kapital utgöres därför, förutom av utdelningsbeloppet, av den skatt som måste erläggas å de vinstmedel, som kräves för utdelningen. Är utdelningen 6 procent blir

kostnaden således 12 procent, om man beräknar den sammanlagda bolags-skatten till 50 procent av inkomsten.

Om således bolagens möjligheter till självfinansiering hittills varit mycket goda, kommer de emellertid, tillägger de sakkunniga, i fortsättningen att i viss mån försämrans genom den skärpning i lagervärderingsreglerna, som är avsedd att träda i kraft med 1961 års taxering, och genom den begränsning av möjligheterna att avsätta till pensionsstiftelser, som blir en följd av den allmänna tilläggs pensioneringen. I detta nya läge kan det, framhålles i promemorian, antagas att större behov kommer att föreligga för bolagen att anskaffa kapital utifrån. Möjligheterna att få upptaga lån å kapitalmarknaden är emellertid för närvarande starkt beskurna. Enligt de sakkunniga kan det förutsättas att — om man inför en lindring av dubbelbeskattningen i vad gäller avkastningen å nyemitterat aktiekapital — kapitalanskaffningen hos bolagen kommer, i större utsträckning än eljest skulle bli fallet, att ske genom nyemissioner. De sakkunniga påpekar, att även från det allmännas synpunkt en sådan inriktning av kapitalanskaffningen kan vara önskvärd.

Avdrag för utdelning å nyemissioner

Vill man underlätta för bolagen att göra nyemissioner ligger det, enligt de sakkunnigas mening, närmast till hands att göra utdelningen på nyemitterat aktiekapital avdragsgill på samma sätt som ränta å lånat kapital. Enligt de sakkunniga är det lämpligt att utforma bestämmelserna så att avdrag medgives för utdelning å aktiekapital, som nytecknas efter viss dag. Härigenom kommer framför allt finansieringen för expanderande samt nystartade företag att underlättas. I fråga om utdelning på aktier som emitterats tidigare erinrar de sakkunniga om att dessa emissioner verkställts med hänsynstagande till vid emissionstillfället gällande beskattningsregler.

I promemorian framhålles, att ytterligare en viktig begränsning av rätten till avdragsgilla utdelningar synes böra göras. Rätt till avdrag bör enligt de sakkunnigas mening förbehållas de rörelsedrivande bolagen. Det är nämligen, enligt de sakkunniga, för sådana företag som det i första hand är angeläget att underlätta kapitalanskaffningen. Avdrag för utdelning som hänför sig till det nytecknade aktiekapitalet bör därför medgivas vid beräkning av nettointäkt av rörelse för bolaget. Härvidlag är det, enligt de sakkunniga, givetvis likgiltigt om det nytecknade aktiekapitalet avser aktier i ett nybildat bolag eller ökning av aktiekapitalet i ett existerande bolag. Utdelningen bör i båda fallen behandlas såsom en omkostnad i rörelsen på samma sätt som en utgiftsränta. Därav följer att avdrag för utdelningen skall medgivas vid såväl den statliga som den kommunala taxeringen.

Enligt de sakkunnigas mening är det emellertid — även med nu angivna inskränkningar i avdragsrätten — tveksamt om avdrag bör medgivas i obegränsad omfattning för hela den verkställda utdelningen. De sakkunniga anför härom.

Det kan nämligen befaras att en sådan avdragsrätt kan medföra ett för stort antal nyemissioner och att belastningen på kapitalmarknaden därigenom skulle bli för stor. Även statsfinansiella skäl talar mot alltför generösa avdrag. Vi har därför stannat vid att föreslå att avdragsrätten tillsvidare begränsas till 4 % av det nyemitterade kapitalet. Om man utgår från att en aktieägare normalt får 6 % utdelning å inbetalt kapital, skulle förräntningen av aktieemissioner efter den sålunda föreslagna lindringen av dubbelbeskattningen kosta bolagen ungefär 8 % (4 % som är avdragsgilla vid beskattningen + 2 % som beskattades med 50 % dubbelbeskattning och därför affärsmässigt kostar 4 %).

De sakkunniga tillägger, att den omständigheten att viss utdelning blir avdragsgill hos bolaget enligt deras mening i och för sig inte bör medföra någon skärpt beskattning hos de aktieägare, som är fysiska personer. Detta bör gälla oavsett om aktieägaren är bosatt här i riket eller utomlands och detta särskilt om lagstiftningen, såsom av de sakkunniga förordas, får tillfällig karaktär.

Ej avdragsrätt för utdelningar till koncernbolag

De sakkunniga framhåller att en förutsättning för att avdrag skall kunna medgivas för utdelning å nyemissioner torde böra vara att det mottagande bolagets skattskyldighet för inkomst i princip även omfattar denna utdelning. Härom anför de sakkunniga följande.

Är den utdelningsberättigade skattskyldig för ränta men ej för utdelning, skulle det eljest bli möjligt att genom en bokföringsmässig omflyttning mellan olika bolag av kapitalet inom en koncern utnyttja bestämmelserna enbart för att nå icke avsedda skattelättnader. Ett moderbolag, som har en fordran på ett dotterbolag, skulle t. ex. kunna utbyta denna fordran mot nyemitterade aktier i dotterbolaget. Dotterbolaget skulle därefter få avdrag för utdelning å dessa aktier, under det att moderbolaget inte skulle vara skattskyldigt för utdelningen. Följden skulle bli att en del av koncernens vinst blev helt obeskattad. Det säger sig självt att det inte är ett dylikt resultat man vill främja. Avsikten med den nu ifrågasatta lagstiftningen bör i stället vara att underlätta kapitalanskaffning från i första hand fysiska personer genom emittering av nya aktier. Därigenom skulle man även nå en större spridning av aktieägandet.

Rätten till avdrag för utdelning å nyemitterat aktiekapital kan av praktiska skäl inte helt begränsas till sådan utdelning, som uppbäres direkt av fysiska personer. En sådan begränsning skulle för övrigt i många fall kunna te sig orättvis för bolag, vars aktier i större eller mindre omfattning av skilda anledningar kommit att innehavas av andra bolag. Å andra sidan är det nödvändigt att i möjligaste mån förhindra att bestämmelserna utnyttjas huvudsakligen i syfte att nå icke avsedda skattelättnader.

Vi har diskuterat möjligheten att medgiva det emitterande bolaget rätt till avdrag allenast för den utdelning å de nyemitterade aktierna, som uppbäres av sådana aktieägare, vilka är skattskyldiga för densamma. Dylåka bestämmelser skulle emellertid bli svåra att tillämpa och kontrollera och vi har därför valt att utforma lagstiftningen efter andra principer.

De sakkunniga kommer till den slutsatsen, att man i princip bör kunna inskränka sig till att vägra avdrag för utdelning i sådana fall, då det bolag,

som gör nyemission, ingår i en koncern. Med hänsyn till svårigheten att precisera när ett koncernförhållande skall anses vara för handen föreslår de sakkunniga att avdragsrätten skall i sin helhet bortfalla, om aktier i bolaget representerande mer än 50 procent av röstetalet i bolaget äges av andra aktiebolag eller ekonomiska föreningar, vilka inte är skattskyldiga för utdelning från bolaget, jämte till dessa bolag och föreningar hörande pensions- och andra personalstiftelser. Innehaves däremot aktierna i bolaget inte av andra bolag och föreningar jämte tillhörande stiftelser i nu angiven omfattning, skall avdrag, enligt de sakkunnigas förslag, medgivnas för hela utdelningen å det nyemitterade aktiekapitalet, dock att avdraget, på sätt förut angivits, begränsas till 4 procent av sagda kapital.

Bevisningen angående eventuellt koncernförhållande

Som villkor för att det emitterande bolaget skall — om det så önskar — erhålla avdrag för utdelning bör, enligt de sakkunnigas mening, gälla, att bolaget skall intyga att dess aktier vid det aktuella beskattningsårets utgång inte ägdes av andra företag med tillhörande stiftelser i den omfattning, som angivits i det föregående. De sakkunniga tillägger.

Vi har diskuterat om det procenttal för aktieinnehavet, som skall vara avgörande för avdragsrätten, eventuellt borde sättas lägre, förslagsvis vid 25 %. Emellertid skulle en sådan gränsdragning i vissa fall te sig för snäv och krav skulle sannolikt uppkomma om undantagsbestämmelser. För att undvika detta har vi stannat vid att förorda 50 %. Genom en sådan regel torde man i huvudsak nå syftet att förhindra att bestämmelserna utnyttjas för att erhålla icke avsedda skattelättnader. Begränsningen i bestämmelsernas räckvidd torde å andra sidan inte innebära att värdet av lagstiftningen i någon nämnvärd mån förringas.

Enligt de sakkunnigas förslag skall således den ifrågasatta begränsningen innebära att det emitterande bolaget, om det vill komma i åtnjutande av avdrag för utdelning å de nyemitterade aktierna, har att intyga, att bolagets aktier vid beskattningsårets utgång icke ägdes till mer än 50 procent av bolag och föreningar, vilka är frikallade från skattskyldighet för utdelningar från bolaget. Rörande bolagens möjligheter att kunna lämna ett dylikt intyg hävdar de sakkunniga, att man kan utgå från att bolagen i allmänhet har kännedom om i vilken utsträckning deras aktier innehaves av företag, som anskaffat aktierna i och för sin rörelse, särskilt om aktieinnehavet är av någon omfattning. Med dessa företag har det emitterande bolaget i regel förbindelser av ett eller annat slag. Intygsskyldigheten bör således, enligt de sakkunniga, inte bli betungande i de fall de företag som äger aktier i bolaget innehar desamma såsom ett led i sin rörelse.

Emellertid har, framhåller de sakkunniga, aktiebolag och ekonomiska föreningar i viss omfattning förvärvat mindre poster aktier i kapitalplaceringssyfte. Detta gäller inte bara förvaltningsbolag utan även rörelsedrivande bolag och föreningar. Om de aktieägande företagen inte driver penningrörelse eller försäkringsrörelse och inte är s. k. svarta familjebolag, är de

enligt gällande regler frikallade från skattskyldighet för utdelning å dylika aktieinnehav. Det kan därför, enligt de sakkunniga, vara vissa svårigheter för det bolag, som gör nyemission, att avgöra i vilken omfattning dess aktier på detta sätt kommit att innehavas av andra bolag och av föreningar, vilka är frikallade från skattskyldighet för utdelning å aktierna.

De sakkunniga föreslår, som i ett senare sammanhang skall beröras, att rörelsedrivande bolag och föreningar skall bli skattskyldiga för utdelningar å aktier, som anskaffats i kapitalplaceringsssyfte ävensom att förvaltningsbolag i princip skall bli skattskyldiga för utdelningsinkomst som fonderas. Genomföres detta förslag bör man, framhåller de sakkunniga, då det gäller att avgöra om avdragsrätt för utdelning å nyemitterade aktier skall föreligga, kunna bortse från de mindre poster av aktier i det emitterande bolaget, som i kapitalplaceringsssyfte kan ha förvärvats av andra bolag och av föreningar.

Motsvarande spörsmål kan, framhålls i promemorian, också uppkomma med avseende å de s. k. investmentbolagens innehav av aktier i ett emitterande bolag. Härom anför de sakkunniga.

Till förvaltningsbolagen hör även de stora börsnoterade holdingbolagen, de s. k. investmentbolagen. För dessa bolag kommer vi i det följande att föreslå att — i motsats till vad som förordas för andra förvaltningsbolag — bestämmelserna utformas så att viss skattefri fondering av utdelningsinkomst blir möjlig. Med hänsyn härtill har vi övervägt om investmentbolagens innehav av aktier bör inräknas i sådana bolagsinnehav av aktier, som kan medföra att ett bolag går förlustigt rätten till avdrag för utdelning å nyemitterade aktier. Om det utdelande bolaget är dotterbolag till investmentbolag, bör detta — liksom i fråga om övriga förvaltningsbolag — uppenbarligen ske. Har däremot investmentbolaget mindre aktieinnehav i ett bolag som gör nyemission, kunde det leda till obilliga konsekvenser för övriga aktieägare och för det emitterande bolaget om investmentbolagets aktieinnehav skulle medföra att det emitterande bolaget inte fick åtnjuta de föreslagna skattelättnaderna. Vi har därför förordat att inte heller investmentbolagens innehav av minoritetsposter i ett emitterande bolag skall inräknas vid bedömning av om emissionen skall behandlas som om den var av koncernmässig karaktär.

I fortsättningen diskuterar de sakkunniga huruvida andra inskränkningar i den föreslagna avdragsrätten kan vara motiverade och anför.

Om aktierna i det emitterande bolaget innehaves av andra bolag eller av föreningar under sådana förhållanden, att aktierna i beskattningshänseende betraktas som varulager, vilket är fallet om aktierna t. ex. äges av ett försäkringsbolag, är ägarebolaget eller -föreningen skattskyldig för utdelningen. Det kan vara tveksamt om avdragsrätt bör medgivas, då de nyemitterade aktierna tecknas t. ex. av ett försäkringsbolag. Då emellertid utdelningen är skattepliktig hos mottagaren, har vi inte ansett oss böra föreslå undantag för de fall då de nyemitterade aktierna av ägaren innehaves som varulager.

Vi har även behandlat frågan om rätt till avdrag för utdelning å nyemitterade aktier bör vägras i vissa andra fall, då utdelningen utgör skattefri inkomst för mottagaren, t. ex. aktierna äges av en kommun eller av en pensionsstiftelse, eller i sådana fall, då utdelningen beskattas till statlig inkomstskatt efter en lägre procentsats än eljest, såsom när aktieägaren är en

ideell förening, eller ock i fall då utdelningen uppbäres av en i utlandet bosatt fysisk person eller av en utländsk juridisk person.

Anledning synes, enligt de sakkunnigas mening, emellertid knappast föreligga att från avdragsrätten undantaga de fall, då utdelningen går till inländska juridiska personer, vilka på sätt nyss nämnts av olika skäl inte är skattskyldiga för utdelningen i fråga eller vilka beskattas efter en lägre skattesats än eljest. För de här ifrågavarande juridiska personerna skulle beskattningseffekten ha blivit densamma, om det i stället för utdelning gällt ränta å lån. Varken aktieägaren eller bolaget kan därför, framhåller de sakkunniga, sägas få någon extra skattemässig fördel av att kapitaltillskottet lämnats genom nytecknade aktier i stället för såsom lån.

I och för sig skulle, framhålls i promemorian, samma skäl kunna anföras för att tillåta avdragsrätt för utdelning å nyemissioner, då aktierna äges av utländska bolag. Då detta möjligen skulle kunna framstå som en diskriminering av de bolag, som äges av andra svenska bolag, i förhållande till dotterbolag till utländska bolag, har de sakkunniga emellertid ansett sig böra förorda att avdragsrätt vägras även för det fall att aktierna till mer än 50 procent äges av utländska bolag eller utländska bolag tillsammans med svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar. För bedömningen av sådant koncernförhållande som här avses skall, enligt de sakkunnigas förslag, någon skillnad således inte göras mellan svenska och utländska bolag.

Beträffande den kapitalinbetalning som förutsättes skola ske vid en nyemission och inbetalningens samband med avdragsrätten för utdelning å det nyemitterade kapitalet anför de sakkunniga.

Avsikten med bestämmelserna är att underlätta för bolagen att anskaffa nytt kapital genom nyemissioner. I och för sig kunde därför bestämmelserna begränsas till att avse endast kontant inbetalat aktiekapital. Enligt vår mening bör man dock kunna godtaga även inbetalning i apportegendom om fråga är om andra tillgångar för rörelsen än aktier och andelar. I sådana fall blir nämligen avkastningen av apportegendomen, som tidigare enkelbeskattats, i princip dubbelbeskattad. Däremot kan apportegendom i form av aktier eller andelar inte godtagas bl. a. därför att det emitterande bolaget kan vara frikallat från skattskyldighet för utdelning å de som apportegendom erhållna aktierna och andelarna.

De sakkunniga föreslår att beräkningen av maximiavdraget göres på grundval av det vid beskattningsårets utgång inbetalade kapitalet. Avdraget beräknas till 4 procent om beskattningsåret är 12 månader. Omfattar beskattningsåret längre eller kortare tid än 12 månader skall avdraget i motsvarande mån ökas eller minskas.

Den föreslagna avdragsrättens tillfälliga karaktär

Enligt det av de sakkunniga framlagda förslaget skall avdragsrätten för utdelningar å nyemissioner underkastas vissa tidsbegränsningar. Sålunda skall rätten till avdrag enligt förslaget gälla endast utdelning å sådana ak-

tier, för vilka inbetalning sker under åren 1960—1965 i samband med ett bolags bildande eller vid ökning av dess aktiekapital. Avdrag får åtnjutas första gången vid 1962 års taxering. Rätten till avdrag föreslås tidsbegränsad också på det sättet att avdrag får åtnjutas vid taxeringen till och med femte taxeringsåret efter det, då avdrag för utdelning å aktierna i fråga första gången medgivits, d. v. s. under sammanlagt högst sex år. Avdrag får ske sista gången vid 1972 års taxering.

Den föreslagna lagstiftningen om avdragsrätt för utdelningar av angivet slag har de sakkunniga sålunda ansett böra ges blott tillfällig karaktär. Därigenom blir det, framhålles i promemorian, möjligt att efter viss tid ompröva bestämmelserna i ljuset av vunna erfarenheter och under hänsynstagande till då rådande ekonomiska läge. Ett skäl för att göra lagstiftningen tillfällig är vidare enligt de sakkunniga, att det nu är svårt att helt överblicka i vad mån bestämmelserna kan komma att utnyttjas för att nå icke avsedda skattelättnader.

De sakkunniga föreslår, att rätten till avdrag för utdelning bortfaller om bolaget i fråga under beskattningsåret eller tidigare år, dock inte före år 1960, utskiftat medel utan att fråga varit om sådan inlösen som aktieägarna haft rätt fordra. Bestämmelsen avser, enligt de sakkunniga, bl. a. att förhindra att ett bolag utskiftar medel, som därefter åter inbetalas som nyemission.

Avdragsrättens begränsning till aktiebolag

Skattelättnaderna i fråga om utdelning på nyemissioner har av de sakkunniga föreslagits skola gälla endast för aktiebolag och alltså inte för ekonomiska föreningar. De ekonomiska föreningarna vänder sig, framhålles i promemorian, icke till den egentliga kapitalmarknaden vid anskaffning av eget kapital, varför det för dem inte föreligger samma behov av skattelättnader för kapitalanskaffning efter liknande grunder som föreslagits för aktiebolagen. Det kan, enligt de sakkunniga, därjämte framhållas, att utdelning på insatskapitalet praktiskt taget icke förekommer inom den jordbrukskooperativa föreningsrörelsen, varför skattelättnader för utdelning på ökat insatskapital inte skulle ge den jordbrukskooperativa föreningsrörelsen några fördelar.

Ikraftträdandet

Lagstiftningen föreslås, såsom framgår av det förut anförda, skola tillämpas första gången vid 1962 års taxering. Utdelning å aktier, för vilka inbetalning sker under år 1960, kan nämligen, framhåller de sakkunniga, regelmässigt ifrågakomma tidigast under år 1961.

Skattskyldighet för utdelningar

Delvis som en följd av den föreslagna rätten till avdrag för utdelningar å nyemitterade aktier men också som en följd av tendensen hos bolagen att placera likvida medel i börsnoterade aktier i stället för i tillgång, vars avkastning är skattepliktig föreslås i de sakkunnigas promemoria vissa inskränkningar — utöver dem som redan nu gäller — i den skattefrihet som aktiebolag och ekonomiska föreningar åtnjuter för utdelningar från andra aktiebolag och ekonomiska föreningar.

I promemorian erinras, att grundtanken bakom systemet med dubbelbeskattningen av bolagens inkomster är att ett bolags vinstmedel i princip skall beskattas dels en gång hos bolaget och dels, i den mån vinsten blir föremål för utdelning, ytterligare en gång hos aktieägaren. Däremot har man velat om möjligt undvika uppkomsten av en tre- eller flerdubbel beskattning, d. v. s. vad man kallar en kedjebeskattnings. Med hänsyn härtill infördes genom 1928 års lagstiftning den nyssnämnda skattefriheten för utdelningar som uppburits av aktiebolag och ekonomiska föreningar. Denna skattefrihet inbjöd emellertid till missbruk. På grund därav tillkom de inskränkningar i skattefriheten som genomfördes år 1951 beträffande de s. k. svarta familjebolagen.

I promemorian framhålles att motivet till kedjebeskattningsens upphävande genom 1928 års lagstiftning, enligt vad förarbetena utvisar, i främsta rummet varit önskemålet att underlätta organisatoriska omläggningar av företagen och att man redan då varit medveten om risken för missbruk av skattefrihetsbestämmelserna. Införandet av skattefriheten i fråga skedde alltså inte förbehållslöst. De föreslagna ytterligare inskränkningarna kan därför enligt de sakkunniga sägas endast avse ett fullföljande av intentioner, som i viss mån redan kommit till uttryck i motiven till tidigare gällande lagstiftning. I överensstämmelse med dessa bakomliggande intentioner har de sakkunniga ansett det angeläget att vid förslagens utformning särskilt beakta organisationsintresset. Av samma skäl har de sakkunniga också i viss omfattning räknat med ett organisationsbegrepp som är mera vidsträckt än det i 1951 års lagstiftning använda organisationsbegreppet. Detta innebär, såsom framgår av redogörelsen för gällande rätt, att man från de då genomförda inskränkningarna i skattefriheten för utdelningar till de s. k. svarta familjebolagen undantog utdelningar å aktier eller andelar, som innehaves som ett led i organisationen av bolagets eller föreningens verksamhet, till den del denna avser annat än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. Med anknytning till organisationsintresset framhåller de sakkunniga, att avgörande för den skattefrihet man här vill reglera i och för sig bör vara arten och intensiteten i fråga om det organisatoriska sambandet mellan de olika företag, mellan vilka utdelningen skall gå. Ju intimare detta samband är, desto starkare är skälen för att

betrakta företagen som en organisk enhet och följaktligen också för att från beskattningen undantaga den utdelning som överföres från det ena företaget till det andra. Finnes det inget sådant samband alls, föreligger mindre anledning till skattefrihet för utdelningen hos det mottagande bolaget.

Rörelsedrivande företag

Med den nu angivna utgångspunkten anser de sakkunniga det i princip böra accepteras att utdelning å aktier och andelar i helägda dotterföretag och i s. k. organisationsbolag, d. v. s. bolag som ingår som ett led i organisationen av ett annat bolags verksamhet, är skattefri, oavsett när och hur aktierna eller andelarna förvärvats. Däremot kan det, anför de sakkunniga, ifrågasättas om skattefriheten för utdelningar är motiverad, då ett bolag eller förening placerar medel, som mer eller mindre tillfälligt frigjorts i verksamheten, i t. ex. börsnoterade aktier. I dessa fall är utdelningen sett från det aktie- eller andelsägande företagens sida endast en ränta å placerade medel, som bör jämföras i beskattningshänseende med annan avkastning av kapital. Att den ränta å de placerade medlen, som aktieutdelningen utgör, inte varit avdragsgill hos utgivaren har inte någon annan betydelse för det mottagande företaget än att räntan därigenom möjligen blivit lägre. Men detta är ett förhållande som företaget, liksom andra kapitalplaceringar, tar hänsyn till vid val av placeringsobjekt. Otvivelaktigt har, påpekar de sakkunniga — såsom i direktiven också framhållits — frikallelsen från skattskyldighet för utdelningar bidragit till att bolag och föreningar i relativt stor utsträckning placerat överskottsmedel i börsnoterade och därmed likställda aktier. De sålunda förvärvade aktierna betecknas av de sakkunniga såsom kapitalplaceringsaktier.

Under framhållande av att den nuvarande skattefriheten för utdelning å kapitalplaceringsaktier som regel kan anses materiellt omotiverad erinrar de sakkunniga om vad de tidigare anført därom att de bestämmelser, som erfordras för att förhindra missbruk av den föreslagna lagstiftningen om rätt till avdrag för utdelning å nyemissioner, kan göras förhållandevis enkla, genom att nuvarande skattefrihet för utdelningar för bolag och föreningar på antytt sätt begränsas. Det är därför, enligt de sakkunniga, lämpligt att skattefriheten för utdelning å kapitalplaceringsaktier inskränkes i samband med införandet av de lättnader vid dubbelbeskattningen, som nämnda förslag innebär. De sakkunniga tillägger i detta sammanhang.

Av verkställd utredning framgår, att den inskränkning av skattefriheten för aktieutdelning, som vi i det följande föreslår, skulle ha medfört höjning av taxeringarna för aktiebolag och ekonomiska föreningar med ett belopp som kan antagas utgöra ca 25 milj. kr, om begränsningen gällt vid 1959 års taxering och skattskyldigheten inte föranlett omdispositioner. Detta belopp får anses så stort, att det är av intresse för det allmänna att en materiellt sett omotiverad skatteförmån försvinner, men det är dock inte av sådan betydelse att ändringen får icke önskvärda återverkningar på näringslivets framtida kapitalförsörjning. Det kan anmärkas, att rörelsedrivande bolag,

även om de blir skattskyldiga för utdelningar å kapitalplaceringsaktier, fortfarande kan anse det lämpligt att placera likvida medel i aktier, låt vara att deras intresse för att göra nya aktieköp kan väntas bli mindre än tidigare.

De aktier, som nu finnes hos bolag och föreningar, har förvärvats under den förutsättningen att utdelningen är skattefri. Vi har därför övervägt, om den ifrågasatta ändringen kan anses kränka berättigade krav på rättssäkerhet, men funnit att detta icke är fallet. Kursutvecklingen för aktier har varit sådan, att ägarna om de så önskar nästan alltid kan avyttra innehav av kapitalplaceringsaktier med mycket god vinst. För företag med förhållandevis stora aktieutdelningar på kapitalplaceringsaktier föreslås dock, såsom beröres i det följande, möjlighet att efter dispens få under en övergångsperiod åtnjuta nu gällande skattefrihet, för att få tid att anpassa sin ekonomiska verksamhet efter de ändrade förutsättningarna.

Det nu sagda, anför de sakkunniga, gäller aktier och andelar som rörelsedrivande aktiebolag och ekonomiska föreningar innehar i andra bolag och föreningar. Beträffande dylika rörelsedrivande företag bör således skattskyldighet införas för utdelningar å aktier och andelar som förvärvats i kapitalplaceringssyfte. Därjämte, framhålles i promemorian, synes skattskyldighet böra föreligga för aktier och andelar, som innehaves som varulager i rörelse. I följd därav föreslår de sakkunniga att byggmästareföretag göres skattskyldiga för utdelning å lageraktier. Det synes enligt de sakkunnigas mening inte motiverat att dylik utdelning är skattefri, och frågan bör lämpligen regleras i detta sammanhang.

Bevisningen angående aktieinnehavets samband med rörelsen

Aktier och andelar bör, enligt promemorian, inte anses anskaffade i kapitalplaceringssyfte, om det göres sannolikt att förvärvet betingats av den rörelse som ägareföretaget eller detta närstående företag bedriver. Skattefrihet för utdelning bör därför liksom nu gälla exempelvis om förvärvet skett för att trygga tillförsel av råvaror, såsom ett led i avsättningen av produkter eller för att samordna rörelser eller rörelsegrenar hos flera företag. Däremot bör enligt de sakkunniga enbart den omständigheten, att ett företag förvärvat aktier i ett annat företag för att få visst inflytande i dess förvaltning i och för sig inte medföra, att förvärvet anses ha skett i samband med rörelsen.

I och för sig är det alltså enligt förslaget inte något absolut krav för skattefrihet för utdelningar att det företag, som äger aktierna, är ett i skatte lagarnas mening rörelsedrivande företag. Skattefrihet föreligger då t. ex. en ekonomisk förening, vars huvudsakliga uppgift är föreningsverksamhet, innehar aktier, vilka förvärvats på grund av en rörelse, som ett närstående företag bedriver. Om emellertid ägareföretaget är ett förvaltningsföretag skall enligt förslaget gälla särskilda regler, för vilka redogörelse skall lämnas i det följande.

De sakkunniga framhåller, att alltför stränga krav inte bör uppställas på nyssnämnda sannolikhetsbevisning. Skattefrihet för utdelning bör således medgivnas även i fall, då någon tvekan kan råda om huruvida förvärvet haft samband med ägareföretagets rörelse. Såsom exempel på sådana

tveksamma fall nämner de sakkunniga förvärv av aktier i företag som driver allmännyttig verksamhet, exempelvis vissa kommunikationsföretag, och företag som bildats för att anskaffa lokaler för fritidsverksamhet inom områden där ägareföretagets personal är bosatt. De sakkunniga anmärker att dylika företag i många fall ej lämnar någon utdelning.

Motsvarar ägareföretagets innehav av aktier eller andelar minst 25 procent av röstetalet, skall enligt de sakkunnigas förslag aktierna alltid anses förvärvade i annat syfte än kapitalplacering. Om det direkta innehavet är så stort behöver alltså ingen utredning om förvärvets samband med rörelsen förebringas till stöd för yrkande om skattefrihet. En sådan regel torde, enligt de sakkunniga, underlätta tillämpningen av lagstiftningen och minska risken för tvister i tveksamma fall.

Aktier och andelar i ekonomiska föreningar är, framhåller de sakkunniga, att anse som förvärvade i kapitalplaceringssyfte, om det bärande motivet vid förvärvet kan antagas ha varit att placera likvida medel. I praktiken kommer emellertid den föreslagna begränsningen enligt de sakkunnigas mening nästan uteslutande att avse utdelningar på innehav av börsnoterade aktier och andra på ett större antal ägare fördelade aktier.

De sakkunniga tar i promemorian också upp till diskussion de regler, som bör gälla för de rörelsedrivande företagens innehav av aktier och andelar i förvaltningsbolag, vilka i sin tur äger aktier och andelar i andra företag. Dessförinnan behandlar de sakkunniga emellertid spørsmålet om förvaltningsbolagens skattskyldighet för erhållna utdelningar och ställer därvid frågan huruvida den skattefrihet, som enligt nuvarande regler gäller för förvaltningsbolag liksom för andra bolag, bör begränsas på sätt föreslagits för rörelsedrivande bolag och föreningar.

Förvaltningsbolag

Med förvaltningsbolag förstås enligt förslaget bolag och föreningar, vilkas verksamhet väsentligen består i förvaltning av fastigheter, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. Även om ett företag vid sidan om förvaltningsverksamheten driver en förhållandevis bagatellartad rörelse anser de sakkunniga företaget i detta sammanhang böra räknas som förvaltningsbolag. Enligt de sakkunniga kan förvaltningsföretagens hela innehav av aktier och andelar i regel anses förvärvat i kapitalplaceringssyfte. Detta gäller dock inte sådana förvaltningsföretag, som äges av andra bolag och föreningar och vars uppgift är att inneha aktier eller andelar i företag, vilka — om aktierna eller andelarna innehafts direkt av ägarna av förvaltningsföretaget — skulle utgjort organisationsföretag till dessa. I sådana fall kan förvaltningsföretaget sägas inneha aktierna och andelarna i dotterföretagen som ett led i moderföretagets rörelse. Dylikt förvaltningsföretag bör därför, enligt de sakkunniga, i princip vara frikallat från skattskyldighet för utdelning från dotterföretagen liksom moderföretaget bör vara fritaget från skattskyldighet för utdelning från förvaltningsföretaget. I fortsättningen anföres i promemorian.

För övriga förvaltningsföretag kan däremot ifrågasättas, om skäl föreligger för frikallelse från skattskyldighet för utdelning från andra bolag och föreningar än dotterföretag. Då fråga icke är om dotterföretag, torde det från förvaltningsföretagets synpunkt i regel vara likgiltigt om tillgängliga medel placerats i aktier och andelar eller i andra tillgångar, som ger samma behållen avkastning efter skatt och samma säkerhet som aktierna eller andelarna i fråga. Det är nettobehållningen av avkastningen samt säkerheten i placeringen som är avgörande vid val av placeringsobjekt.

Emellertid har dessa förvaltningsföretag en speciell uppgift som riskfördelare åt sina delägare. Kapitalet placeras så att delägarna får större trygghet beträffande det i förvaltningsföretaget nedlagda kapitalet och en jämnare avkastning å detta. Om förvaltningsföretagen endast tjänstgör som förmedlare av den uppburna utdelningen till sina delägare, vilket är fallet om hela vinsten omedelbart utdelas vidare, bör de enligt vår mening alltför vara frikallade från skattskyldighet för utdelning å innehavda aktier och andelar. Däremot föreligger inte samma skäl att medgiva skattefrihet för sådan utdelning, som användes för kapitaluppbbyggnad inom företaget.

Beträffande förvaltningsföretagen föreslås således, att frikallelsen från skattskyldighet för utdelningar å aktier och andelar skall gälla endast i fråga om ett så stort belopp av mottagen utdelning, som svarar mot den för samma år beslutade och verkställda egna utdelningen. Däremot skall all fonderad utdelningsinkomst enligt förslaget beskattas, oavsett om utdelningen härrör från aktier och andelar i dotterföretag eller i andra företag. Kedjebeskattnings kan emellertid undvikas genom att vinsten utdelas vidare.

Enligt de sakkunnigas mening bör förvaltningsbolagen bl. a. av praktiska skäl i beskattningshänseende behandlas lika oberoende av vem som äger aktierna eller andelarna i förvaltningsbolaget. Om förvaltningsbolaget utgör organisationsbolag till andra bolag eller föreningar, kan delägarna, framhåller de sakkunniga, enligt förslaget till sig skattefritt överföra vinstmedlen från förvaltningsbolaget. Skulle dylikt förvaltningsbolag behöva göra t. ex. nedskrivningar av sitt innehav av organisationsaktier eller organisationsandelar kan detta, efter genomförandet av de föreslagna bestämmelserna, ske så att ägareföretagen först till sig skattefritt överför förvaltningsbolagets utdelningsinkomst (utdelningsinkomsten beskattas då ej heller hos förvaltningsbolaget) och därefter gör de kapitallinskott till förvaltningsbolaget, som kan vara erforderliga för att möjliggöra den önskade nedskrivningen.

Om förvaltningsbolaget utöver aktier och andelar förvaltar andra tillgångar, t. ex. fastigheter, kan, framhålls i promemorian, avkastningen av aktierna vara mer eller mindre obetydlig i förhållande till övrig inkomst. I sådana fall kommer, enligt de sakkunniga, bestämmelser av nu angiven innebörd i regel inte att få någon betydelse, när den av företaget beslutade utdelningen — trots att en del av vinsten fonderas — ändå överstiger mottagen utdelning. De sakkunniga säger sig emellertid inte ha velat före-

slå någon proportioneringsregel, då en sådan regel skulle medföra praktiska svårigheter vid tillämpningen.

Med hänsyn till de beträffande förvaltningsbolagen föreslagna bestämmelserna anser de sakkunniga, att dessa bolag i fortsättningen bör äga rätt till avdrag för samtliga gäldräntor och för kostnader för förvaltningen av värdepappersinnehavet. Man kan ej kräva av förvaltningsföretagen, yttrar de sakkunniga, att de vidareutdelar mer än den vinst, som återstår sedan avdrag skett för räntor och andra vid taxeringen avdragsgilla omkostnader.

Investmentbolag

Består förvaltningsbolagens inkomster helt av utdelningar å aktier och andelar och av annan kapitalavkastning, kan, enligt vad de sakkunniga framhåller, de beträffande förvaltningsbolagen föreslagna bestämmelserna möjligen få för hårda verkningar. Detta gäller främst de stora börsnoterade s. k. investmentbolagen, vilka i sin verksamhet ibland kan förväntas taga risker bl. a. i samband med finansiering av strukturrationaliseringar och rekonstruktioner. En viss fondering av vinst, yttrar de sakkunniga, kan vara nödvändig för att täcka dessa risker. Därjämte är i dylika företag en måttlig fondering erforderlig för att möjliggöra jämna utdelningar.

Mot kravet på fondering av vinster för att täcka risker som är förenade med placeringarna kan, enligt de sakkunniga, invändas, att dessa risker bör kunna uppvägas av värdestegringsvinster, vilka icke beskattas. Dessa vinster uppgår i vissa fall till mycket betydande belopp.

De sakkunniga har med beaktande av olika omständigheter beträffande de förvaltningsbolag, som äges av ett stort antal fysiska personer och vilkas verksamhet uteslutande består i förvaltning av värdepapper, d. v. s. investmentbolagen, ansett hänsyn skäligen böra tagas till att ett visst fonderingsbehov föreligger. I promemorian förordas därför, att utdelning som uppbäres av dylika investmentbolag beskattas endast till den del utdelningen överstiger 125 procent av den av investmentbolaget för samma beskattningsår verkställda egna utdelningen. Om ett investmentbolag uppbär utdelningsinkomst med 1 milj. kr., måste bolaget — för att bli frikallat från skattskyldighet för hela utdelningsinkomsten — således i sin tur utdela minst 800 000 kr. Utdelar bolaget endast 600 000 kr. blir bolaget skattskyldigt för uppuren utdelningsinkomst med $(1\ 000\ 000 - \frac{125}{100} \times 600\ 000 =) 250\ 000$ kr.

Blandade förvaltningsbolag och rörelsedrivande företag

De sakkunniga framhåller, att vissa bolag, vilkas möjligheter att utvidga verksamheten inom den egna branschen på grund av marknadsförhållanden är begränsade eller obefintliga, förvärvat förhållandevis stora aktieposter i andra bolag. Sådana bolag kan sägas vara blandade förvaltningsbolag och rörelsedrivande företag. Om rörelsedelen är obetydlig, vilket kan vara fallet exempelvis om en tidigare driven rörelse i huvudsak nedlagts men en rörelsegren fortfarande drives av sociala skäl, bör bolaget, enligt promemorian,

behandlas såsom förvaltningsbolag och åtnjuter då skattefrihet för uppbyggnaden av aktieutdelning som utdelas vidare. Är däremot rörelsedelen av större omfattning, måste företaget överföra rörelsen till ett dotterbolag för att komma i åtnjutande av den form av skattefrihet, som föreslagits för invest-
ment- och andra förvaltningsbolag.

Rörelsedrivande företags innehav av aktier eller andelar i vissa förvaltningsbolag

Beträffande rörelsedrivande företags innehav av aktier och andelar i förvaltningsbolag, som i sin tur äger aktier eller andelar, bör, enligt de sakkunniga, i princip gälla, att aktier eller andelar i dylika förvaltningsbolag anses ha anskaffats i kapitalplaceringssyfte, d. v. s. skattskyldighet bör föreligga för utdelning från förvaltningsbolaget. Undantag skall dock, såsom förut nämnts, enligt förslaget gälla för utdelning från sådana förvaltningsbolag, vars verksamhet uteslutande består i att inneha aktier eller andelar i företag, som utgör organisationsföretag till ägaren eller ägarna av förvaltningsföretaget. Förvärvet av aktierna eller andelarna i förvaltningsföretaget har i dylika fall betingats av den rörelse som ägarna av företaget bedriver.

Om emellertid förvaltningsföretaget — förutom de aktier och andelar som utgör organisationsaktier eller organisationsandelar för ägaren eller ägarna av företaget — även äger aktier eller andelar av kapitalplaceringskaraktär, skall aktierna eller andelarna i förvaltningsföretaget, enligt de sakkunniga, vara att anse som av ägarna förvärvade i kapitalplaceringssyfte. Dessa blir i sådant fall enligt förslaget skattskyldiga för hela utdelningen från förvaltningsföretaget. Om rörelseföretaget i samband med införandet av de föreslagna bestämmelserna önskar undvika beskattning av dylik utdelning, måste därför, enligt promemorian, en del av förvaltningsföretagets aktieinnehav överföras till moderbolaget så att förvaltningsbolagets aktieinnehav blir ensartat.

Svarta familjebolag

De bestämmelser de sakkunniga förordat gäller icke de s. k. svarta familjebolagen, om de driver rörelse. Någon ändring av de för dem gällande bestämmelserna ifrågasättes ej. De rörelsedrivande svarta familjebolagen skall således enligt förslaget även i fortsättningen vara skattskyldiga för all utdelning utom den som uppbares å organisationsaktier och organisationsandelar. Däremot har sådana familjebolag, som är förvaltningsbolag, ansetts böra omfattas av de föreslagna bestämmelserna för förvaltningsbolag. Skulle de föreslagna bestämmelserna gälla jämväl för rörelsedrivande familjebolag, innebär detta, framhåller de sakkunniga, att man lämnat dessa möjlighet att genomföra skatteflyktsåtgärder i form av exempelvis s. k. lundintransaktioner, d. v. s. att eliminera dubbelbeskattningen genom att försälja ett företag med balanserade vinstmedel till ett annat bolag eller förening för en köpeskilling inkluderande vinstmedlen och därefter överföra

vinstmedlen skattefritt till sistnämnda företag. Specialreglerna för familjebolagen tillkom delvis för att förhindra dylika manipulationer. De sakkunniga tillägger.

Enligt vad vi har oss bekant avser skatteflyktskommittén att framlägga förslag till bestämmelser till förhindrande av dylika skatteflyktsåtgärder. Det kan antagas att skatteflyktskommittén i samband därmed prövar om specialreglerna för familjebolagen blir helt överflödiga, när dylika bestämmelser införts.

De sakkunniga framhåller, att de bestämmelser om rätt för riksskatte-nämnden att meddela dispens från den för familjebolagen gällande skattskyldigheten för utdelningar i vissa fall, vilka återfinnes i nuvarande fjärde stycket av 54 § kommunalskattelagen, numera saknar aktualitet. De föreslås därför skola utgå.

Innehav av aktier och andelar i utländska bolag m. m.

Då utdelning från utländska bolag enligt dubbelbeskattningsavtalen i vissa fall behandlas som om utdelningen uppburits från svenskt bolag, skulle den föreslagna lagstiftningen, framhåller de sakkunniga, formellt kunna innebära en skärpning av beskattningen av utdelning från utländska bolag, nämligen om aktierna eller andelarna i det utländska bolaget anskaffats i kapitalplaceringssyfte. I praktiken lär dock, enligt de sakkunniga, bolagens innehav av utländska aktier och andelar utgöras av organisationsaktier och organisationsandelar. Enligt de sakkunniga torde därför den föreslagna lagstiftningen inte få någon effekt i vad avser utdelningar från utlandet. Av betydelse är härvid att enligt förslaget skattskyldighet inte föreligger om aktieinnehavet motsvarar 25 procent av aktiekapitalet i det utdelande bolaget. Det bör även anmärkas att den ifrågavarande skattebefrielsen enligt dubbelbeskattningsavtalen närmast torde ha åsyftat utdelningar å organisationsaktier och organisationsandelar. Skulle emellertid den föreslagna lagstiftningen i något fall innebära en skärpning i fråga om beskattningen av utdelningar från utlandet torde man, enligt de sakkunniga, kunna utgå ifrån att det närmast får ankomma på den utländska stat med vilken avtalet ingåtts att taga initiativ till diskussioner i fråga om eventuell jämkning av avtalsbestämmelserna. Fråga kan därvid, yttrar de sakkunniga, även uppkomma huruvida den föreslagna lagstiftningen angående rätt till avdrag för utdelning å nyemissioner bör inverka på avtalens bestämmelser i fråga om eftergift av svensk kupongskatt.

Icke heller i övrigt har de sakkunniga funnit anledning att föreslå ändringar som berör förordningen om kupongskatt. Detsamma gäller förordningen om utskiftningskatt.

Gäldränteavdrag

Därest skattefriheten för utdelningar begränsas på sätt föreslagits, ifrågasätter de sakkunniga om inte de bestämmelser i 39 § 1 mom. kommunalskattelagen, som reglerar rätten till avdrag för gäldräntor, vilka belöper å så-

dana aktier och andelar vara utdelningen är skattefri, kan utgå. De sakkunniga anför härom följande.

Dessa bestämmelser har redan nu mycket liten praktisk betydelse och får det i än mindre grad om de nu föreslagna bestämmelserna genomföres. Emellertid är det organisationsbegrepp, som gäller enligt vårt förslag, vidsträcktare än det som nu avses i 39 § 1 mom. Även efter ett genomförande av förslaget kan därför skattefrihet från utdelning komma att kvarstå i vissa fall, där det kan göras gällande att helt ränteavdrag principiellt inte bör medgivas. Det kan alltså råda delade meningar om behovet av att bibehålla ifrågavarande bestämmelser. Med hänsyn därtill har vi begränsat oss till att föreslå viss komplettering.

Utformas bestämmelserna för förvaltningsbolagen och investmentbolagen på sätt vi förordat, skall dessa bolag äga rätt till helt ränteavdrag, trots att de icke beskattas för så stor del av mottagen utdelning som svarar mot företagets egen utdelning för samma år eller, beträffande investmentbolagen, 125 procent av denna. Man kan inte kräva att företagen utdelar mer än som svarar mot behållen vinst. En ändring föreslås därför i 39 § 1 mom. av innebörd att rätten till ränteavdrag i fortsättningen blir obeskuren för investmentbolag och andra förvaltningsbolag.

Övergångsbestämmelserna

De nya bestämmelserna föreslås skola tillämpas första gången vid 1962 års taxering. Riksskattenämnden skall dock enligt de föreslagna övergångsbestämmelserna äga medgiva att ett företag får åtnjuta skattefrihet för utdelningar enligt nu gällande regler under ytterligare högst tre år. Med hänsyn härtill föreslås lagstiftningen skola träda i kraft omedelbart.

Dispens under begränsad tid från skattskyldighet för utdelning å aktier anses enligt promemorian böra medgivas, om skatteökningen för det aktieägende företaget på grund av inskränkningen i skattefriheten för aktieutdelningar blir så stor, att den i väsentlig mån kan påverka dess utdelningspolitik. Ägarebolaget bör då få viss skattefrihet under en övergångstid för att kunna anpassa sin ekonomiska verksamhet efter de ändrade förutsättningarna. Såsom villkor för sådan dispens bör, enligt de sakkunniga, uppställas kravet, att under beskattningsåret 1958 uppburen sådan aktieutdelning, för vilken ägaren enligt de nya bestämmelserna blir skattskyldig, uppgått till minst 20 procent av ägareföretagets egen utdelning för samma beskattningsår. Skulle både ägarebolaget och dess dotterbolag äga kapitalplaceringsaktier, bör jämförelse göras mellan av ägarebolaget lämnad utdelning och av koncernen uppburen utdelning, i förekommande fall minskad med på minoritetsaktieägare i dotterbolagen belöpande del av uppburen utdelning.

Om uppburen utdelning uppgått till minst 20 procent av lämnad utdelning, bör ägarebolaget, enligt de sakkunniga, medgivas skattefrihet för uppburen utdelning vid taxeringarna åren 1962—1964 i enlighet med äldre bestämmelser, dock årligen med högst det vid 1959 års taxering skattefria utdelningsbeloppet.

Dispens synes, enligt de sakkunniga, även böra medgivas om ett aktiebolag på grund av tidsbrist eller av annan anledning icke omplacerat aktier

inom koncern, överfört rörelse till dotterbolag eller vidtagit andra liknande transaktioner av i huvudsak formell natur, som helt eller delvis skulle ha medfört skattefrihet vid 1962 års taxering, därest transaktionerna genomförts på tidigare stadium. Som regel torde, framhåller de sakkunniga, dispens som grundar sig på nu angivna skäl behöva ifrågakomma allenast vid 1962 års taxering.

Förslagets statsfinansiella effekt

Av det statistiska material, som de sakkunniga förebragt, framgår att den nyemission av aktiekapital som årligen sker, oavsett om det framlagda förslaget om avdragsrätt i samband med nyemissioner genomföres, kan beräknas till ca 250 milj. kronor. Förslaget om avdragsrätt för utdelning å nyemitterat kapital kan därför, enligt de sakkunniga, beräknas medföra en minskning av beskattningsunderlaget med ca $(\frac{4}{100} \times 250 =)$ 10 milj. kronor det första året, $(\frac{4}{100} \times 500 =)$ 20 milj. kronor det andra året, $(\frac{4}{100} \times 750 =)$ 30 milj. kronor det tredje året etc. Sammanlagt kan man, framhåller de sakkunniga, därför för den tidsperiod, som den föreslagna lagstiftningen gäller, räkna med en minskning av beskattningsunderlaget — i jämförelse med om förslaget inte genomföres — med sammanlagt inemot 300 milj. kronor. Vid beräkningen av totalbeloppet har beaktats att avdragsrätt inte medgives för all utdelning å nyemission. Vid uppskattningen av den minskning av beskattningsunderlaget, som förslaget innebär, har de sakkunniga inte funnit sig ha anledning att taga hänsyn till den ökning av nyemissioner, som kan förväntas bli en följd av förslaget, emedan detta kapitaltillskott skulle kunna anses annars i huvudsak ha tillkommit i form av lån, varvid räntan varit avdragsgill.

Vad beträffar den ökning av beskattningsunderlaget, som förslaget om viss begränsning av bolags och föreningars skattefrihet för utdelningar medför, beräknar de sakkunniga att densamma i stort sett uppväger den nyssnämnda minskningen av beskattningsunderlaget. Vid jämförelsen måste, enligt de sakkunniga, hänsyn tagas till att skattskyldigheten i viss utsträckning kan undgås genom i och för sig naturliga omdispositioner. De sakkunniga har, såsom i tidigare sammanhang nämnts, med ledning av verkställd utredning funnit att den föreslagna inskränkningen av skattefriheten, om den gällt vid 1959 års taxering och inte föranlett omdispositioner av antytt slag, skulle ha medfört en höjning av taxeringarna för aktiebolag och ekonomiska föreningar med ca 25 milj. kronor.

Enligt promemorian ger de sakkunnigas beräkningar till resultat, att den totala effekten av de föreslagna bestämmelserna inte kommer att innebära någon skatteskärpning. Däremot medför reglerna, framhåller de sakkunniga, en viss omfördelning bolagen emellan av den sammanlagda bolagskatten på det sätt att de bolag som skaffat kapitalplaceringsaktier, d. v. s. de likvida bolagen, får en något högre skatt och de bolag, som är i behov av nytt kapital och därför gör nyemissioner, en något lägre skatt än om förslagen inte genomföres.

V. Remissyttrandena

Oaktat utredningen i enlighet med direktiven utformat sitt förslag som ett sammanhängande helt och dess olika delar rent tekniskt är beroende av varandra, har remissinstanserna i regel behandlat de olika delarna som två skilda förslag. Vid redogörelsen för remissyttrandena kommer därför uttalandena i fråga om avdrag vid nyemissioner och rörande bolags och föreningars skattskyldighet för utdelningar att redovisas var för sig.

Beträffande frågan om avdragsrätt för utdelningar å nyemissioner har flertalet remissinstanser uttalat intresse, ehuru det framlagda förslaget på sina håll kritiserats bl. a. för dess begränsade räckvidd. Vissa remissinstanser har avtyrkt förslaget eller uttalat tveksamhet vid ställningstagandet. Den av de sakkunniga föreslagna inskränkningen i aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas frikallelse från skattskyldighet för erhållna utdelningar har mött invändningar från ett flertal remissinstanser, men åtskilliga yttranden går i tillstyrkande riktning.

Utdelning å nyemissioner

Förslaget om rätt till avdrag för utdelningar å nyemissioner har i princip tillstyrkts av fullmäktige i riksgäldskontoret, två reservanter inom fullmäktige i riksbanken, riksräkenskapsverket, överståthålarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Västerbottens län, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund och Svenska byggnadsentreprenörföreningen ävensom av alla handelskamrarna i riket utom en. Tillstyrkandena har emellertid såsom redan antytts i regel lämnats med vissa reservationer. De föreslagna bestämmelserna har i allmänhet ansetts för restriktivt utformade och den genom avdragsrätten tilltänkta förmånen för snävt tilltagen.

Fullmäktige i riksbanken uttalar sig, under framhållande av att ytterligare undersökningar varit önskvärda, i tillstyrkande riktning men förordar att den föreslagna lagstiftningens ikraftträdande framskjutes med hänsyn till konjunkturläget.

Avstyrkande uttalanden har gjorts av kommerskollegium, riksskatte-nämnden, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och industrior- ganisation, Sveriges lantbruksförbund, Riksförbundet Landsbygdens folk, Sveriges redareförening samt Östergötlands och Södermanlands handels- kammare.

Konjunkturinstitutet, som anser att frågan bör göras till föremål för vidare undersökningar, förordar att genomförandet av de föreslagna ändring- arna i fråga om avdragsrätt för utdelning i vart fall uppskjutes till ett mindre ansträngt konjunkturläge.

Kooperativa förbundet uttalar sig, med anslutning till grundtankarna i

förslaget, för en differentierad skatt å utdelad och fonderad vinst hos bolag och föreningar, men anser sig, med hänsyn till riskerna för att en sådan mera vittgående reform uppskjutes, inte kunna tillstyrka att förslaget genomföres i dess nuvarande form.

I kammarrättens yttrande anföres i huvudsak kritiska synpunkter.

Landsorganisationen, Tjänstemännens centralorganisation och Sveriges akademikers centralorganisation har ansett sig inte böra ingå på en närmare granskning av de sakkunnigas förslag, emedan detta i enlighet med de givna direktiven utarbetats från rent skattetekniska utgångspunkter och utan att någon undersökning av reformens realekonomiska konsekvenser verkställts.

I de erinringar som riktas mot det föreliggande förslaget om viss avdragsrätt för utdelningar anföres tämligen genomgående, att det avdrag som föreslås är otillräckligt för att stimulera till kapitalanskaffning genom nyemissioner och att de tidsbegränsningar som uppställts för rätten att utnyttja avdragsrätten i fråga är ägnade att väsentligt minska dess värde ur näringslivets synpunkt. Av åtskilliga instanser föreslås därför att det avdrag å fyra procent, varmed de sakkunniga räknat, med hänsyn till ränteläget å den allmänna lånemarknaden höjes till fem eller sex procent. Vad de olika tidsbegränsningarna beträffar synes remissinstanserna i regel godtaga att avdragsrätten till en början begränsas till nyemissioner under åren 1960—1965. I några yttranden uttalas emellertid att denna begränsning är onödig. Ett flertal remissinstanser anser däremot, att begränsningen till sex år av den tid, varunder avdragsrätt enligt förslaget högst må åtnjutas, avsevärt minskar värdet av den föreslagna lagstiftningen. Därvid uttalas att, om man vill främja de produktiva investeringarna inom näringslivet på längre sikt, skattelättnaden i fråga bör göras obegränsad i tiden. Det har också framkastats att det antal år, under vilka avdrag högst får åtnjutas, bör utsträckas till 10 år. Flera instanser uttrycker sin sympati för en permanent lagstiftning enligt det västtyska systemet med en generell genomförd differentiering av skatten på fonderad och utdelad vinst.

De framförda synpunkterna återfinnes i huvudsak i det yttrande som avgivits av näringslivets skattedelegation.

Näringslivets skattedelegation framhåller bl. a., att ett bedömande i dag av det sätt varpå näringslivets behov av kapital under 1960-talet och därmed sammanhängande kapitalmarknads- och skatteproblem skall lösas förutsätter mycket ingående ekonomiska utredningar. Betraktat såsom ett första steg är det enligt delegationen i och för sig tillfredsställande att den föreliggande utredningen om vissa skattelättnader för nyemissioner kommit till stånd.

Enligt skattedelegationens mening kan emellertid en lindring i beskattningen under ett fåtal år inte förväntas få någon avgörande effekt för företagens beslut. Eftersom både direktiven och de sakkunnigas uttalanden ger uttryck för en önskan att stimulera nyemissioner på sådant sätt, att pro-

duktiva investeringar främjas, finner delegationen det konsekvent, att lätt-
naden göres obegränsad i tiden och föreslår därför, att avdraget vid utdel-
ning å nyemitterade aktier under åren 1960—1965 knytes till dessa emis-
sioner och göres till tiden obegränsat.

Med hänsyn till att marknadsräntan för icke riskvilligt kapital, som pla-
ceras i obligationer och inteckningar, för närvarande ligger mellan fem och
sju procent, måste enligt skattedelegationen, för att det riskvilliga kapitalet
skall kunna tillförsäkras en rimlig avkastning, avdraget sättas högre än
fyra procent. Delegationen föreslår att detta i varje fall bestämmes till sex
procent.

Skattedelegationen — som uttalar, att förslaget med de kompletteringar,
som förordats av delegationen kan förväntas få en gynnsam effekt i fråga
om bolagens möjlighet att skaffa kapital och att förslaget för att få denna
effekt bör föreläggas årets riksdag — anser att, vad angår den statsfinan-
siella sidan av förslaget, till och med en obetydlig ökning av emissionsverk-
samheten kan komma att inbringa det allmänna skatteinkomster som över-
stiger minskningen av bolagsskatten. Delegationen fortsätter.

I första hand har man därvidlag att räkna med skatten på utdelningar
på det nyemitterade kapitalet. En lättnad för nyemissionerna kan emeller-
tid också väntas medföra såväl en ur räntabilitetssynpunkt bättre fördel-
ning av investeringarna i samhället som en ökning av de totala investering-
arna som följd av att en ökad mängd nyemissioner kan verka stimulerande
på den privata sparviljan under förutsättning att giltighetstiden för av-
dragsrätten göres obegränsad. Härigenom erhålles en ökning av det totala
produktionsresultatet som även ger upphov till ökade skatteintäkter för det
allmänna. Något inkomstbortfall kan därför icke förväntas följa av den
föreslagna lättnaden och någon komensation, motiverad av statsfinansiella
skäl, erfordras sålunda icke. Om bolagen hade tillåtits att i stället upptaga
obligationslån för att finansiera sina investeringar så skulle skatteinkoms-
terna på grund av enkelbeskattningen bli mindre än om kapitalanskaffning-
en sker genom nyemissioner med föreslaget avdrag.

I yttrandena från de övriga remissinstanser, som företräder näringslivet,
framför allt handelskamrarna, uttalas liknande synpunkter som de vilka
framförts av näringslivets skattedelegation. De organisationer som avstyr-
ker förslaget åberopar främst rättvisesynpunkter.

Sveriges köpmannaförbund, som inte anser sig kunna tillstyrka förslaget,
framhåller, att de sakkunnigas promemoria i stor utsträckning behandlar
problem, som endast är aktuella för de största bolagen. Vad sålunda be-
träffar den föreslagna skattelättnaden vid nyemissioner under 1960—1965,
uttalar förbundet att det ej finnes någon kapitalmarknad där de mindre
och medelstora bolagen kan gå ut och emittera aktier. De föreslagna åtgär-
derna kan därför icke väntas medföra någon lättnad för sistnämnda kate-
gori av bolag, som dock i fråga om antal är helt dominerande och som ur
ekonomisk synpunkt är mycket betydelsefull.

I det av *Sveriges lantbruksförbund* och *Riksförbundet Landsbygdens folk*
avgivna gemensamma yttrandet konstateras, att förslaget innebär ett parti-
tiellt upphävande av nu i regel gällande dubbelbeskattning av vinster i ak-

tiebolag. Det förefaller förbunden otillfredsställande att för vissa bolag bibehålles dubbelbeskattningen fullt ut hur långt fram i tiden som helst, medan man för andra vid en godtyckligt vald tidpunkt upphäver dubbelbeskattningen för viss del av inkomsten. Förbunden hemställer att förslaget icke måtte föranleda någon lagstiftningsåtgärd men anser, att om förslaget likväl genomföres, avdragsrätten bör utsträckas även till sådana aktiebolag som redovisar förvärvskällan jordbruksfastighet med däri ingående skog. Organisationerna framhåller att det blir alltmer vanligt med aktiebolagsformen vid bedrivande av jordbruk, bl. a. på grund av den föreslagna upplösningen av fideikommissen, etablerande av kollektivdrift för jordbruk m. m. Förbunden konstaterar att förslaget icke omfattar ekonomiska föreningar och anför härom följande.

Förslaget omfattar icke ekonomiska föreningar. För jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse har detta för närvarande ingen större betydelse, enär som i promemorian angivits förräntning av insatskapital i denna sker i endast obetydlig omfattning. Även om det skulle vara rättvist, att sådan förräntning kan genomföras, så synes införandet även beträffande ekonomiska föreningar av sådana regler om partiellt upphävande av dubbelbeskattning, som nu föreslagits för aktiebolag vara förknippat med så många svårigheter, att förbunden anser sig icke kunna påfordra att så sker.

Sveriges redareförening anser det betänkligt att stimulera till utdelningar, då aktiebolagslagens regler tvärtom tar sikte på att förhindra utdelning av sådana vinstmedel, som anses böra reserveras hos bolagen. Redareföreningen riktar även vissa erinringar mot att utdelning å kapital som tillskjutes efter viss dag beskattas förmånligare än dessförinnan tillskjutet aktiekapital. Detta strider enligt föreningen mot principen om likformig och rättvis beskattning. Om förslaget likväl genomföres, anser föreningen bl. a. att avdragsrätten inte bör tillkomma endast rörelsedrivande aktiebolag. Även bolag, som äger och förvaltar fastigheter, kan vara i behov av nytillskott av kapital för att kunna genomföra en mera kostsam modernisering av en äldre fastighet eller för att ersätta densamma med en ny byggnad. Det finns enligt redareföreningen ej något rimligt skäl att behandla nyemissioner i ett fastighetsförvaltande bolag på annat sätt än beträffande ett rörelsedrivande sådant företag.

Kooperativa förbundet berör i sitt yttrande de praktiska verkningarna av det nuvarande dubbelbeskattningssystemet. Enligt förbundet synes det inte vara ett oviktigt antagande att de nuvarande skattereglerna i väsentlig grad bidragit till den omfattning, i vilken överskott kvarhållits i företagen genom synlig eller osynlig fondering i stället för att utdelas. Genom fonderingarna har företagen konsoliderats och deras självfinansiering ökats. Med erkännande av den betydelse en sådan konsolidering haft för såväl de enskilda företagen som för näringslivet i stort ifrågasätter förbundet likväl om en alltför långt driven självfinansiering hos företagen är ur samhälls-ekonomisk synpunkt odelat fördelaktig. Det är enligt förbundet inte utslutet att kapitalet, om det varit tillgängligt på den öppna kapitalmarkna-

den, i vissa fall kunnat finna en ur samhällsekonomisk synpunkt mer rän-
tabel användning än vad som faktiskt skett. Tendensen hos aktieägarna att
hellre låta vinsterna stå inne i företagen med åtföljande möjligheter till
skattefria realisationsvinster kan, framhåller förbundet, befaras medföra
en viss ryckighet på kapitalmarknaden och en snedvridning i förhållandet
mellan hörsvärden och aktuell avkastning. Till de praktiska återverkning-
arna av det nuvarande dubbelbeskattningssystemet hör, yttrar förbundet vi-
dare, även de av de sakkunniga påtalade olägenheterna vid nyemission hos
aktiebolag och ekonomiska föreningar. Vad de sistnämnda beträffar bekla-
gar förbundet att de sakkunniga inte funnit sig kunna låta förslaget omfatta
de ekonomiska föreningarna. Enligt förbundets mening har de ekonomiska
föreningarna samma nackdelar som aktiebolagen i fråga om kostnaden för
anskaffning av insatskapital och en tendens till snedvridning i förhållandet
mellan insatskapital och upplånat kapital kan befaras av samma skäl som
hos aktiebolagen.

Förbundet uttalar i detta sammanhang sitt intresse för ett system med
differentierad skatt och anför.

Även om styrelsen sålunda ställer sig positiv till huvudtanken i det fram-
lagda förslaget, kan styrelsen icke tillstyrka, att det göres till föremål för lag-
stiftning i sin nuvarande form. Av vad som tidigare anförts framgår, att
styrelsen anser det ytterst angeläget att frågan om ett system för differen-
tierad skatt för aktiebolag och ekonomiska föreningar göres till föremål för
en noggrann undersökning och att denna undersökning kommer till stånd
snarast möjligt. Styrelsen befarar, att denna utredning förhalas, om ett pro-
visorium av föreslagna art genomföres. Bedrivs utredningen så, att ett nytt
genomarbetat förslag kan framläggas till nästa års riksdag, torde behovet
av åtgärder för att underlätta nyemissioner icke vara så för dagen akut,
att därmed icke kan anstå till denna tidpunkt.

Fullmäktige i riksbanken, som säger sig inte ha funnit anledning taga
ställning till de båda lagförslagens utformning från skatteteknisk synpunkt,
uttalar att det största intresset från fullmäktiges utgångspunkter kommit
att knyta sig till förslaget om avdrag för utdelningar å nyemissioner. Om
det nuvarande utgångsläget för en reform anför fullmäktige följande.

Gällande skatteregler, som medger avdrag för skuldräntor men ej för ut-
delningar, medför att ett företags kapitalanskaffning genom nyemission av
aktier ställer sig oproportionerligt dyr jämfört med upplåning och är en
väsentlig orsak till den relativt obetydliga roll, som nyemissioner spelar i
det svenska näringslivets finansiering. De torde vara en bidragande faktor
till den höga graden av självfinansiering och de i förhållande till vinsterna
låga utdelningar som kännetecknar ett flertal svenska företag. Skilda vär-
deringar kan göras av dessa förhållanden. Å ena sidan kan det sägas att
företagens finansiella konsolidering bör uppmuntras. Å andra sidan kan
man peka på det värdefulla i att företagsvinsterna via utdelningar kanali-
seras till en öppen kapitalmarknad, på vilken de företag som har de största
utvecklingsmöjligheterna kan anskaffa tillräckligt kapital. I detta sam-
manhang kan också erinras om att det bristande intresset från företagens
sida för nyemissioner i hög grad bidragit till att en ökad efterfrågan på ak-
tier leder till stundom oproportionerligt stora kursstegringar.

Efter att ha konstaterat, att de sakkunniga inte är beredda att nu föreslå ett genomförande av en fullständig skattemässig differentiering mellan utdelad och fonderad vinst utan i stället förordar en tidsbegränsad rätt till avdrag vid inkomstbeskattningen för utdelning upp till fyra procent å nyemitterade aktier, anför fullmäktige.

Fullmäktige finner för sin del, att det finns goda skäl att överväga förändringar i reglerna för utdelningars skattemässiga behandling i den av de sakkunniga diskuterade riktningen. Det måste emellertid beklagas, att de — naturligt nog med tanke på den korta tid som stått till buds — ej hunnit företaga de ytterligare utredningar, som skulle ha gjort det möjligt att taga ställning till en konsekvent differentiering mellan skattesatserna för fonderad och utdelad vinst. De möjligheter, som kan finnas att på denna väg lämna ett bidrag till en bättre fungerande kapitalmarknad, synes knappast i någon betydande grad kunna realiseras genom genomförandet av utredningens mera begränsade förslag om avdrag för utdelning å nyemissioner. Det vore i och för sig önskvärt att de erforderliga undersökningarna kunde genomföras innan ett slutligt ställningstagande sker till de sakkunnigas förslag.

Med hänsyn till det konjunkturpolitiska läget anser fullmäktige att förslaget i förevarande del i vart fall bör uppskjutas tills vidare. Härom anför fullmäktige.

Det ter sig ofrånkomligt, att ett genomförande av utredningens förslag om avdrag för utdelning å nyemissioner i nuvarande läge kommer att omedelbart öka näringslivets finansieringsmöjligheter och därigenom ge en stimulans till ökade investeringar, i den mån dessa nu hålles tillbaka genom svårigheter att erhålla kredit. Det är givetvis inte möjligt att mera exakt uppskatta omfattningen av de nyemissioner, som kan väntas komma till stånd. Sannolikt torde man dock kunna räkna med en icke oväsentlig initialteffekt, en koncentration till tiden närmast efter de nya reglernas ikraftträdande av nyemissioner som hittills hållits tillbaka. Det får därför från den här anlagda synpunkten anses olämpligt att förlägga genomförandet av de sakkunnigas förslag i denna del till en tidpunkt, då det råder en utpräglad högkonjunktur och Realt utrymme för en ytterligare ökning av näringslivets investeringar saknas.

Fullmäktige i riksgäldskontoret uttalar att det utan ytterligare utredning är svårt att bedöma vilka verkningar förslaget kan väntas få i olika hänseenden och fortsätter.

Det synes emellertid rimligt antaga, att ett genomförande av förslaget om viss skattelättnad för utdelning på nyemissioner skulle, även om tidsbegränsningen innebär ett väsentligt återhållande moment, få till följd ett ökat utbud av nya aktier. Den samtidigt föreslagna beskattningen av rörelsebolagens i placeringssyfte köpta aktier skulle därjämte sannolikt öka utbudet av gamla aktier. En press nedåt på aktiekurserna, inklusive kurserna på nyemissioner, skulle härvid följa och återverka dämpande på den väntade ökningen av kapitaltillflödet till de emitterande bolagen. Om emellertid, såsom här antagits, de nya skattereglerna skulle leda till ökade placeringar i aktier, kommer sannolikt efterfrågan på obligationer att minska. De föreliggande begränsade möjligheterna för bolagen att erhålla kapital medelst obligationsemissioner skulle därigenom nedgå ytterligare, samtidigt som också andra sektorerers möjligheter till upplåning mot obligationer skulle

försämras. Bl. a. skulle anskaffningen av långfristigt kapital till bostadssektorn, kommunerna och staten ytterligare försvåras. Härjämte skulle den senaste tidens strävanden i syfte att vidga obligationsmarknaden motverkas.

Emellertid torde, framhåller fullmäktige, de sakkunnigas förslag om viss tidsbegränsad avdragsrätt vid nyemission av aktier, särskilt i rådande läge med en reglerad obligationsmarknad och minskade möjligheter för bolagen till självfinansiering, få anses innefatta ett avgjort positivt element, så till vida att förslaget öppnar möjlighet för bolagen att nå det riskvilliga kapitalet. Framför allt för nystartade och expanderande företag måste detta enligt fullmäktige innebära ett steg i rätt riktning mot ökad rörelsefrihet i fråga om kapitalanskaffningen. Av viss betydelse i sammanhanget torde vara, att det nya marknadsläge, som skapats genom den handelspolitiska blockbildningen inom Europa, för de enskilda företagen kommer att medföra stora krav på ökad kapitalförsörjning för upprätthållande och stärkande av konkurrensförmågan. Med insikt härom säger fullmäktige sig för sin del icke rikta någon erinran mot att, i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget, ett tidsbegränsat försök nu göres att stimulera bolagen till att i ökad utsträckning lösa sina finansieringsproblem genom nyemissioner av aktier.

Även *konjunkturinstitutet* framhåller att den föreslagna reformen får återverkningar på obligationsmarknaden. Huruvida det inflationsfria investeringsutrymmet skulle komma att öka genom åtgärderna beror, framhåller institutet vidare, på deras verkningar på den privata sparbenägenheten. Åtgärdernas effekt på denna är emellertid svårbedömlig. Även sparformerna kan tänkas påverkas på så sätt att ett minskat bank- eller obligationssparande ersätts med ett ökat aktiesparande, vilket dock ej utan vidare behöver innebära förbättrade finansieringsmöjligheter för företagen. Institutet anför vidare.

Vid bedömning av om bolagens finansieringsmöjligheter underlättas genom de föreslagna åtgärderna, synes i första hand följande synpunkter vara av relevans; bolagssektorn betraktas härvid som en helhet. Den föreslagna beskattningen av rörelsebolagens i placeringssyfte anskaffade aktier skulle sannolikt medföra ökat utbud av gamla aktier. Nyemissionerna av aktier, mätt i nominellt värde, skulle vidare öka på grund av den föreslagna skattelättnaden på utdelningar å nyemitterade aktier. Av de ökade utbudet skulle följa en press nedåt på kurserna, inklusive för de nyemitterade aktierna. På efterfrågesidan skulle bilden såtillvida förändras, att rörelsebolagen sannolikt i stor utsträckning skulle bortfalla som köpare med nedgång i efterfrågan som följd. Den minskade beskattningen av de emitterande bolagen skulle å andra sidan kunna påverka efterfrågan positivt. Nettoeffekten på kurserna av dessa ändringar i utbuds- och efterfrågeförhållandena är svårbestämbar. Det är därför ingalunda självklart, att företagssektorns möjligheter till kapitalanskaffning medelst aktier skulle komma att öka genom skattereformen.

Enligt *konjunkturinstitutet* kan ifrågasättas lämpligheten i att för hela den period, som reformen i första hand avses gälla, binda avdragsrätten vid en viss procentsats. Institutet anför.

Obligationsräntan, som måhända varit normgivande för val av procentsats, är rörlig och anpassas åtminstone i viss utsträckning efter den förhandenvarande ekonomiska situationen. Det bör därför övervägas om inte en viss variabilitet hos omnämnda procentsats vore motiverad. Förändringarna av emissionsräntan för industriobligationer skulle kunna utgöra lämpligt rättensnöre för procentsatsens förändringar. Valet av den nivå, på vilken förändringarna skall utspelas, finge göras under vederbörligt hänsynstagande till bl. a. de riskolikheter, som är förknippade med aktie- resp. obligationsinnehav. De emissionsräntor för industriobligationer, som f. n. tillämpas, ligger avsevärt över 4 procent. Genomföres de föreslagna åtgärderna nu, bör därför den angivna procentsatsen för avdragsrätt uppjusteras med hänsyn härtill. Liksom i fråga om räntan å obligationer bör avdragsrätten för nyemitterade aktier vara bunden i den meningen, att avdrag år efter år får göras efter den procentsats, som gällde vid emissionstillfället.

Konjunkturinstitutet anser att den föreslagna skattereformen icke bör genomföras utan närmare utredning av reformens samhällsekonomiska konsekvenser. Konjunkturinstitutet fäster uppmärksamheten på att en allmän översyn av skattelagstiftningen är avsedd komma till stånd inom en nära framtid. I samband med denna skulle enligt institutets mening de i föreliggande promemoria diskuterade frågorna lämpligen kunna tas upp och förslag till ändrad bolagsbeskattning framläggas med ledning av de samhällsekonomiska överväganden som då måste göras och i förening med de övriga förändringar i skattesystemet, som översynen kan komma att utmyнна i.

Konjunkturinstitutet tillägger avslutningsvis följande.

Skulle likväl beslut fattas i enlighet med det framlagda förslaget, talar starka skäl för att lagändringen icke träder i kraft förrän vid en senare tidpunkt. Likviditeten inom företagssektorn är efter de senaste årens kraftiga likviditetstillväxt synnerligen hög och ekonomin kännetecknas av stigande aktivitet. Åtgärder av såväl finans- som kreditpolitisk karaktär har vidtagits för att dämpa denna. Inte minst har strävanden inriktats på att åstadkomma en minskad kredittillförsel till företagen. En inkomsekvens i konjunkturpolitiken föreligger emellertid såtillvida att bolagsbeskattningen enligt ett tidigare fattat beslut sänkts med tillämpning från och med en tidpunkt då en åtstramning var motiverad. Mot bakgrund av dessa omständigheter förefaller lättnader i bolagsfinansieringen f. n. helt omotiverade. Ju större effekt i avsett syfte — bättre möjligheter till kapitalanskaffning för bolagen — den nu föreslagna skattereformen får, desto kraftigare ekonomisk-politiska korrektiv måste tillgripas i dagens situation. Uppskov med reformen skulle sannolikt ge som resultat, att företag, som nu står i begrepp att göra investeringar, skulle i hopp om framtida billigare finansieringsmöjligheter uppskjuta vissa investeringar. Detta skulle vara till gagn för den samhällsekonomiska balansen.

Kommerskollegium finner sig inte kunna tillstyrka bifall till förslaget med den utformning det fått. Kollegium anser visserligen att förslaget utgör ett steg i rätt riktning men framhåller att det är tveksamt om den begränsade avdragsrätt som föreslås kan få någon större betydelse. Å andra sidan finner kollegium ett utsträckande av tiden för avdragsrätten vara otillfredsställande ur den synpunkten, att lagstiftningen då skulle komma att gynna vissa bolag framför andra. Härom anför kollegium följande.

Sålunda skulle bolag med för ringa aktiekapital kunna bättre utnyttja det nya systemet än bolag, vars aktiekapital redan kan anses motsvara rörelsens omfattning. Vidare skulle det exempelvis framstå såsom obilligt mot ett befintligt bolag, som under åren 1960—65 ej har behov av nyemissioner, därest ett under nämnda tid bildat bolag icke endast under sex år utan allt framgent skulle äga den förmån det kan anses innebära att få åtnjuta den föreslagna avdragsrätten med avseende å hela det under sagda period tillskjutna aktiekapitalet. Nu angivna betänkligheter skulle dock avsevärt minska, om avdragsrätten blev gällande i framtiden för nyemissioner överhuvud.

Riksräkenskapsverket yttrar, att det skattebortfall, som kan förutses som följd av de föreslagna reglerna om skattefrihet för vissa utdelningar, enligt riksräkenskapsverkets mening icke är av den storleksordning att det bör utgöra hinder för att genomföra de föreslagna bestämmelserna, oavsett om motsvarande belopp inhämtas genom den samtidigt föreslagna skärpningen av bolagsbeskattningen i vissa andra avseenden. Däremot synes det enligt ämbetsverkets mening svårt att överblicka omfattningen och konsekvenserna av de åtgärder, som kan komma att vidtagas i syfte att, inom de föreslagna bestämmelsernas ram, ernå icke avsedda skatteförmåner. Den föreslagna tidsbegränsningen i förening med den föreslagna maximeringen till fyra procent av det skattefria utdelningsbeloppet gör det emellertid troligt, framhåller ämbetsverket, att verkningarna av sådana åtgärder blir begränsade. Då det med tillämpning av gällande lagstiftning om utskiftningsskatt och med eventuellt nödvändig kompletterande lagstiftning torde vara möjligt att komma till rätta med icke avsedda verkningar, vill det synas riksräkenskapsverket att den föreslagna sexårsbegränsningen är alltför snäv, och ämbetsverket ifrågasätter därför om icke bestämmelserna skulle kunna gälla tillsvidare.

Riksskattenämnden säger sig icke betvivla att åtskilliga företag — icke minst till följd av att näringslivet, bortsett från kraftföretagen, sedan flera år vägrats tillträde till obligationsmarknaden — kan ha intresse av den skattelättnad, som förslaget genomförande skulle innebära, och att i vart fall vissa av näringslivets organisationer därför anser sig böra acceptera förslaget trots att aktieemissioner därigenom skulle underlättas endast i ganska ringa omfattning; ur nu åsyftad synpunkt skulle ju förslaget dock innebära ett steg i rätt riktning. Vid ett ställningstagande till förslaget finner riksskattenämnden emellertid för sin del, å ena sidan, att de föreslagna lättnaderna är så litet omfattande, att det måste starkt ifrågasättas om förslaget kan väntas få någon större effekt och, å andra sidan, att förslaget innefattar en allvarlig komplicerande av redan förut svårtillämpade regler om aktiebolags beskattning. Nämnden anför vidare.

Ett motiv för att genomföra förslaget skulle kunna vara, att även en ganska ringa ökning av nyemissionerna skulle kunna medföra en ur vissa synpunkter önskvärd nedpressning av de alltfjämt höga börskurserna. Å andra sidan torde det vara de höga kurserna som göra nyteckningarna lockande. Om sålunda de sakkunnigas förslag, därest det genomföres, skulle i begynnelskedet medföra en markant ökning av nyemissionerna, skulle detta

kunna föranleda en sådan nedpressning av kurserna att nyemissionerna — sedan begynnelsekedet passerats — tvärtom motverkades. Härigenom skulle de bolag gynnas, som först genomförde nyemissioner, vilket dels ur rättvisesynpunkt framstår som mindre tillfredsställande dels givetvis icke inefattar någon garanti för att de ur samhällssynpunkt mest angelägna investeringarna underlättas.

En annan ur rättvisesynpunkt allvarlig konsekvens av förslaget ligger i det förhållandet att — eftersom å ena sidan blott det *efter* viss tidpunkt nyemitterade kapitalet skulle medföra rätt till avdrag men å andra sidan denna rätt skulle tillkomma icke blott äldre bolag, som ökade sitt aktiekapital, utan även nybildade bolag — en skarp gräns skulle komma att dragas mellan bolag bildade kort före respektive kort efter den tidpunkt, som bleve avgörande för tillgodoräkandet av rätten till avdrag för utdelning å nyemitterat aktiekapital. Särskilt allvarlig skulle denna orättvisa bli därest lagstiftningen sedermera gjordes permanent.

Ur rättvisesynpunkt lika litet tilltalande är det förhållandet, att helt skilda regler skulle komma att tillämpas för aktiebolag, vars aktier till något mer än femtio procent respektive till femtio procent eller något därunder innehades av annat aktiebolag.

Riksskattenämnden understryker även, att — fränsett de svårigheter vid tillämpningen som de nya reglerna skulle föranleda — reformen kan antagas medföra en mångfald, av skatteskäl betingade men sakligt omotiverade ombildningar i fråga om bolags- och koncernförhållanden. Riksskattenämnden anser sig, ur de synpunkter nämnden främst har att beakta, böra avstyrka att förslaget lägges till grund för lagstiftning.

Om förslaget genomföres bör enligt riksskattenämndens mening avdrag medgivnas jämväl vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet.

Överståthållarämbetet delar de sakkunnigas uppfattning att ändrad lagstiftning på hithörande områden ur de synpunkter, som de sakkunniga närmare redogjort för, är påkallad. De förslag, de sakkunniga lämnat till förebyggande av icke önskvärda verkningar av nu gällande beskattningsregler, finner överståthållarämbetet ändamålsenliga och sakligt väl underbyggda. Ämbetet fortsätter.

Enligt överståthållarämbetets förmenande är det av vikt, att de nya bestämmelserna angående aktiebolags rätt att åtnjuta avdrag för utdelning å nyemitterat aktiekapital — såsom de sakkunniga förutsatt — förelägges redan innevarande års riksdag för avgörande. Om införandet av bestämmelserna skulle fördröjas, kan följden härav bli ett emissionsstopp. För att få åtnjuta de fördelar förslaget innebär kommer nämligen bolagen säkerligen att uppskjuta nyemissioner, till dess att de nya bestämmelserna blivit tillämpliga.

Länsstyrelsen i Östergötlands län framhåller att det icke får anses uteslutet att de föreslagna bestämmelserna — såsom de sakkunniga jämväl uttalat — kan komma att utnyttjas för att uppnå icke avsedda skatteförmåner. Det är därför att befara att taxeringsarbetet kommer att ytterligare kompliceras och att skattetvister av olika slag kan uppstå. Då förslaget emellertid avser att underlätta bolagens kapitalanskaffning och då bestämmelserna är av tillfällig natur anser sig länsstyrelsen böra tillstyrka att de sakkunnigas för-

slag lägges till grund för lagstiftning, varefter så småningom en omprövning av bestämmelserna bör komma till stånd.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser för sin del att en allmänt differentierad beskattning är ett intresseväckande och värdefullt uppslag, som bör föras vidare i diskussionen. Beträffande de sakkunnigas förslag ifrågasätter däremot länsstyrelsen om detta kommer att medföra någon mera betydande effekt. Länsstyrelsen konstaterar bl. a. att skattelagstiftningen, som redan nu är komplicerad, genom förslaget blir än mer svårbegriplig. Länsstyrelsen har därför kommit till uppfattningen att förslaget inte utan överarbetning bör läggas till grund för lagstiftning. Vad angår förslagets detaljer frågar sig länsstyrelsen bl. a. om inte den föreslagna 50-procentgränsen är väl gynnsam för bolagen. Länsstyrelsen kritiserar anknytningen till röstetalet och befarar att bestämmelsen härom kan utnyttjas för icke avsedd skattelättnad. Intet hinder föreligger nämligen för att utgiva serier av aktier med olika röstetal och olika utdelning. Om emission sker av aktier med lågt röstetal — jämlikt aktiebolagslagen må röstvärdet för aktie kunna bestämmas till tio gånger röstvärdet för annan aktie — och aktierna garanterar hög utdelning samt samma aktier förvärvas av ett aktiebolag kan, framhåller länsstyrelsen, till synes icke avsedd skattelättnad erhållas.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län finner, att den föreslagna rätten att åtnjuta avdrag för utdelning å nyemissioner för vissa bolag kan vara av sådant intresse och sådan betydelse, att åtgärder för att främja sådana emissioner kan te sig motiverade. Därvid bör dock enligt länsstyrelsens mening eftersträvas ett mera okomplicerat förfaringsätt, som icke föranleder alltför vittgående ändringar av redan gällande skattelagstiftning. Enligt länsstyrelsen vore därför ett dispensförfarande i varje enskilt fall att föredraga. För att erhålla avdragsrätt för utdelning skulle bolag sålunda göra ansökan till myndighet som normalt har till uppgift att övervaka lånemarknaden. Denna myndighet hade då att verkställa undersökning om aktiernas fördelning, bolagets utvecklingsmöjligheter och allmänna ekonomiska struktur etc.

En given dispens torde emellertid, framhålles i yttrandet, böra omfatta åtminstone en tidrymd av tio år. Mot den av de sakkunniga föreslagna tidsbegränsningen till sex år kan nämligen invändas, att nyemission knappast sker på grundval av så kortfristig fördelar.

Skattskyldighet för utdelningar

De sakkunnigas förslag angående ändringar i reglerna om aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas skattskyldighet för mottagna utdelningar har genomgående avstyrkts av de remissinstanser som företräder näringslivet. Bland myndigheterna är meningarna delade. Vissa myndigheter har tillstyrkt förslaget, och från några håll påyrkas skärpningar i de sakkunnigas förslag. Andra myndigheter har avstyrkt förslaget eller uttalat tveksamhet vid ställningstagandet.

Tillstyrkande uttalanden har gjorts av fullmäktige i riksbanken, riksräkenskapsverket och överståthållarämbetet. Också länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget, även om det enligt länsstyrelsen synes tveksamt om behovet av ändrade beskattningsregler är så stort att inte den översyn av skattesystemet som förbådats först skulle kunna avvaktas. Jämväl länsstyrelsen i Älvsborgs län ifrågasätter en mera omfattande och klarläggande utredning. Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus samt Malmöhus län förutsätter vissa omarbetningar av förslaget, delvis i skärpande riktning, för att det skall kunna godtagas. Detsamma gäller länsstyrelsen i Östergötlands län. Landsorganisationen, Tjänstemännens centralorganisation och Sveriges akademikers centralorganisation har inte ansett sig kunna taga ställning till förslaget.

De remissinstanser som uttalar sig i avstyrkande riktning ger i allmänhet uttryck för uppfattningen, att förslaget innebär en i principiellt avseende så genomgripande ändring i skärpande riktning av de nuvarande reglerna angående aktiebolagens och de ekonomiska föreningarnas skattskyldighet för utdelningar att det inte bör genomföras utan en föregående utredning av de ekonomiska verkningarna för näringslivet.

Kammarrätten framhåller att hittills gällande regler till undvikande av kedjebeskattnings i sina huvuddrag tillämpats i flera decennier utan att annat »missbruk» förekommit eller ens varit möjligt än i fråga om familjebolag; genom tillkomsten av 1950-talets undantag från skattefriheten för s. k. svarta familjebolag kan emellertid den möjligheten anses effektivt eliminerad. I fortsättningen anför *kammarrätten*.

Utän att nackdelarna med det nu rådande systemet belysas — påståendet att avkastningen på kapitalplaceringsaktier endast är att anse såsom ränta å placerade medel att jämföras med annan avkastning av kapital synes innefatta en långt driven förenkling av problemet — och utan att de tekniskt-ekonomiska förutsättningarna för denna genomgripande och till många av sina verkningar ovissa omläggning av beskattningsreglerna för näringslivet redovisas, har nu jämlikt direktiven förslag framlagts till ett ej tidsbegränsat och sålunda definitivt upphävande av vissa av ännu gällande regler mot kedjebeskattnings. *Kammarrätten* förbiser därvid icke den omständigheten att, såvitt den av de sakkunniga lämnade historiska bakgrunden till nu gällande regler giver vid handen, lagstiftarens avsikt aldrig varit att — frånsett de uttryckliga undantagen — eliminera kedjebeskattnings i fråga om andra aktier och andelar än sådana som kunna sägas ingå i ägareföretagets organisation. Men den frihet, som bestämmelserna medgivit inom vad som kunde kallas bolagssektorn, synes icke böra inskränkas endast av principiella skäl eller för att omöjliggöra befarat missbruk inom koncerner. Mot sådant missbruk torde utan särskilda svårigheter korrektiv kunna skapas.

Det torde i och för sig kunna ifrågasättas, om icke den effekten av de föreslagna ändringarna i kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt borde elimineras, som innebär att jämväl av bolag företagna, i lag påbjudna avsättningar enligt förslaget kunna drabbas av kedjebeskattnings. Att införa en differentiering i sådant syfte torde i och för sig icke erbjuda särskilda svårigheter. Emellertid måste en dylik regel uppmuntra till ej avsedda och från skilda synpunkter menliga åtgärder i syfte

att utnyttja förmånen och synes därför av praktiska skäl icke kunna förordas.

Riksskattenämnden finner förslaget om utvidgning av systemet med kedjebeskattnings av aktiebolagens vinster vara principiellt så allvarligt, att endast mycket starka skäl — vilka nämnden icke kunnat finna att de sakkunniga påvisat — skulle motivera att denna del av förslaget nu genomföres.

Sammanfattningsvis uttalar riksskattenämnden som sin mening att de sakkunnigas förslag är ägnat att komplicera skatteförfattningarna i icke ringa grad, medan effekten av förslaget, sett ur det allmännas synpunkt, torde bliva förhållandevis ringa, att förslaget ur rättvisesynpunkt icke är klanderfritt samt att — även om de sakkunnigas förslag innefattar ur skattetekniska synpunkter intressanta uppslag — en lagstiftning i ämnet likväl icke bör komma till stånd utan en mera allsidig belysning och undersökning av frågekomplexet. Härvid kommer, framhåller nämnden, jämväl den aviserade principiella utredningen om den allmänna uppläggnings av det svenska skattesystemet in i bilden. Riksskattenämnden anser sig därför böra, ur de synpunkter nämnden främst har att beakta, avstyrka att förslaget nu lägges till grund för lagstiftning. Nämnden anser sig vidare böra uttala att, därest förslaget om rätt till avdrag för utdelningar avvisas, skäl under alla förhållanden saknas att i sådant läge genomföra förslaget om utvidgad kedjebeskattnings.

Näringslivets skattedelegation framhåller, att det nuvarande systemet för beskattningen av aktiebolagen och de ekonomiska föreningarna fungerat alltsedan kommunalskattelagens tillkomst och att näringslivet anpassat sig till detsamma. Ett uppbrytande av förefintliga rättsliga och ekonomiska sammanhang och en övergång till ett annat system, vars verkningar är helt outredda, kan därför, yttrar delegationen, icke rimligen göras utan en bärande motivering. Någon sådan har icke lämnats i den remitterade promemorian.

Skattedelegationen påpekar vidare, att en kedjebeskattnings reellt innebär att den fysiska personens inkomst av i bolaget investerat kapital kan komma att beskattas i tre eller flera led. De sakkunnigas ståndpunkttagande kan därför icke vara förenligt med principen om dubbelbeskattnings av aktiebolagens vinster.

Skattedelegationen bemöter de sakkunnigas uttalande att avsaknaden av kedjebeskattnings skulle ha bidragit till att aktiebolag och ekonomiska föreningar i stor utsträckning placerat s. k. överskottsmedel i börsnoterade aktier. Härom anför delegationen följande.

Nettoökningen under 1950-talet av de rörelsedrivande aktiebolagens innehav av börsnoterade aktier är enligt gjorda överslagsberäkningar ringa. De rörelsedrivande aktiebolag, som innehar större portföljer av börsnoterade aktier, har enligt gjorda beräkningar under år 1958 ökat sitt innehav (netto) av sådana aktier med ca 15 milj. kronor och under år 1959 minskat sagda innehav med ca 2 milj. kronor, beloppen beräknade till *inköpskurser*. I förhållande till den totala omsättningen på fondbörsen åren 1958 och 1959 av 265 milj. resp. 358 milj. kronor är dessa belopp obetydliga. Som en jäm-

förelse kan nämnas, att försäkringsbolagens aktieköp uttryckt i *nominella* belopp uppgått till år 1955 34 milj., år 1956 35 milj., år 1957 24 milj., år 1958 44 milj. och år 1959 37,5 milj. kronor. Den korta remisstiden har icke möjliggjort en undersökning av ideella föreningars, fromma stiftelsers och fonders aktieköp under senare år. Det anses sannolikt att dessa juridiska personer, för vilkas del dubbel- eller kedjebeskattning överhuvud ej ifrågakommer, under senare år väsentligen ändrat sin placeringspolitik och övergått till placeringar i börsnoterade aktier. Grundad anledning saknas sålunda för den ovan återgivna, i direktiven uttalade förmodan. I detta sammanhang är vidare av intresse att konstatera, att kursutvecklingen på den svenska aktiemarknaden i stort sett varit densamma som på de viktigare utländska fondbörserna. Slutligen kan antecknas att kursstegringarna på svenska börsnoterade aktier sedan år 1938 i stort sett följt den allmänna prisutvecklingen. Ökningen av företagens reala tillgångar har givetvis också spelat en väsentlig roll för den stegring av kurserna som ägt rum. Den slutsatsen kan alltså dragas, att de rörelsedrivande aktiebolagens begränsade aktieinköp endast varit en obetydligt bidragande orsak till kursstegringarna under de senaste åren.

Skattedelegationen uttalar vidare bl. a., att tidpunkten för att införa kedjebeskattningen som huvudregel framstår som särskilt olämpligt vald. Pågående strukturrationalisering och anpassning till de nya europeiska marknaderna måste få genomföras utan uppställande av skattehinder av den art varom nu är fråga.

Vad särskilt beträffar de sakkunnigas förslag om införande — låt vara med viss mindre begränsning — av ett skatterättsligt tvång för investmentbolagen att utdela medel, motsvarande erhållna utdelningar, anmärker delegationen att förslaget icke tillräckligt beaktar dessa företags uppgift. Delegationen kan icke finna, att de sakkunniga ens ifrån egna utgångspunkter anfört bärande skäl för en ändring av nu gällande regler i fråga om dessa företag. De aktiebolagsrättsliga reglerna om avsättningsskyldighet är också av den karaktär, att skatterättslig utdelningsskyldighet i vart fall ej kan försvaras för vad som motsvarar dylika avsättningar.

I stort sett liknande invändningar mot de sakkunnigas förslag i förevarande del anföres av övriga näringsorganisationer och av handelskamrarna.

Svenska byggnadsentreprenörföreningen vänder sig särskilt mot den skattskyldighet som de sakkunniga föreslår skola införas för sådana bolag och ekonomiska föreningar, vilka driver byggnadsrörelse, tomtstyckningsrörelse eller yrkesmässig handel med fastigheter, såvitt fråga är om aktier och andelar som utgör lager i rörelsen. Föreningen anser detta strida mot det organisationsintresse som de sakkunniga säger sig ha velat beakta.

Konjunkturinstitutet anser, såsom framgår av den lämnade redogörelsen för institutets yttrande över förslagets första del, att skattereformen inte bör genomföras utan närmare utredning av de samhällsekonomiska konsekvenserna. Institutet hänvisar härvid bl. a. till den allmänna översyn av skattelagstiftningen som är avsedd att komma till stånd.

Liknande uttalanden göres av *fullmäktige i riksgäldskontoret och kommerskollegium*.

Kooperativa förbundet anför att den inskränkning i nuvarande skattefrihet för utdelning hos aktiebolag och ekonomiska föreningar som föreslås sannolikt i vissa fall kan vara befogad. Skulle, tillägger förbundet, frågan i stort om en differentierad beskattning av bolagsvinster upptagas till prövning, aktualiseras ånyo problemet om skattefriheten för utdelningar. I sådant sammanhang torde det enligt förbundets mening även bli nödvändigt att överväga en omarbetning av nuvarande realisationsvinstbeskattningsregler vid avyttring av aktier. Omöjligt är icke, säger förbundet, att det syfte, som nu närmast synes vara eftersträvat med den ifrågavarande delen av de sakkunnigas förslag, nämligen att åstadkomma en broms mot företagens placering av överskottsmedel i börsnoterade aktier, kunde uppnås på denna väg. Förbundet pekar härefter på de föreslagna reglernas invecklade natur och tillråder i första hand att de sakkunniga bemyndigas fortsätta sin utredning med uppdrag att undersöka möjligheterna för en definitiv lösning av de problem varom fråga är.

Till de instanser som ställt sig välvilliga till de sakkunnigas förslag i förevarande del hör *fullmäktige i riksbanken*, vilka anför följande.

De sakkunnigas andra förslag innebär, att den för aktiebolag och ekonomiska föreningar gällande skattebefrielsen för utdelningar å aktier och andelar avskaffas i vad avser aktier, som förvärvats i placeringssyfte. En specialbestämelse föreslås härvid för investmentbolag och andra förvaltningsbolag, innebärande att dessa bolag kan undvika beskattning av erhållen utdelning genom att i sin tur företaga utdelning till aktieägarna. Fullmäktige finner de föreslagna ändringarna väl motiverade. Det synes ur samhällsekonomisk synpunkt föga rationellt, att ett företags val mellan t. ex. egna investeringar, förvärv av aktier och förvärv av obligationer skall påverkas av skattefriheten för avkastningen å aktieplaceringar.

Sambandet mellan de sakkunnigas två förslag synes icke vara sådant, att ett uppskov med genomförandet av avdrag för utdelningar å nyemissioner nödvändigtvis skulle hindra att förslaget om begränsning av skattebefrielsen för erhållna utdelningar genomfördes omedelbart. Inte heller kan det hävdas att det sistnämnda förslaget innebär någon mera betydande skärpning av aktiebolagsbeskattningen; summan av utdelningar, som genom den föreslagna ändringen skulle bli skattepliktiga hos rörelsedrivande bolag, uppskattas av de sakkunniga till ca 25 miljoner kronor. Å andra sidan synes ändringen icke så angelägen, att hinder föreligger mot att låta ett uppskov omfatta även detta förslag.

Två reservanter inom fullmäktige avstyrker emellertid förslaget.

Överståthållarämbetet, som helt ansluter sig till de sakkunnigas förslag, ifrågasätter dock huruvida inte bestämmelserna i 39 § 1 mom. kommunal-skattelagen angående avdrag för gäldränta, som belöper på sådana aktier och andelar varå utdelningen är skattefri för mottagaren, bör utgå. Dessa bestämmelser, som tidigare endast tillämpats i ringa omfattning, torde näm-

ligen, framhåller ämbetet, genom det av de sakkunniga föreslagna vidsträcktare organisationsbegreppet komma att sakna praktisk betydelse.

Länsstyrelsen i Stockholms län anser, att den föreslagna skattskyldigheten för utdelning å kapitalplaceringsaktier bör gälla alla bolag och ekonomiska föreningar, fränsett sådana som bildats uteslutande för att förvalta värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. Någon anledning att medgiva skattefrihet å tillfälliga placeringar i kapitalplaceringsaktier, medan ränta å fordringar beskattas, synes icke föreligga.

Länsstyrelsen erinrar om att de sakkunniga i fråga om gränsdragningen mellan kapitalplacerings- och icke kapitalplaceringsaktier föreslagit, att, därest ägareföretagets innehav av aktier motsvarar minst 25 procent av röstetalet, innehavet alltid skall anses förvärvat i annat syfte än kapitalplacering. Den föreslagna procentsatsen synes enligt länsstyrelsens mening väl låg och torde böra höjas till 50. Skulle den av de sakkunniga föreslagna procentsatsen anses böra fastställas, bör i vart fall, för att avskära möjligheterna till oberättigade köp av kapitalplaceringsaktier i syfte att komma över nämnda 25 %-gräns, den föreslagna regeln kompletteras så att 25 %-gränsen skall gälla endast om ägareföretagets innehav av aktier vid utgången av år 1959 motsvarade minst 25 % av röstetalet.

De föreslagna reglerna om skärpning av skattskyldigheten för utdelning å kapitalplaceringsaktier, som enligt länsstyrelsens mening bör gälla såväl för bolag och föreningar, som utövar rörelse, som för sådana företag som endast äger jordbruksfastighet eller annan fastighet, synes enligt länsstyrelsen böra givas tillfällig karaktär och tidsbegränsas i samma utsträckning som föreslagits beträffande rätten till avdrag för utdelning. Vidare bör med de föreslagna reglerna den i de sakkunnigas förslag angivna skattefriheten för förvaltningsbolag gälla endast sådana bolag, som vid utgången av år 1959 hade till uteslutande ändamål att förvalta värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. För att erhålla en klar gränsdragning mellan enskilda och allmänna investmentbolag, vilka senare är frikallade från skattskyldighet för erhållen utdelning, som icke överstiger 125 % av ägarebolagets utdelning, synes enligt länsstyrelsen lämpligen böra föreskrivas att antalet aktieägare i ett allmänt investmentbolag bör vara minst 200.

Länsstyrelsen yttrar till sist.

Den föreslagna tillfälliga lagstiftningen om begränsning av skattefriheten för aktieutdelningar bör uttryckligen förklaras vara en förberedelse för en bestående lagstiftning, innebärande undantagslös skattskyldighet för utdelningar på kapitalplaceringsaktier för andra bolag än sådana som bildats för förvaltning av värdepapper. Den nuvarande lagstiftningen om beskattning av aktieutdelningar med bland annat olika regler för så kallade vita och svarta bolag är ett lappverk, som bör ersättas med en principiellt riktigare lagstiftning av nyss angiven innebörd. Innan en sådan bestående lagstiftning genomföres, bör emellertid utredning göras om icke bolag, som förvärvat kapitalplaceringsaktier i förhållandevis mycket stor omfattning, bör beredas möjlighet att utskifta kapitalplaceringsaktier till aktieägare och att vid därav föranledd taxering till utskiftningskatt värdera dessa tillgångar till in-

köpspris eller annat värde understigande marknadsvärdet, så att aktieägarna i sådana bolag icke på grund av de ändrade beskattningsreglerna lider större förlust än vad som kan anses rimligt.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län anser att de sakkunniga har åberopat starka skäl för skattefrihetens avskaffande när det gäller utdelning på kapitalplaceringsaktier tillhörande rörelsedrivande företag. Kapitalplaceringssyftet kan emellertid, påpekar länsstyrelsen, vara svårt att bestämma. Om den föreslagna presumtionsregeln att ett aktieinnehav på minst 25 procent av hela aktiekapitalet anses utesluta sådant syfte, måste sägas att den skulle gynna företag med stora ekonomiska resurser på ett föga rimligt sätt. Anledning torde därför enligt länsstyrelsens uppfattning knappast föreligga att införa någon specialregel av angivet slag, utan bör för aktier och andelar gälla, att de skall anses förvärvade i kapitalplaceringssyfte, såvida icke innehavet därav visas vara betingat av den rörelse, som det köpande företaget bedriver.

I fortsättningen behandlar länsstyrelsen förslaget utformning i olika hänseenden och anför därvid bl. a. följande.

Mot att förvaltningsbolagen få göra avdrag för vinst, som vidareutdelas göres ingen erinran. Däremot har länsstyrelsen icke kunnat finna, att de sakkunniga förebragt övertygande skäl för sitt förslag om investmentbolagens befrielse från skattskyldighet för mottagen vinstutdelning inom ramen för ett till 125 procent av vidareutdelad vinst bestämt belopp. Av promemorian framgår dock, att investmentbolagen i Amerikas förenta stater beskattas fullt för vinster, som fonderas och att den ifrågavarande skattebestämmelsen, enligt vad investmentbolagens egen representant uttalat, främjat dessa företags verksamhet i detta land. Det saknas motiv för att behandla de svenska investmentbolagen gynnsammare än de amerikanska. Starka rättvisehänsyn kräva för övrigt, att investmentbolagen icke ställas i annat läge än sådana förvaltningsbolag, som ägas av ett fåtal aktieägare. Emellertid synes hinder icke böra resas mot att investmentbolagen, om de så önska, beskattas såsom rörelsedrivande med härav följande skattekonsekvenser. — — —

Enligt förslaget skall skattskyldighet föreligga för aktier och andelar, vilka innehavas såsom varulager i rörelse. I enlighet härmed föreslås att byggmästarföretag skola bli skattskyldiga för utdelning å lageraktier. Länsstyrelsen finner den föreslagna bestämmelsen riktig, men vill understryka att lundintransaktion icke omöjliggöres genom denna ändring. Ett företag, som redovisar stora fonder — och i följd härav också har en stor latent skatteskuld — kan för närvarande köpas upp av ett bolag, som driver handel med värdepapper. Det köpande bolaget kan betala för företagets hela värde utan avdrag för skatteskulden, eftersom fonderna kunna utdelas. Det köpande bolaget får visserligen skatta för utdelningen men kan kompensera sig härför genom en motsvarande nedskrivning av värdet å aktierna i företaget till nominellt belopp. Det är uppenbarligen en viktig angelägenhet för skattelagstiftningen att definitivt stoppa lundintransaktionerna. Denna fråga får nu icke längre skjutas på framtiden.

För det fall att ett icke rörelsedrivande förvaltningsbolag, förutom aktier och andelar även innehar andra tillgångar, såsom fastigheter eller obligationer, skulle enligt de sakkunniga frihet från skatt på utdelning föreligga enligt huvudregeln, d. v. s. inom ramen för vad som vidareutdelats. Denna bestämmelse kan sägas innefatta att mottagen utdelning anses vara den

som först vidareutdelas. Bestämmelsen skulle emellertid gynna bl. a. fastighetsbolagen och -föreningarna. De skulle kunna i sina räkenskaper lägga upp vissa skattefria reserver med hjälp av utdelningar, om de blott hava fastighetsinkomster av tillräcklig storlek för vidareutdelning. Vad som här föreslås bör därför enligt länsstyrelsens mening endast gälla företag, vars verksamhet helt eller till huvudsaklig del består i förvaltning av aktier eller av andelar i ekonomiska föreningar.

I betänkandet beröres det fall, att en ekonomisk förening, vars huvudsakliga uppgift är föreningsverksamhet, innehar aktier, vilka förräntas på grund av en rörelse, som ett närstående företag bedriver. Hos en sådan förening beskattas utdelningen såsom inkomst av kapital. Föreningsverksamheten är en för inkomstbeskattningen ovidkommande företeelse. Vinst på sådan verksamhet beskattas icke. Förlust får icke avdragas. En förening av denna typ torde därför böra behandlas på samma sätt som ett förvaltningsföretag, d. v. s. krav måste upprätthållas på att den ekonomiska föreningen vidareutdelar emottagen utdelning för att bli fri från skatt på denna. Om utdelning till sådana företag skulle göras skattefria, även om den icke vidareutdelades, bleve detta liktydigt med att företaget skulle kunna täcka underskottet på sin föreningsverksamhet genom de ifrågavarande skattefria utdelningarna. Ett resultat av detta slag anser länsstyrelsen att skattelagstiftningen icke bör främja.

Länsstyrelsen i Malmöhus län tar i första hand upp till diskussion frågan om lämpligheten av de regler som de sakkunniga föreslagit beträffande investmentbolagen. Länsstyrelsen anser att förslaget i hög grad omintetgör den av investmentbolagen hittills bedrivna självfinansieringen. Länsstyrelsen ifrågasätter det riktiga häri och framhåller bl. a. att de belopp, som genom investmentbolagen ställts till industrins förfogande för nyemissioner, säkerligen aldrig blivit så höga, om sparandet för nyemissioner skulle överlåtits på investmentbolagens aktieägare. Länsstyrelsen erinrar i detta sammanhang om ett uttalande av 1944 års allmänna skattekommitté i det betänkande som låg till grund för 1951 års lagstiftning, enligt vilket införande av kedjebeskattnings självfallet icke kunde ifrågakomma beträffande holdingbolag av sådant slag som exempelvis Aktiebolaget Custos, Aktiebolaget Investor, Aktiebolaget Industrivärden m. fl., vilka hade en betydelsefull uppgift att fullgöra vid näringslivets kapitalförsörjning och vilkas ändamål uppenbarligen icke vore att förvalta förmögenhetstillgångar åt viss bestämd fysisk person eller familj. Länsstyrelsen tillfogar.

Länsstyrelsen har den uppfattningen att detta uttalande gäller även i dag. Tillkomsten av sex- och sjustatsmarknaderna kommer med all säkerhet att medföra stora påfrestningar för den svenska industrin, och i utlandskonkurrensen torde endast de största och bäst rustade företagen kunna vara med och konkurrera. Länsstyrelsen är av den uppfattningen att finansieringen via investmentbolagen varit av den största betydelse för skapandet av vårt lands konkurrenskraftiga industri. Det är av vikt att de expansiva företagen, särskilt inom exportindustrin, icke genom ändrad beskattning av investmentbolagen vållas nya svårigheter i sin kapitalförsörjning.

Vad beträffar de rörelsedrivande bolagens innehav av placeringsaktier kan enligt länsstyrelsen i viss mån samma synpunkter anföras som beträff-

fande investmentbolagen. Dock finner länsstyrelsen i likhet med de sakkunniga skattefrihet för utdelningar omotiverad i de fall ett bolag eller en förening placerar disponibelt kapital i främmande aktier i stället för att dela ut sålunda för rörelsen icke erforderliga vinstmedel. Det kan emellertid ifrågasättas, anför länsstyrelsen, om slopandet av skattefrihet för utdelningar bör givas retroaktiv verkan, såtillvida att de nya bestämmelserna skall avse dessa bolags utdelningsintäkter å redan förefintligt innehav av främmande aktier. Länsstyrelsen fortsätter.

Det synes länsstyrelsen rimligt att även kommande utdelningar å vid 1959 års utgång ägda främmande aktier alltjämt blir skattefria i den mån utdelningen hittills varit skattefri. Härtill kommer den omständigheten att bolagen, därest inflytande utdelningar skulle bli skattepliktiga, kan komma att avhända sig sitt innehav av främmande aktier, vilket för övrigt kan tänkas ske på så sätt att dessa aktier överföres till nybildade holdingbolag som äges av bolagets aktieägare, i vilket fall verkan snarast blir motsatt den eftersträfvade i det att ledigt risktagande kapital kommer att disponeras för förvärvet av dessa på den öppna marknaden överförda placeringsaktier i stället för att underlätta annars önskvärda nyemissioner.

Beträffande de i promemorian angivna förutsättningarna för meddelande av dispens från skattskyldighet för utdelning under viss tid anför *riksskatte-nämnden*.

Därest för meddelande av dispens under högst tre år från kedjebeskattnings skall fordras, att så preciserade villkor äro uppfyllda som angivas i promemorian (sid. 75), torde dessa regler böra intagas i författningstexten. Riksskattenämnden finner det emellertid olämpligt att förena en generell dispensrätt med så hårt fixerade regler. För att vid dispensprövning möjliggöra beaktande av alla i det aktuella fallet relevanta omständigheter bör dispensförfarandet bindas blott av allmänna uttalanden om i vilken anda och i vilket syfte dispensrätten skall begagnas. Vidare finner riksskattenämnden anknytningen just till det vid 1959 års taxering skattefria utdelningsbeloppet omotiverad. Med större fog läser — därest över huvud taget anknytning skall ske till visst år — jämförelse böra ske med 1960 års taxering.

VI. Departementschefen

Ett genomgående drag i den svenska aktiebolagsbeskattningen är att man på olika vägar försökt främja företagens konsolidering. Att skattereglerna i väsentlig mån bör ha denna allmänna inriktning torde i och för sig stå utom diskussion.

Det har emellertid påtalats, att skattereglerna inte i allo haft gynnsamma konsekvenser. De liberala avskrivnings- och värderingsreglerna m. m. har bidragit till att företagen konsoliderats och att deras självfinansiering ökats. Dubbelbeskattningsystemet har i sin tur medverkat till att överskottsmedel kvarhållits i företagen genom synlig eller osynlig fondering i stället för att utdelas eller utskiftas. Denna konsolidering och självfinansiering har i och för sig varit av stor betydelse för näringslivet. Det kan emellertid,

som bl. a. Kooperativa förbundet i sitt yttrande framhållit, ifrågasättas om en alltför långt driven konsolidering och självfinansiering hos företagen är ur samhällsekonomisk synpunkt odelat fördelaktig. Möjligt är, har det framhållits, att kapitalet, om det varit tillgängligt på den öppna kapitalmarknaden, i vissa fall kunnat finna en ur samhällsekonomisk synpunkt mera räntabel användning. Man har bl. a. påtalat att överskottsmedel i företagen i viss utsträckning använts för inköp av börsnoterade aktier. Samtidigt har man pekat på svårigheterna för nystartade eller expanderande företag att anskaffa medel genom nyemissioner. De vinster som skapas genom sålunda erhållna medel skall räcka till både skatt och skälig utdelning. Detta innebär ett krav på att medlen efter kort tid skall ge en mycket god förräntning.

Följden har blivit, framhålles det, att lönande projekt inom företag, som för sin kapitalanskaffning är beroende av nyemission, får stå tillbaka för mindre lönande projekt inom självfinansierande företag. Medel, som kunde använts för lönande investeringar, har i stället placerats i börsnoterade aktier. Genom rådande skattefrihet för utdelningar till bolag har dessa kunnat nöja sig med lägre förräntning vid köp av aktier än vid annan kapitalplacering. Man har ansett, att nämnda förhållanden åtminstone delvis utgör en förklaring till de alltför högt uppdrivna kurserna på fondbörsen.

Att exakt ange vilken roll beskattningens utformning spelat vid uppkomsten av de påtalade förhållandena skulle kräva ingående och tidsödande utredningar. Det är emellertid enligt min mening mer än sannolikt, att skattereglerna åtminstone i viss utsträckning varit ägnade att påverka utvecklingen i angiven riktning. Jag styrkes i denna uppfattning av att man även i andra länder gjort liknande iakttagelser och med ledning därav på sina håll ansett sig böra vidtaga åtgärder, som går åtskilligt längre än de som nu är aktuella i vårt land.

Jag har därför kommit till den uppfattningen att vissa begränsade åtgärder för att motverka de påtalade företeelserna bör genomföras. De sakkunniga har undersökt de skattetekniska förutsättningarna för en sådan reform. Promemorian och däröver avgivna yttranden torde visa att något hinder inte möter från skattetekniska utgångspunkter. Remissinstansernas uttalanden ger inte heller vid handen, att de ekonomiska premisserna för en dylik reform skulle vara oriktiga. Tvärtom pekar de gjorda uttalandena på att de sakkunnigas förslag innebär ett steg i rätt riktning, även om man av naturliga skäl inte kunnat göra mera bestämda uttalanden om i hur hög grad de föreslagna åtgärderna kan påverka utvecklingen. Jag vill tillägga, att den förestående allmänna översynen av skattesystemet i dess helhet inte enligt min mening talar emot ett genomförande av de sakkunnigas förslag. Tvärtom kan härigenom vinnas ett erfarenhetsmaterial, som kan bli av betydande värde vid avvägningen av större reformer inom företagsbeskattningen.

Grundtanken i de sakkunnigas förslag är att medge skattelättnader i samband med nyemissioner och att samtidigt borttaga den förmån för bo-

lag med riklig tillgång på eget kapital som består i att utdelningar på aktier, vilka förvärvats i kapitalplaceringssyfte, kan åtnjutas skattefritt. Förslaget är att se som en enhet. Det är i och för sig icke fråga om att totalt sett göra lättnader eller skärpningar i bolagsbeskattningen; förslagen har tvärtom utformats med den riktpunkten att det allmännas skatteintäkter skall bli oförändrade. Innebörden av förslaget är i stället att i begränsad utsträckning flytta över skattebördan från nystartade och expanderande företag till stagnerande sådana. Genom att nyemissioner underlättas, ökas tillgången på aktier. Samtidigt minskas de kapitalstarka bolagens intresse av att hålla överskottsmedel placerade i aktier. Båda åtgärderna torde vara ägnade att motverka tendenserna till abnormt höga kurser på aktiebörsen. Att utredningens tillsättande och tillkännagivandet av dess förslag varit ägnade att medverka till den under våren inträdda dämpningen av aktiekurserna står enligt min mening klart. Redan häri ligger ett starkt skäl att genomföra förslaget. I annat fall har man att räkna med risken att kurserna skall påverkas i höjande riktning. Jag vill därför förorda, att de sakkunnigas förslag redan innevarande år göres till föremål för beslut av statsmakterna.

De sakkunnigas förslag innebär ett provisorium. Beträffande skattelättnaderna vid nyemissioner har detta kommit till uttryck även författningstekniskt, i det att bestämmelserna upptagits i en provisorisk förordning. I fråga om skärpningarna i beskattningen av utdelningar på kapitalplaceringssaktier har åter de sakkunniga valt att inarbeta de föreslagna reglerna i de permanenta skatteförfattningarna. Med hänsyn till vad som anförts vid remissbehandlingen vill jag emellertid inte motsätta mig att nämnda regler även rent författningsmässigt utformas som provisoriska. De bör härför upptagas i samma förordning som bestämmelserna om avdragsrätt för utdelningar.

Beloppsmässigt är den förskjutning av skattebördan som föreslås av de sakkunniga inte stor. Det rör sig om ett skatteunderlag i storleksordningen 25 milj. kronor om året, motsvarande skattebelopp om ca 12 milj. kronor. Likväl har man från riksbankens och konjunkturinstitutets sida — och enligt min mening med rätta — ifrågasatt om inte ikraftträdandet av de nya bestämmelserna bör uppskjutas till ett från konjunktursynpunkt lämpligare tillfälle. Då direktiven för de sakkunniga utfärdades i december förra året, var konjunkturläget i viss mån ett annat än i dag. Visserligen hade man redan då anledning förutse ett betydande konjunkturuppsving, men man hade inte anledning räkna med risker för en inflatorisk utveckling. Såsom jag framhållit i propositionen angående komplettering av riksstatsförslaget, måste i nuvarande läge åtgärder vidtagas för att dämpa investeringarna under i första hand sommaren och hösten 1960. Regeringen har i detta syfte bl. a. framlagt förslag om vissa ändringar i lagstiftningen om investeringsfonder.

Jag delar sålunda den av nämnda instanser uttalade meningen, att infö-

randet av avdragsrätt för utdelningar bör uppskjutas till ett mindre ansträngt konjunkurläge. Då utredningens förslag utgör en enhet, följer därav att även begränsningen av bolagens och föreningarnas skattefrihet för utdelningar bör uppskjutas. Lagstiftningen bör alltså träda i kraft vid en senare tidpunkt än utredningen föreslagit, förslagsvis fr. o. m. 1963 års taxering och, såvitt angår den föreslagna avdragsrätten, göras tillämplig på nyemissioner som verkställes fr. o. m. den 1 juli 1961.

Beträffande huvudpunkterna i de olika delarna av de sakkunnigas förslag får jag anföra följande.

De sakkunnigas förslag om rätt för bolag att vid taxeringen åtnjuta avdrag för utdelning å nyemissioner har av remissinstanserna ganska allmänt bedömts positivt. Förslaget har mött invändningar främst ur den synpunkten att de föreslagna åtgärderna ansetts ha alltför begränsad räckvidd. Å andra sidan har vissa myndigheter framhållit, att redan de sakkunnigas förslag kan få återverkningar på kapitalmarknaden, som är svåra att helt överblicka.

Otvivelaktigt skulle ett upphävande i mera väsentlig mån av dubbelbeskattningen av bolags och föreningars inkomster, liksom en starkt differentiering av skatten på utdelad och fonderad vinst, kunna få vidsträckta verkningar, vilka nu är svåra att överblicka. Frågor av denna art och räckvidd kan prövas först i samband med den förestående allmänna översynen av skattesystemet.

En rätt till avdrag för utdelningar i den begränsade omfattning som de sakkunniga föreslår bör däremot enligt min mening kunna genomföras utan nämnvärda risker för icke förutsedda konsekvenser på kapitalmarknaden. Av den ståndpunkt jag här intagit följer åter, att jag icke är beredd tillstyrka, att avdragsrätten får gå utöver vad de sakkunniga föreslagit.

Den provisoriska lagstiftningen i ämnet bör i allt väsentligt utformas i enlighet med de sakkunnigas förslag.

Bolag, som gör nyemissioner efter den 1 juli 1961, bör alltså under sammanlagt sex år, med början tidigast vid 1963 års taxering, få avdrag för utdelning å de nyemitterade aktierna, varje år dock högst med fyra procent av vad som inbetalts för aktierna. Med hänsyn till lagstiftningens provisoriska karaktär bör avdragsrätten icke få utnyttjas senare än vid 1973 års taxering.

Liksom de sakkunniga anser jag att den försökslagstiftning varom nu är fråga bör begränsas till aktiebolag.

Genom att lagstiftningen, på sätt tidigare förordats, blir tillämplig på nyemissioner som tillkommer först efter den 30 juni 1961 bör man få den i dagens läge önskvärda effekten att företag, som står i begrepp att anskaffa nytt kapital, uppskjuter detta till efter nämnda dag. Indirekt kan detta få en dämpande inverkan på investeringarna under innevarande år.

Beträffande detaljutformningen av förslaget skall jag återkomma i en följande specialmotivering.

De sakkunnigas förslag att borttaga nuvarande skattefrihet för utdelningar på kapitalplaceringsaktier har, såsom den föregående redogörelsen utvisar, blivit föremål för åtskilliga invändningar.

Vid bedömande av dessa invändningar måste hållas i minnet, att förslaget i förevarande del är att se som ett led i en — låt vara begränsad — omfördelning av skattebördan från kapitalstarka, stagnerande företag till nystartade och expanderande sådana. Det kan emellertid vara av intresse att granska de gjorda invändningarna även från de mera begränsade synpunkter som anlagts av de avstyrkande remissinstanserna.

Vad först angår förslagets förenlighet med principen om jämlikhet och rättvisa vid beskattningen, innebär detsamma enligt min mening snarast att man rättar till ett förhållande, mot vilket berättigade gensagor kunnat riktas. Såsom de sakkunniga framhållit är det från materiell synpunkt svårt att finna argument för att rörelsedrivande aktiebolag och ekonomiska föreningar, som köper aktier på börsen i kapitalplaceringssyfte och i konkurrens med andra kapitalplacereare, skall vara skattefria för denna utdelning. En annan sak är att utdelningar å organisationsaktier och organisationsandelar bör vara skattefria. Den skattefrihet för utdelningar, som infördes år 1928, tillkom också, som de sakkunniga påpekat, för att undvika att beskattningen av utdelningar skulle utgöra ett hinder inom det ekonomiska livet för rationella omläggningar i organisatoriskt hänseende.

Det kan sålunda starkt ifrågasättas, om det från materiell synpunkt är befogat att en placering i aktier skall för bolag och föreningar på grund av skattereglerna ställa sig betydligt fördelaktigare än för andra skattskyldiga. Att skattefriheten för utdelningar torde ha medfört att bolag och föreningar i större utsträckning än eljest skulle varit fallet placerat överskottsmedel i börsnoterade aktier, har redan framhållits. Jag har också gett uttryck för den uppfattningen att skattefriheten på detta sätt verkat uppdrivande på kurserna.

Frågan är då, om det från andra synpunkter är påkallat att bolag och föreningar bibehålles vid nu gällande skattefrihet för utdelningar på kapitalplaceringsaktier. Ett motiv för denna skattefrihet har ansetts vara, att de utdelande företagen inte får avdrag för dessa utdelningar vid beskattningen. Detta förhållande kan emellertid enligt min mening inte tillmätas någon egentlig betydelse i detta sammanhang, i all synnerhet som den ifrågasatta begränsningen av skattefriheten för utdelningar avses skola motsvaras av en beloppsmässigt ungefär lika stor avdragsrätt. Såsom fullmäktige i riksbanken framhållit synes det vidare ur samhällsekonomisk synpunkt föga rationellt att ett företags val mellan t. ex. egna investeringar, förvärv av aktier och förvärv av obligationer skall påverkas av skattefriheten för avkastningen å aktieplaceringar.

I och för sig är det från det utdelande bolagets synpunkt utan betydelse, om dess aktier på börsen förvärvas av ett bolag eller en förening eller av en annan person, fysisk eller juridisk. Att andra bolag eller föreningar önskar förvärva aktierna kan emellertid, som tidigare framhållits, ha den följden

att kursen drives i höjden. En hög börskurs kan vara ett intresse för det utdelande bolaget, nämligen om detta önskar göra en nyemission. De föreslagna inskränkningarna i skattefriheten kan givetvis motverka detta intresse. Å andra sidan kommer de bolag, som gör nyemissioner, att få den lättnaden att de under ett antal år får göra avdrag för utdelning på de nyemitterade aktierna. Det är också uppenbart, att intresset av att underlätta nyemissioner inte kan vara ett godtagbart skäl för att försvara orealistiska börskurser.

Såsom skäl för att bibehålla skattefriheten har anförts att bolagen och föreningarna i fortsättningen icke skulle i samma mån som hittills vara villiga att tillskjuta riskvilligt kapital vid nybildning av bolag och vid nyemissioner.

Om skattskyldighet införes för utdelningar å kapitalplaceringsaktier, kommer detta sannolikt att leda till att de placerande bolagen och föreningarna kräver högre förräntning å det kapital de tillskjuter. Men det är inte utan vidare sagt att detta från det allmännas och från näringslivets synpunkt är en nackdel. Kapitalet förbehålls i större utsträckning än hittills de mest räntabla företagen. Det kan också konstateras att, bortsett från nyemissionerna, bolagens och föreningarnas inköp av börsaktier icke innebär, att medel tillföres de bolag, vilkas aktier förvärvas.

Av det anförda torde framgå, att invändningarna mot förslaget om skattskyldighet för utdelningar på kapitalplaceringsaktier inte är bärande. I andra hand har emellertid gjorts gällande att rättvisesynpunkter skulle tala emot att skattskyldigheten får omfatta jämväl aktier, som förvärvats före den tilltänkta lagstiftningens ikraftträdande.

Inte heller denna invändning är enligt min mening berättigad. Förhållandena på aktiemarknaden torde, som de sakkunniga påpekat, för närvarande vara sådana att företagen, om de så önskar, kan avyttra aktierna utan förluster. Härtill kommer att liknande invändningar skulle kunna riktas mot snart nog varje skattereform, som på någon punkt innebär skärpning av tidigare gällande regler. Att statsmakterna inte kan avhända sig sin handlingsfrihet i sådant hänseende ligger i öppen dag.

Jag anser mig således även i fråga om bolags och föreningars skattskyldighet för utdelningar å kapitalplaceringsaktier i princip kunna tillstyrka en lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med de sakkunnigas förslag. Detta gäller i stort sett även förslagen om holdingbolagens och invest-
mentbolagens beskattning, vilka närmast utgör en konsekvens av det förstnämnda förslaget.

På grundval av här anförda synpunkter har inom finansdepartementet utarbetats ett förslag till förordning med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall. Jag övergår nu till att behandla de föreslagna bestämmelserna i den paragrafnummerordning, i vilken de upptagits i författningsförslaget. Kammar-
rätten och riksskattenämnden har gjort vissa påpekanden rörande olika de-

taljer i de sakkunnigas författningsförslag. Dessa anmärkningar har i huvudsak iakttagits i departementsförslaget. Detaljutformningen av de sakkunnigas förslag har i övrigt i stort sett lämnats utan erinran.

De provisoriska bestämmelserna avses, som framgår av det tidigare anförda, skola gälla vid taxeringarna åren 1963—1973. Det får antagas att de nya regler på företagsbeskattningens område, som kan bli ett resultat av den förestående allmänna översynen av skattesystemet, kommer att föreligga före år 1973. Vid införandet av de nya reglerna får självfallet undersökas i vad mån den nu föreslagna lagstiftningen bör kvarstå inom ramen för ett nytt skattesystem.

Om aktiebolags rätt till avdrag för viss utdelning

1 §.

Såsom flera remissinstanser framhållit bör avdragsrätt för utdelning medgivas även vid beräkning av inkomst av jordbruksfastighet. Inkomstslagen jordbruk, skogsbruk och rörelse står varandra i många hänseenden rätt nära. Detta gäller även vid inkomstberäkningen, då t. ex. avskrivnings- och värderingsreglerna är i huvudsak lika för dessa inkomstslag. Däremot finner jag inte anledning föreslå avdragsrätt för förvaltningsföretag.

2 §.

I enlighet med vad kammarrätten och riksskattenämnden påpekat bör avdragsrätten inte, som de sakkunniga föreslagit, knyts till den för beskattningsåret »verkställda» utdelningen. Av praktiska skäl bör man i stället anknyta avdragsrätten till den utdelning som förfallit till betalning under beskattningsåret.

Såsom framhållits redan i den allmänna motiveringen, bör avdragsrätten för utdelningar endast gälla kapitaltillskott som gjorts efter den 30 juni 1961. I fråga om nybildade bolag blir reglerna tillämpliga endast i fall ansökan om bolagets registrering ingivits till registreringsmyndigheten efter nämnda dag. Då det gäller nyemissioner, skall beslutet om ökning av aktiekapitalet ha anmälts för registrering efter sagda dag.

För att avdragsrätt skall föreligga för utdelning på nyemitterade aktier skall inbetalning för aktierna ha skett i penningar eller därmed enligt aktiebolagslagen jämställd inbetalning eller också genom tillskott av apportegendom, avsedd för rörelsen, jordbruket eller skogsbruket. Apportegendomen får dock inte bestå av aktier och andelar.

3 §.

I enlighet med vad som förordats i den allmänna motiveringen har den årliga avdragsrätten för utdelning begränsats till fyra procent av det inbetalda kapitalet.

4 §.

I regel torde ett bolag, som blir berättigat till avdrag för utdelning å nyemission, endast ha inkomst av rörelse eller inkomst av jordbruksfastighet. I de undantagsfall, då vederbörande bolag även har inkomst av annat slag, bör avdrag få ske endast för så stor del av utdelningen som belöper på kapital nedlagt i rörelse eller jordbruk. Om utredning inte kan förebringas om hur mycket av det nytillskjutna kapitalet, som nedlagts i olika förvärvskällor, torde avdraget för utdelningen få fördelas i förhållande till det kapital som vid beskattningsårets utgång finnes i de olika förvärvskällorna.

5 och 6 §§.

Dessa paragrafer överensstämmer i huvudsak med 2 § i de sakkunnigas förslag. Ändringarna har föranletts av att den nu föreslagna lagstiftningen skall gälla under en något senare tidsperiod än enligt sakkunnigförslaget. Härutöver har vissa jämkningar företagits, delvis med ledning av påpekanden från kammarrätten och riksskattenämnden.

7 §.

Om rätt till avdrag för utdelningar införes på sätt nu föreslagits, är det, som de sakkunniga framhållit, nödvändigt att föreskriva undantag för de fall då aktierna i det utdelande bolaget äges av bolag eller föreningar tillhörande samma koncern som det utdelande bolaget. I annat fall skulle bestämmelserna kunna leda till att en del av koncernens vinst inte blev beskattad. Avdragsrätt skulle ju föreligga för det utdelande bolaget, och utdelningen skulle inte beskattas hos mottagaren. Det är också nödvändigt tillse, att avdrag inte erhålles, om det utdelande bolaget är ett gemensamt organisationsbolag, försäljningsbolag, inköpsbolag eller dylikt för vissa sinsemellan fristående bolag och föreningar. Även i sådant fall blir utdelningen fri från skatt hos de mottagande företagen.

De sakkunniga har utformat undantagsbestämmelserna så, att avdrag icke må åtnjutas, om aktier med ett sammanlagt röstetal, utgörande mer än hälften av röstetalet för samtliga aktier i det utdelande bolaget vid beskattningsårets utgång ägdes av andra svenska bolag och föreningar, som är frikallade från skattskyldighet för utdelningar, eller av utländska bolag. Vid denna bedömning skall man i allmänhet kunna bortse från aktier, som innehaves av förvaltningsföretag, enär dylika företag enligt förslaget är frikallade från skattskyldighet för utdelningar endast under den förutsättningen att den mottagna utdelningen utdelas vidare till aktieägarna. Däremot skall sådana aktier, som äges av pensions- eller andra personalstiftelser, anses ägda av vederbörande bolag eller förening. Annars skulle undantagsregeln kunna kringgåås på så sätt, att under de sex år då avdrag för utdelning får ske, så mycket av aktierna överföres till dylika stiftelser att mindre än hälften ligger hos bolag eller föreningar.

Avdrag för utdelning skall inte heller medgivas, om aktierna i det utdelande bolaget till mer än hälften äges av förvaltningsföretag jämte dylika

företag närstående aktiebolag och ekonomiska föreningar. Även denna bestämmelse är som nyss antytts nödvändig för att hindra att bestämmelserna utnyttjas för att nå icke avsedda skattelättnader. Med närstående företag avses här bolag och föreningar som kan sägas tillhöra samma koncern eller som eljest har i huvudsak samma ägare.

De sålunda föreslagna spärreglerna synes i avbidan på närmare erfarenheter kunna i huvudsak godtagas. I enkelhetens intresse bör dock inte röstvärdet för de av bolag och föreningar ägda aktierna bli avgörande utan antalet sådana aktier. Detta har iakttagits i departementsförslaget. I anslutning till erinringar vid remissbehandlingen har vidare ett förtydligande skett i fråga om vad som avses med »närstående» företag.

För de berörda bolagen torde det i regel inte behöva möta nämnvärda svårigheter att avgöra om avdragsrätt föreligger. Bolagsledningen torde äga kännedom om vilka de större aktieägarna är. Dessa är ju så gott som alltid representerade vid bolagsstämmorna. Härigenom torde man ha en ganska säker grund för att bedöma om spärregeln kan bli tillämplig. I de få tveksamma fall som kan uppkomma kan bolaget i förväg taga kontakt med vederbörande taxeringsintendent eller — innan nyemissioner verkställs — begära förhandsbesked av riksskattenämnden angående avdragsrätten.

Vid remissbehandlingen har uttalats tvekan om man, som de sakkunniga föreslagit, helt bör utesluta svenska dotterbolag till utländska bolag från möjligheten att erhålla avdrag för utdelning. För egen del har jag dock i likhet med de sakkunniga funnit övervägande skäl tala för att i vart fall tills vidare behandla dotterbolag till inländska och utländska bolag lika.

8 §.

De sakkunniga har föreslagit att bolaget, för att erhålla rätt till avdrag för utdelning, skall utfärda intyg om att hinder mot avdragsrätt inte föreligger enligt 7 §. Ett enklare förfarande synes vara, att bolaget i sin deklaration lämnar de upplysningar angående aktieägarna i företaget, som kan vara erforderliga för att bedöma huruvida hinder mot avdragsrätt föreligger. Ofta torde en uppgift om t. ex. de största aktieägarna vara tillräcklig för bedömningen. Enligt min mening bör avdrag kunna medgivas utan att man ställer alltför stora krav på utredning i angivna hänseende.

Om skattskyldighet i vissa fall för utdelningar

9 §.

Såsom framhållits redan i den allmänna motiveringen, bör begränsningarna i nuvarande rätt till skattefrihet för utdelningar gälla under samma tid som bestämmelserna om avdrag för utdelningar, d. v. s. vid taxeringarna åren 1963—1973.

10 §.

I den allmänna motiveringen har framhållits, att den tillfälliga begränsningen i bolags och föreningars skattefrihet för utdelningar bör utformas så,

att företagen blir skattskyldiga för utdelningar å aktier och andelar, som anskaffats i kapitalplaceringssyfte. För de rena förvaltningsföretagen måste emellertid, som de sakkunniga konstaterat, vissa specialbestämmelser införas. Med förvaltningsföretag förstås här företag, vars verksamhet väsentligen består i förvaltning av annan fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. Ett företag bör kunna betraktas som förvaltningsföretag, även om det driver en i förhållande till förvaltningsverksamheten obetydlig rörelse eller ett obetydligt jordbruk eller skogsbruk.

I fråga om de s. k. investmentbolagen, d. v. s. de börsnoterade bolag som har till väsentligt syfte att genom en välfördelad värdepappersportfölj erbjuda aktiespararna riskfördelning, framstår det som naturligt att man inte beskattar den utdelningsinkomst som redan påföljande år utdelas vidare till delägarna. Bolagens uppgift kan nämligen till väsentlig del anses vara att uppbära utdelningar å sitt värdepappersinnehav och vidareutdela denna inkomst till sina delägare. De sakkunniga har därutöver förordat, att viss skattefri fondering av utdelningsinkomst skall få ske hos investmentbolagen. Detta har skett med hänsyn till att sådana bolag kan förväntas ta vissa risker i samband med finansiering av strukturrationaliseringar och rekonstruktioner samt att en viss fondering är nödvändig för att möjliggöra jämna utdelningar. Att en sådan möjlighet till fonderingar med obeskattade vinstmedel i och för sig inte behöver vara en nödvändig förutsättning för investmentbolagens verksamhet, torde framgå av ett uttalande angående den amerikanska skattelagstiftningen på detta område, som de sakkunniga återgivit. Enligt detta uttalande, som gjorts av en representant för de amerikanska investmentbolagen, torde den amerikanska regeln på området — samma regel som de sakkunniga förordat för förvaltningsföretag i allmänhet — ha främjat investmentbolagens verksamhet. Då emellertid de hittillsvarande reglerna inneburi en obegränsad rätt att fondera skattefri utdelningsinkomst, vill jag inte motsätta mig att de provisoriska reglerna på området utformas enligt de sakkunnigas förslag.

Hos övriga förvaltningsföretag kan värdepappersförvaltningen vara mer eller mindre dominerande. Det finns förvaltningsföretag, som står investmentbolagen ganska nära, och det finns företag som huvudsakligen förvaltar fastigheter men som därjämte har några värdepapper. För samtliga dessa förvaltningsföretag förordar de sakkunniga bestämmelser av innebörd att företagen skall vara skattskyldiga för sådan utdelningsinkomst, som inte utdelas vidare.

Såsom skäl för sin ståndpunkt i denna del har de sakkunniga framhållit, att förvaltningsföretagens väsentligaste uppgift är att uppbära och vidarebefordra utdelningsinkomsten till sina delägare. I den mån de endast fullgör denna uppgift bör de inte beskattas. Emellertid får regler av sådan innebörd knappast någon betydelse för sådana företag, som väsentligen förvaltar andra tillgångar än värdepapper och normalt gör större utdelningar än som svarar mot den mottagna utdelningsinkomsten. Å andra sidan kan bestämmelserna leda till att rörelsedrivande bolag, som har kapitalplace-

ringsaktier, bildar förvaltningsföretag och till dessa överför bl. a. kapitalplaceringsaktierna.

De sakkunnigas förslag innebär sålunda i mycket en schablonmässig lösning. För den provisoriska lagstiftning det nu gäller synes den emellertid kunna godtagas. Det bör framhållas att ett bolag eller en förening, som tillfälligt nedlagt sin rörelse, i regel får betraktas som ett förvaltningsföretag.

Såsom de sakkunniga förordat bör förvaltningsföretagen under den tid de speciella reglerna gäller vara berättigade till avdrag för all ränta å gäld, som belöper på värdepappersinnehavet.

11 §.

För andra bolag och föreningar än förvaltningsföretag, d. v. s. främst företag, som bedriver rörelse, jordbruk eller skogsbruk, bör i princip gälla att de skall vara skattskyldiga för utdelningar å aktier och andelar som anskaffats i kapitalplaceringssyfte eller som utgör lagertillgång i byggnadsrörelse, tomtstyckningsrörelse eller yrkesmässig handel med fastigheter. Även här kan jag i stort sett godtaga de sakkunnigas förslag.

Aktier och andelar bör anses förvärvade i kapitalplaceringssyfte, om deras sammanlagda röstetal motsvarar mindre än en fjärdedel av röstetalet för samtliga aktier i det bolag eller samtliga andelar i den förening, som verkställt utdelningen och det icke kan göras sannolikt att förvärvet av aktierna eller andelarna i fråga betingats av den rörelse, det jordbruk eller det skogsbruk, som bedrivs av det företag, som mottagit utdelningen, eller av detta företag närstående bolag eller förening. Om aktierna eller andelarna har lika röstvärden blir antalet ägda aktier eller andelar avgörande. Har aktierna eller andelarna olika röstvärden blir summan av röstvärdena för de ägda aktierna eller andelarna avgörande.

Såsom bl. a. riksskattenämnden framhållit, kunde skäl tala för att som villkor för skattefrihet föreskriva, inte endast att aktierna eller andelarna förvärvats i och för rörelsen utan även att de alltfört innehåses i och för denna. Jag är emellertid böjd för att i denna tillfälliga lagstiftning godtaga de sakkunnigas förslag att låta förhållandena vid förvärvstillfället bli avgörande. Vad man med denna lagstiftning vill nå är nämligen i första hand att beskatta utdelningen på sådana aktier och andelar, som anskaffats enbart i kapitalplaceringssyfte.

Det torde vara anledning understryka de sakkunnigas uttalande, att det inte är något absolut krav för skattefrihet för utdelningar att det företag, som äger aktierna, driver en verksamhet som i skattelagarnas mening utgör rörelse, jordbruk eller skogsbruk. Skattefrihet bör t. ex. föreligga om en ekonomisk förening, vars huvudsakliga verksamhet är allmän föreningsverksamhet, innehar aktier, vilka förvärvats på grund av rörelse, jordbruk eller skogsbruk, som bedrivs av ett närstående företag.

Vid remissbehandlingen har uttalats farhågor för att företag, som driver rörelse, jordbruk eller skogsbruk, ombildas i syfte att utnyttja de regler som gäller för förvaltningsföretagen. Till en del kan sådana bolagsombild-

ningar, som de sakkunniga framhållit, vara befogade. Skulle det emellertid visa sig att bestämmelserna leder till bildandet av förvaltningsföretag, vars egentliga uppgift är att förvalta aktierna i ett enda rörelsedrivande företag, men som därjämte förvärvar mindre poster börsnoterade aktier, får en ändring av bestämmelserna för dylika förvaltningsföretag övervägas.

Beträffande de aktier och andelar, som innehaves av bolag och föreningar, som driver byggnadsrörelse, tomtstyckningsrörelse eller yrkesmässig handel med fastigheter, må framhållas, att den föreslagna skattskyldigheten endast gäller sådana aktier och andelar, för vilka lagervärderingsreglerna är tillämpliga vid inkomsttaxeringen. Aktier och andelar, vilka innehaves som ett led i organisationen av rörelsen, omfattas alltså inte av den föreslagna regeln om skattskyldighet för utdelningar.

12 §.

De nu föreslagna bestämmelserna kan, trots att de inte skall tillämpas förrän vid 1963 års taxering och företagen sålunda har en viss anpassningstid, leda till att vissa företag tvingas sänka sina egna utdelningar i väsentlig grad, t. ex. om innehavet av kapitalplaceringsaktier är mycket stort. För sådana fall bör det finnas en möjlighet för riksskattenämnden att medgiva att de nya bestämmelserna icke skall tillämpas under viss tid till dess företaget kunnat anpassa sig efter de nya reglerna. Dispensmöjligheten bör dock begränsas till förslagsvis tre år. Vad nämnden uttalat angående tillämpningen av dispensregeln föranleder ingen erinran från min sida.

Under återopande av vad som sålunda anförts och under framhållande av att hinder icke synes möta för att frågan behandlas av riksdagen senare än under innevarande vårsession hemställer föredragande departementschefen härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga ett inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning med provisoriska bestämmelser om beskattningen av aktiebolags och ekonomisk förenings inkomst i vissa fall*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Bo Jonas Sjölander

1960 års bolagsskattesakkunnigas förslag

till

förordning om rätt för aktiebolag att vid inkomsttaxeringen åtnjuta avdrag för viss utdelning

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vid beräkning av nettointäkt av rörelse enligt kommunalskattelagen och förordningen om statlig inkomstskatt må svenskt aktiebolag åtnjuta avdrag i enlighet med bestämmelserna i denna förordning för under beskattningsåret verkställd utdelning å sådana aktier, för vilka inbetalning på grund av aktieteckning i samband med bolagets bildande eller ökning av aktiekapitalet skett under kalenderåren 1960—1965 antingen kontant eller i annan för rörelsen avsedd egendom än aktier i andra bolag och andelar i ekonomiska föreningar.

Avdrag som nu sagts må för visst beskattningsår uppgå till högst fyra procent för år räknat av vad som för ifrågavarande aktier inbetalats vid beskattningsårets utgång, oavsett om vad som erhållits för aktierna lagts till aktiekapitalet eller till reservfonden. Vid beräkning av det belopp, varmed avdrag sålunda högst må åtnjutas, skall hänsyn icke tagas till vad som inbetalats vid bolagets bildande, därest ansökan om stiftelsehandlingarnas godkännande för registrering av bolaget ingivits före den 1 januari 1960, och ej heller till vad som inbetalats vid ökning av aktiekapitalet, därest beslut om ökningen anmälts för registrering före nämnda dag.

Har bolaget flera förvärvskällor, skall det belopp, varmed avdrag må åtnjutas, anses fördela sig å de olika förvärvskällorna i förhållande till de andelar av det inbetalade kapitalet som nedlagts i desamma.

2 §.

Avdrag enligt 1 § må åtnjutas vid taxeringen till och med femte taxeringsåret efter det då avdrag för utdelning å aktierna i fråga första gången medgivits, dock sist vid 1972 års taxering.

Rätt till avdrag enligt denna förordning bortfaller, om bolaget under beskattningsåret eller tidigare utskiftat tillgångar till delägarna, dock att utskiftning, som verkställts före den 1 januari 1960 eller som föranletts av att ägarna av vissa aktier, för vilka inbetalning skett, enligt ett i bolagsordningen före nämnda dag träffat förbehåll ägt rätt att fordra inlösen av dessa, icke skall föranleda att bolaget går förlustigt rätten till avdrag.

3 §.

Avdrag enligt denna förordning må icke åtnjutas, därest aktier med ett sammanlagt röstvärde motsvarande mer än hälften av röstetalet för samtliga aktier i bolaget vid beskattningsårets utgång ägdes eller på därmed jämförligt sätt innehades av svenska aktiebolag, svenska ekonomiska föreningar och utländska bolag.

Vid bedömning av om hinder mot avdragsrätt föreligger enligt första stycket skall hänsyn icke tagas till aktier, vilka innehades av svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, därest bolagen eller föreningarna äro skattskyldiga för utdelning å aktierna och fråga icke är om förvaltningsbolag. Ej heller skall hänsyn tagas till aktier, som innehades av förvaltningsbolag, med mindre dylika bolag jämte närstående aktiebolag och ekonomiska föreningar tillsammans innehade aktier i den omfattning som i första stycket sägs.

Med förvaltningsbolag förstås enligt denna förordning aktiebolag och ekonomisk förening, varom i 54 § fjärde stycket kommunalskattelagen stadgas.

Vid tillämpning av bestämmelserna i denna paragraf skall så anses som om aktier, vilka ägas av en till ett bolag eller en förening hörande pensions- eller annan personalstiftelse, innehavas av bolaget eller föreningen.

4 §.

Det åligger aktiebolag, som vill åtnjuta avdrag enligt denna förordning, att vid sin självdeklaration foga av bolaget underskrivet intyg att sådant hinder mot avdragsrätt som avses i 3 § icke föreligger.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling och skall äga tillämpning första gången vid 1962 års taxering.

1960 års bolagsskattesakkunnigas förslag

till

lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370)

Härigenom förordnas, att 39 § 1 mom. och 54 § kommunalskattelagen den 28 september 1928 ävensom punkt 1 av anvisningarna till 54 § samma lag¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

39 §.

1 mom. Från bruttointäkt, varom i 38 § 1 mom. förmäles, må avdrag göras för förvaltningskostnad ävensom för ränta å gäld, som icke skolat avdragas enligt bestämmelserna i 22, 25, 29, 33 och 36 §§ samt i 2 mom. av denna paragraf. Svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening, som åtnjutit inkomst genom sådan utdelning å aktier eller föreningsandelar, för vilken jämlikt 54 § skatteplikt icke föreligger, må likväl ej njuta avdrag för ränta å gäld, som belöper å nämnda värdehandlingar, i vidare mån än som räntan överstiger utdelningen. Oaktat vad sist sagts må bolaget eller föreningen åtnjuta avdrag för ränta å gäld som belöper å aktier eller föreningsandelar, vilka innehavas såsom ett led i organisationen av annan verksamhet än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom, ävensom för ränta å gäld som belöper å andra innehavda aktier i bolag eller andelar i ekonomisk förening såvida detta innehav motsvarar mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet i sistnämnda bolag eller förening samt under förutsättning tillika att samma bolag eller förening icke — direkt eller genom förmedling av juridisk person — under beskattningsåret ägt aktier eller föreningsandelar.

1 mom. Från bruttointäkt, varom i 38 § 1 mom. förmäles, må avdrag göras för förvaltningskostnad ävensom för ränta å gäld, som icke skolat avdragas enligt bestämmelserna i 22, 25, 29, 33 och 36 §§ samt i 2 mom. av denna paragraf. Svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening, som icke är förvaltningsbolag varom i 54 § fjärde stycket stadgas och som åtnjutit inkomst genom sådan utdelning å aktier eller föreningsandelar, för vilken jämlikt 54 § skatteplikt icke föreligger, må likväl ej njuta avdrag för ränta å gäld, som belöper å nämnda värdehandlingar, i vidare mån än som räntan överstiger utdelningen. Oaktat vad sist sagts må bolaget eller föreningen åtnjuta avdrag för ränta å gäld som belöper å aktier eller föreningsandelar, vilka innehavas såsom ett led i organisationen av annan verksamhet än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom, ävensom för ränta å gäld som belöper å andra innehavda aktier i bolag eller andelar i ekonomisk förening såvida detta innehav motsvarar mer än nio tiondelar av aktie- eller andelskapitalet i sistnämnda bolag eller förening samt under förutsättning tillika att samma bolag eller förening icke — direkt eller genom förmedling av juridisk person — under beskattningsåret ägt aktier eller föreningsandelar.

¹ Senaste lydelse av 39 § 1 mom. och 54 § se 1953:109 och av punkt 1 av anvisningarna till 54 § se 1954:51.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

54 §.

Från skattskyldighet frikallas:

a) svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar med undantag och inskränkningar som nedan i denna paragraf sägs:

för utdelning från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar;

a) svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar med undantag och inskränkningar som nedan i denna paragraf sägs:

för utdelning å aktier i svenska aktiebolag och andelar i svenska ekonomiska föreningar under förutsättning att aktierna eller andelarna förvärvats i annat syfte än kapitalplacering;

b) medlem av — — — — — av kapital;

c) utlåning eller — — — — — förordning åtnjutits;

d) ägare av — — — — — avsedda ändamål;

e) i riket — — — — — kommunal inkomstskatt;

f) understödsföreningar, som — — — — — på livförsäkringsverksamheten;

g) understödsföreningar, vilka — — — — — till livförsäkring.

Aktiebolag och — — — — — bolagens verksamhet.

Aktiebolag och ekonomiska föreningar, vilka driva byggnadsrörelse, tomstyckningsrörelse eller yrkesmässig handel med fastigheter, äga icke åtnjuta i första stycket vid a) omförmäld skattefrihet såvitt fråga är om aktier och andelar, som utgöra lager i rörelsen.

Aktiebolag och ekonomiska föreningar, vilkas verksamhet helt eller väsentligen består i förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom (förvaltningsbolag), äga icke åtnjuta i första stycket vid a) omförmäld skattefrihet. Dock äro förvaltningsbolag frikallade från skattskyldighet för utdelningar från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar i den mån det sammanlagda beloppet av dessa utdelningar icke överstiger den av bolaget för beskattningsåret verkställda utdelningen eller — då fråga är om sådana förvaltningsbolag, vilkas verksamhet uteslutande består i förvaltning av värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom och vilka till en betydande del ägas direkt av fysiska personer — icke överstiger den av bolaget för beskattningsåret verkställda utdelningen ökad med en fjärdedel.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Om aktierna i svenskt aktiebolag eller andelarna i svensk ekonomisk förening till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt innehavas — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer och om bolaget eller föreningen icke visar att dess vinstmedel i skälig omfattning använts för utdelning till delägarna, skall *vad* i första stycket vid a) *sågs äga tillämpning* allenast såvitt avser utdelning å aktier eller andelar, vilka innehavas av bolaget eller föreningen såsom ett led i organisationen av annan verksamhet än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom.

Om aktierna i *sådant* svenskt aktiebolag eller andelarna i *sådan* svensk ekonomisk förening, *som icke är förvaltningsbolag*, till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt innehavas — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer och om bolaget eller föreningen icke visar att dess vinstmedel i skälig omfattning använts för utdelning till delägarna, skall *frikallelse från skattskyldighet*, *varom* i första stycket vid a) *stadgas, gälla* allenast såvitt avser utdelning å aktier eller andelar, vilka innehavas av bolaget eller föreningen såsom ett led i organisationen av annan verksamhet än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom.

Riksskattenämnden må, om synnerliga skäl därtill föranleda, medgiva bolag eller förening, som jämlikt bestämmelserna i nästföregående stycke skall utgöra skatt för utdelning å aktier eller andelar, att för viss tid åtnjuta i första stycket vid a) omförmäld skattefrihet. Över beslut, som riksskattenämnden meddelat i sådant ärende, må klagan icke föras.

Att personer — — — — — samma paragraf.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 54 §.

1. Den befrielse — — — — — enligt 29 § 2 mom.

*Aktier och andelar skola anses ha va förvärvats i annat syfte än kapitalplacering, om sammanlagda röstetalet av aktier eller andelar, som vid beskattningsårets utgång innehades i visst bolag eller viss förening, motsvarar minst en fjärdedel av röstetalet för samtliga aktier eller andelar i bolaget eller föreningen, och eljest om det göres sannolikt att förvärvet av aktierna och andelarna be-
drives*

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

av det företag, som äger desamma, eller av detta företag närstående aktiebolag eller ekonomisk förening. Oaktat vad nu sagts skola aktier och andelar i förvaltningsbolag alltid anses hava förvärvats i kapitalplacerssyfte, om förvaltningsbolaget i sin tur äger aktier eller andelar, vilka — under förutsättning att de innehafvs direkt av det företag som äger aktier eller andelar i förvaltningsbolaget — skulle ansetts hava av sagda företag förvärvats i sådant syfte.

Ett förvaltningsbolag skall anses vara till en betydande del ägt av fysiska personer, om sammanlagda röstvärdet av de aktier eller andelar i bolaget, som vid beskattningsårets utgång innehades av fysiska personer, motsvarade minst hälften av röstetalet för samtliga aktier eller andelar i bolaget.

Denna lag träder i kraft dagen efter den då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att lagen icke skall äga tillämpning vid 1960 och 1961 års taxeringar eller i fråga om eftertaxering för år 1961 eller tidigare år. Vid ikraftträdandet skall följande iakttagas.

Äldre bestämmelser skola fortfarande äga tillämpning i fråga om utdelning från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, som varit tillgänglig för lyftning före den 1 januari 1961.

Riksskattenämnden må, om synnerliga skäl därtill föranleda, medgiva bolag eller förening, som jämlikt bestämmelserna i denna lag skall utgöra skatt för utdelning å aktier eller andelar, att för viss tid få åtnjuta skattefrihet helt eller delvis i enlighet med äldre bestämmelser. Sådant medgivande må avse högst tre år. Över beslut, som riksskattenämnden meddelat i sådant ärende, må klagan icke föras.

1960 års bolagskattesakkunnigas förslag

till

förordning angående ändrad lydelse av 7 § förordningen den 26 juli 1947
(nr 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas, att 7 § förordningen den 26 juli 1947 om statlig inkomstskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

7 §.

Från skattskyldighet frikallas:

a) medlem av — — — — — av kapital;	
b) utlänning eller — — — — — förordning åtnjutits;	
c) staten: för all inkomst;	
d) landsting, kommuner — — — — — all inkomst;	
e) akademier samt — — — — — all inkomst;	
f) kyrkor, andra — — — — — av rörelse;	
g) här ovan — — — — — avsedda ändamål;	
h) svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar med undantag och inskränkningar som nedan i denna paragraf sägs:	h) svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar:

för utdelning från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar;

för utdelning från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar i den omfattning som i 54 § kommunalskattelagen sägs;

- i) här i — — — — — statlig inkomstskatt;
- j) understödsföreningar, vilka — — — — — hänförlig verksamhet.

Aktiebolag och ekonomiska föreningar, vilka driva bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse, äga icke åtnjuta vid h) omförd skattefrihet. Dock äro aktiebolag och ekonomiska föreningar, som driva bank- eller annan penningrörelse eller sådan rörelse jämte annan verksamhet, frikallade från skattskyldighet för utdelning å aktier och andelar, vilka innehavas som ett led i organisationen av bolagens eller föreningarnas verksamhet till den del denna avser annat än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom. Vidare äga aktiebolag, som driva sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrö-

¹ Senaste lydelse av 7 § se 1959:565.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

relse, åtnjuta skattefrihet för utdelning å aktier och andelar, vilka innehavas som ett led i organisationen av sådan bolagens verksamhet.

Om aktierna i svenskt aktiebolag eller andelarna i svensk ekonomisk förening till huvudsaklig del ägas eller på därmed jämförligt sätt innehavas — direkt eller genom förmedling av juridisk person — av en fysisk person eller ett fåtal fysiska personer och om bolaget eller föreningen icke visar att dess vinstmedel i skälig omfattning använts för utdelning till delägarna, skall vad i första stycket vid h) sägs äga tillämpning allenast såvitt avser utdelning å aktier eller andelar, vilka innehavas av bolaget eller föreningen såsom ett led i organisationen av annan verksamhet än förvaltning av fastighet, värdepapper eller annan därmed likartad lös egendom.

Riksskattenämnden må, om synnerliga skäl därtill föranleda, medgiva bolag eller förening, som jämlikt bestämmelserna i nästföregående stycke skall utgöra skatt för utdelning å aktier eller andelar, att för viss tid åtnjuta i första stycket vid h) omförmäld skattefrihet. Över beslut, som riksskattenämnden meddelat i sådant ärende, må klagan icke föras.

Att personer, — — — — — samma paragraf.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling; dock att förordningen icke skall äga tillämpning vid 1960 och 1961 års taxeringar eller i fråga om eftertaxering för år 1961 eller tidigare år. Vid ikraftträdandet skall följande iakttagas.

Äldre bestämmelser skola fortfarande äga tillämpning i fråga om utdelning från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, som varit tillgänglig för lyftning före den 1 januari 1961.

Riksskattenämnden må, om synnerliga skäl därtill föranleda, medgiva bolag eller förening, som jämlikt bestämmelserna i denna förordning skall utgöra skatt för utdelning å aktier eller andelar, att för viss tid få åtnjuta skattefrihet helt eller delvis i enlighet med äldre bestämmelser. Sådant medgivande må avse högst tre år. Över beslut, som riksskattenämnden meddelat i sådant ärende, må klagan icke föras.